

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM BİLİM DALI

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE DEVAM EDEN 5, 6, 7 VE 8. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIK VE EĞİLİMLERİNİN
BELİRLENMESİ

Danışman
Dr. Öğrt. Üyesi Yahya ÇIKILI

Hazırlayan
Fatih KARADAYI
Yüksek Lisans Tezi

Konya 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM BİLİM DALI

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE DEVAM EDEN 5, 6, 7 VE 8. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIK VE EĞİLİMLERİNİN
BELİRLENMESİ

Danışman
Dr. Öğrt. Üyesi Yahya ÇIKILI

Hazırlayan
Fatih KARADAYI
Yüksek Lisans Tezi

Konya 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

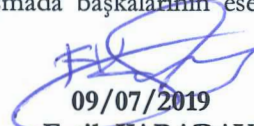

i

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı:	Fatih KARADAYI
	Numarası:	108306011010
	Ana Bilim Dalı:	Özel Eğitim
	Bilim Dalı:	Özel Eğitim
	Programı:	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı:	Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve Eğilimlerinin Belirlenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

09/07/2019
Fatih KARADAYI

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatih Karadayı
	Numarası	108306011010
	Ana Bilim Dalı	Özel Eğitim Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Özel Eğitim Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI
	Tezin Adı	Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve Eğilimlerinin Belirlenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan ‘Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve Eğilimlerinin Belirlenmesi’ başlıklı bu çalışma 09/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Hakan SARI	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YAVUZ	

ÖNSÖZ

Bu araştırmada Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumları, okuma alışkanlık ve eğilimleri incelenmiştir. Bu çalışmanın planlanmasında ve gerçekleştirilmesinde birçok kişinin desteği ve yönlendirmesi olmuştur. Çalışma boyunca emeğini ve vaktini esirgemeyen değerli danışmanım ve hocam Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI'ya, sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimim boyunca benim bu alanda yetişmemde emeği olan olan muhterem hocalarım Prof. Dr. Hakan Sarı, Doç. Dr. Selahattin Avşaroğlu, Dr. Öğr. Üyesi Erkan Efiltili hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi ve Mamak Bilim ve Sanat Merkezinin yönetici ve öğretmenlerine, araştırma verilerinin toplanmasında ve tez sürecinde desteğini ve sabrını esirgemeyen sevgili aileme teşekkür ederim.

 <p>KONYA</p>	<p>T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü</p>	 <p>NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ</p>
---	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatih KARADAYI
	Numarası	108306011010
	Ana Bilim Dalı	Özel Eğitim
	Bilim Dalı	Özel Eğitim
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI
	Tezin Adı	Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve Eğilimlerinin Belirlenmesi

ÖZET

Bu çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Ankara il merkezinde bulunan Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi ve Mamak Bilim ve Sanat Merkezinde kayıtlı olan 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin kitap okuma tutumlarını, alışkanlıklarını ve eğilimlerini incelemektedir. Araştırmada 285 öğrencinin okumaya yönelik tutumları belirlenmiş, okuma tutumu ile cinsiyet, sınıf düzeyi, çocuk/halk kütüphanesine gitme durumu, serbest zamanlarda kitap okuma durumu, son bir yılda ders kitabı dışında okudukları kitap sayısı, bilgisayar ve internette zaman geçirme durumları arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma alışkanlık ve eğilimleri incelenerek okuma alışkanlık ve eğilimleri, cinsiyet değişkenine göre kıyaslanmıştır. Araştırmanın belirtilen amaçlara ulaşabilmesi için gerekli veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgiler Anketi" "Kitap Okuma Profil ve Eğilimlerini Belirleme Anketi" ve Taş ve Okur (2016) tarafından geliştirilen "Üstün Zekâlı/Yetenekli Öğrenciler için Okuma Tutum Ölçeği"nden elde edilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: BİLSEM öğrencilerinin okuma tutumu yüksektir. BİLSEM'e devam eden kız öğrencilerin okuma tutumu erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Serbest zamanlarda her zaman kitap okumayı tercih edenlerin, son bir yılda 51 ve daha fazla kitap okuyanların, çocuk/halk kütüphanesine gidenlerin okuma tutumları yüksek çıkmıştır. BİLSEM öğrencilerinin büyük çoğunluğu düzenli olarak kitap okumaktadır. BİLSEM öğrencileri roman, öykü, çizgi roman ve anı türlerini okumaktan hoşlanmaktadır. BİLSEM öğrencileri sırasıyla macera, bilim kurgu, mizah/komedi, bilim/icat ve kahramanlık / tarih konulu kitapları okumaktadır. Öğrencilerin % 55'i düzenli olarak dergi takip etmektedir. Öğrenciler kitap seçerken sırasıyla konusuna, arkadaş önerisine, yazarına, öğretmenlerinin önerisine dikkat etmektedir. BİLSEM öğrencilerinin beğenerek okuduklarını belirttikleri kitapların %75,1'i yabancı kitaptır. Beğenilerek okunan ilk on içerisinde yerli kitap yoktur. Daha çok popüler kültür ürünü seri yabancı kitaplar okunmaktadır. BİLSEM öğrencileri yabancı yazarların (% 64,8) kitaplarını severek okumaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, Özel Yetenekli Öğrenciler, Okuma Tutumu, Okuma Alışkanlığı

 <p>KONYA</p>	<p>T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü</p>	 <p>NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ</p>
---	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatih KARADAYI
	Numarası	108306011010
	Ana Bilim Dalı	Özel Eğitim
	Bilim Dalı	Özel Eğitim
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI
	Tezin İngilizce Adı	DETERMINATION OF READING HABITS AND TENDENCIES OF 5,6,7 AND 8TH GRADE STUDENTS WHO CONTINUES LEARNING AT SCIENCE AND ART (BİLSEM) CENTERS

SUMMARY

This study examines the reading attitudes, habits and tendencies of students in the 5th, 6th, 7th and 8th grades who are registered between 2016-2017 academic year at Yasemin Karakaya Science and Art Center (BİLSEM) and Mamak Science and Art Center which are located in Ankara. In this research, 285 students' attitudes towards reading were determined and the relationship between reading attitude and gender, class level, children library-public library status, reading in free time, the number of books they read outside of the textbook in the last year, and the time spent on computer and internet were analyzed. Also reading habits and tendencies of these students were examined and their reading habits and tendencies were compared according to gender. The data that need to achieve this research's goals are gathered from Personal Information Questionnaire, Reading Attitude Survey and the scale which developed by Taş and Okur (2016) called Reading Attitude for Gifted Students. The results of the research can be summarized as follows: BİLSEM students have higher reading attitudes. Girls have higher reading attitudes than male students and those who read more books, and those who go to the children's / public library have high reading attitudes, and the majority of BİLSEM students regularly read books. BİLSEM students read novels, stories, comics and memoir types. BİLSEM students respectively read books on adventure, science fiction, humor / comedy, science / invention, and heroism / history. Among the students included in the research, 55% of them follow the journals regularly. BİLSEM students pay attention to the subject of the book, friend suggestion, author, and teacher suggestion respectively when choosing a book. 75.1% of the books that gifted students select and read with pleasure are foreign books. There are no local books among the top ten popular readings of BİLSEM students. Mostly series of foreign books read which are popular culture product. 64.8% of BİLSEM students read the books of foreign authors fondly.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
BÖLÜM 1	1
1. Giriş.....	1
1.1.Problem	6
1.2. Alt Problemler.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar	9
BÖLÜM II.....	10
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Zekâ.....	10
2.2. Üstün Zekâ/Üstün Yetenek/Özel Yetenek	11
2.3. Üstün Zekâlı ya da Yetenekli Bireylerin Genel Özellikleri	12
2.3.1. Zihinsel Gelişim Özellikleri	13
2.3.2.Fiziksel ve Motor Gelişim.....	14
2.3.3. Sosyal Duyuşsal- Kişilik Gelişim Özellikleri	15
2.3.4. Mesleki Özellikler.....	17
2.4. Üstün Yeteneklilik Modelleri.....	18
2.4.1. Howard Gardner’ın Çoklu Zekâ Kuramı	18
2.4.2. Renzuli’ nin Üstün Yeteneklilik Modeli	21
2.4.3. Sternberg Başarılı Zekâ Kuramı.....	22
2.5. Üstün Yeteneklilerin Eğitim Modelleri.....	23
2.5.1. Gruplama.....	23
2.5.2. Zenginleştirme.....	26
2.5.3. Hızlandırma.....	27
2.6. Bilim ve Sanat Merkezleri	29

2.7. Okuma, Okuma Tutumu, Okuma Alışkanlığı ve Eğilimi	31
2.8. Okuma Tutumu, Okuma Alışkanlık ve Eğilimi ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	33
BÖLÜM III.....	47
YÖNTEM.....	47
3.1. Araştırmanın Modeli (Deseni)	47
3.2. Araştırma Grubu	47
3.3. Veri Toplama Araçları	53
3.4. Verilerin Toplanması	54
3.5. Verilerin Analizi	54
BÖLÜM IV	55
BULGULAR VE YORUM.....	55
BÖLÜM V	90
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	90
6.KAYNAKÇA.....	107
EKLER.....	113
EK 1	113
EK 2.....	116
EK 3.....	118

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Frekans Dağılımları.....	48
Tablo 2: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Anne-Baba Eğitim Durumları ve Anne-Baba Okuma Sıklıklarına İlişkin Frekans Dağılımları.....	49
Tablo 3: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Evlerinde Kitaplık Olma Durumu ve Evlerindeki Kitaplık Türüne İlişkin Frekans Dağılımları	50
Tablo 4: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kendilerine Ait Bilgisayar, Akıllı Telefon, Tablet Bilgisayarları Olma Durumları, Evlerinde İnternet Bağlantısı Olma ve Bilgisayar veya İnternette Zaman Geçirme Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları	51
Tablo 5: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okul ve Bilsen Dışında Belirtilen Faaliyetleri Yapma Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları	52
Tablo 6: Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Basıklık ve Çarpıklık Katsayıları	55
Tablo 7: Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları.....	55
Tablo 8: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutumları.....	56
Tablo 9: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması	56
Tablo 10: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Sınıf Seviyesine Göre Karşılaştırılması	57
Tablo 11: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Çocuk/Halk Kütüphanesine Gitme Durumuna Göre Karşılaştırılması	58
Tablo 12: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Serbest Zamanlarda Kitap Okumayı Tercih Etme Durumuna Göre Karşılaştırılması	59
Tablo 13: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Son Bir Yılda Ders Kitabı Dışındaki Okunan Kitap Sayısına Göre Karşılaştırılması	60
Tablo 14: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Bilgisayar ve İnternette Geçirilen Süreye Göre Karşılaştırılması	61
Tablo 15: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Ders Kitapları Dışında Kitap Okuma Sıklıklarına İlişkin Bulgular	62
Tablo 16: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Serbest Zamanlarında Daha Çok Ne Yaptıklarına İlişkin Bulgular.....	62
Tablo 17: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okumaktan Hoşlandıkları Kitap Türüne İlişkin Bulgular	63
Tablo 18: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Hangi Konuları İçeren Kitapları Okuduklarına İlişkin Bulgular	64

Tablo 19: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Okumalarına Engel Olan Durumlara İlişkin Bulgular	65
Tablo 20: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Gazete, Dergi ve Çizgi Roman Okuma Durumlarına İlişkin Bulgular	67
Tablo 21: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Takip Ettikleri Dergilere İlişkin Bulgular	67
Tablo 22: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okudukları Kitapları Nasıl Elde Ettiklerine İlişkin Bulgular	68
Tablo 23: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Okuma Davranışını Hangi Araçlarla Gerçekleştirdiklerine İlişkin Bulgular	69
Tablo 24: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Ders Kitapları Dışında Kendilerine Ait Kitap Sayıları ve Son Bir Yılda Ders Kitabı Dışında Okudukları Kitap Sayısına İlişkin Bulgular	70
Tablo 25: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Seçerken Nelere Dikkat Ettikleri ve Yeni Çıkan Kitapları Ne Aracılığıyla Takip Ettiklerine İlişkin Bulgular 71	
Tablo 26: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları Kitap İsimlerine İlişkin Bulgular	72
Tablo 27: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları İlk On Kitap.....	72
Tablo 28: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları Yazar İsimlerine İlişkin Bulgular.....	73
Tablo 29: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları Yazarlar.....	73
Tablo 30: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Fuarına Gitme Durumuna İlişkin Bulgular	74
Tablo 31: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Çocuk Kütüphanesine / Halk Kütüphanesine Gitme ve Kütüphaneden Hangi Amaçla Yararlandıklarına İlişkin Bulgular.....	74
Tablo 32: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ders Kitapları Dışında Kitap Okuma Sıklıklarına İlişkin Bulgular	75
Tablo 33: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Zamanlarında Daha Çok Ne Yaptıklarına İlişkin Bulgular	76
Tablo 34: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okumaktan Hoşlandıkları Kitap Türüne İlişkin Bulgular.....	78
Tablo 35: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Hangi Konuları İçeren Kitapları Okuduklarına İlişkin Bulgular.....	78
Tablo 36: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Okumalarına Engel Olan Durumlara İlişkin Bulgular.....	79
Tablo 37: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Gazete, Dergi ve Çizgi Roman Okuma Durumlarına İlişkin Bulgular	82
Tablo 38: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okudukları Kitapları Nasıl Elde Ettiklerine İlişkin Bulgular.....	83
Tablo 39: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Okuma Davranışını Hangi Araçlarla Gerçekleştirdiklerine İlişkin Bulgular	84

Tablo 40: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ders Kitapları Dışında Kendilerine Ait Kitap Sayıları ve Son Bir Yılda Ders Kitabı Dışında Okudukları Kitap Sayısına İlişkin Bulgular.....	86
Tablo 41: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Seçerken Nelere Dikkat Ettikleri ve Yeni Çıkan Kitapları Ne Aracılığıyla Takip Ettiklerine İlişkin Bulgular.....	87
Tablo 42: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Fuarına Gitme Durumuna İlişkin Bulgular	88
Tablo 43: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Çocuk Kütüphanesine / Halk Kütüphanesine Gitme ve Kütüphaneden Hangi Amaçla Yararlandıklarına İlişkin Bulgular	88

BÖLÜM 1

1. Giriş

İçinde bulunduğumuz zaman dilimi içinde değişme ve gelişmelere yön verebilen bireylerin yetiştirilmesi eğitim sürecini öne çıkarmaktadır. Bu da şüphesiz bireylerin ilgi, eğilim ve yetenekleri doğrultusunda eğitilmeleri ile sağlanabilir. Eğitim Türkçe sözlükte çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine okul içinde veya dışında doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük, 2011: 761) Buradan yola çıkarak eğitimde bireyin yaşadığı toplumla uyumlu hale getirilmesinin ön plana çıkarıldığını söyleyebiliriz.

Ekinci'ye (2007) göre eğitim bireyin amaçlarını, bilgilerini, becerilerini, değerlerini, tutumlarını, algılarını, ahlak ölçülerini değiştiren süreçlerin bütünüdür. Farklı tanımları bulunan eğitimin birçok işlevi vardır. Hoşgörür ve Taştan (2007) eğitimin işlevlerini birey bakımından ve toplumsal bakımdan olmak üzere iki başlıkta toplamıştır. Eğitimin birey bakımından işlevleri: Bireyleri toplumsallaştırma, yeteneklerini tanıma ve geliştirmelerine yardım etme, yaratıcılıklarını geliştirme, bilimsel bilgiler ve beceriler kazandırma, kültür değerlerini öğretip kendilerine güven duymalarını sağlama ve onları dış çevrenin olumsuz etkilerinden koruma olarak ifade edilebilir. Toplumsal bakımdan eğitimin işlevleri ise ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel alanda kalkınmış bir ülke olabilmesi için ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi olarak düşünülebilir.

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte iletişim kolaylıklarının sağlanmasıyla günümüzde bilgi çok hızlı bir şekilde artmakta, bu bilgiyi üreten ve kullanan toplumlar “bilgi toplumu” olarak isimlendirilmektedirler. Toplumlar ve buna bağlı olarak eğitim şekilleri değişmekte tüm dünya bir değişim sürecinden geçmektedir. Günümüzde artık ülkelerin zenginliği her bakımdan eğitilmiş, teknolojiyi kullanabilen, yaratıcı insan gücü ile ölçülmektedir. Eğitim toplumsal kalkınmanın lokomotif konumunda olup, eğitime verilen önem her geçen gün artmaktadır (Hoşgörür, 2007: 130).

Toplumun gücü kendisini meydana getiren bireylerin gücü ile doğru orantılıdır. Her bir birey farklı bir imkân görülerek değerlendirilmeli ve bireysel farklılıkların dikkate alındığı bir eğitim anlayışıyla her bireyin kendi potansiyellerini keşfetmesine ve en üst noktada kullanmasına fırsat veren eğitim süreci öne çıkarılmalıdır. Bu perspektiften yola çıkarak toplumların gelişiminde önemli rol oynayan özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerine gereken önem verilmelidir.

Literatürde “üstün yeteneklilik, üstün zekâ” kavramı kullanılmasına rağmen Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu tarafından 15 Ocak 2013’te üstün yeteneklilik kavramı yerine daha az kategorize edici olarak “özel yetenek” kavramı tercih edilmiştir. Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon veya özel akademik alanlarda yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireyler özel yetenekli olarak tanımlanmaktadır (Bilgiç vd., t.y.:7).

Üstün zekâlılık bir performans alanında gösterilen yüksek potansiyel veya üst düzey kapasite olarak tanımlanmaktadır (Sak, 2011: 500, 501). Ataman (2005) üstün zekâyı, zihinsel yeteneklerin birçoğunda yaşlarına göre üst düzey bir performans gösteren, yaratıcılık yönü güçlü olan, başladığı işi bitiren kendi yaşlarından rastgele seçilmiş bir kimsenin % 98’inden üstünlük olarak tanımlamaktadır. Sarı’ya (2008) göre; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik yeteneği, yaratıcı düşünme, özel beceri gerektiren sanat dallarındaki üstünlük, iletişim yeteneği güçlü olan, görsel ve işitsel uyarıcıları anlamlı bağlantılar kullanarak yeni bir ürün ortaya koyan, kendisiyle barışık ve problemlerini kendi kararlarıyla çözmede üstünlük gösterenler üstün yetenekli veya zekâlı sayılabilir. Yaşlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireyler özel yeteneklidir (Bilsem Yönergesi, 2016).

Uygarlığın, gelişimini üstün zekâlı ve yetenekli insanların buluşlarına ve çalışmalarına borçlu olduğu bilinen bir gerçektir. Tarihin farklı dönemlerinde dünya siyasetine yön veren ülkeler aynı zamanda özel yetenekli insanlara hak ettiği değeri ve eğitimi veren ülkelerdir. Günümüzde gelişmiş ülkeler, uluslarının en önemli kaynağının özel yetenekli bireyler olduğu gerçeğinden yola çıkarak hem kendi

vatandaşlarının bu konuda en iyi eğitimden geçmelerini sağlayacak tedbirleri almak için çalışmakta hem de diğer ülkelerdeki özel yetenekli bireyleri onlara iyi imkânlar sunarak transfer etmektedir. Gelişmiş ülkelerin özel yetenekli bireyleri transfer etmelerinin sebebi şüphesiz, ülkelerinin uygarlık düzeylerini üst noktalara çıkarma arzusudur.

İyi bir eğitim sürecinden geçirildikten sonra insanlığa olumlu katkıları bulunacak olan üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi sanıldığı gibi kolay değildir. “Einstein dört yaşında konuştu, yedi yaşında okudu. Abraham Lincoln yüzbaşı olarak girdiği savaştan bir er olarak terhis oldu. Beethoven'ın müzik öğretmeni onun için ümitsiz bir vaka, dedi. Tolstoy başarısızlık sebebiyle okulunu bıraktı. Newton'un dersleri kötüydü. Winston Churchill 6. Sınıfı tekrarladı. Edison'un öğretmeni onun hiçbir şey öğrenemeyecek kadar kapasitesiz olduğunu düşünüyordu.” Üstün yetenekli oldukları günümüzde bilinen ve kabul edilen bu kişilerin okul hayatlarının bu şekilde başarısız olması onların da özel eğitim gerektiren birey olduklarının bir göstergesidir (Ataman, 2005: 174).

Davaslıgil (2013) 2. sınıfta üstün zekâlı olduğunu saptadığı çocukları 5. sınıfa geldiklerinde kontrol amaçlı izlemeye gittiğinde öğretmenlerinin bu çocukların bazılarını üstün olarak algılamadıklarını belirterek bunun sebebinin önlem alınmadığı için bazı öğrencilerin kendi kabuklarına çekilip üstünlük özelliklerini kaybetmelerinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir (Ümit Davaslıgil ile kişisel iletişim, 25 Ocak 2013).

Okullarda uygulanan program ve yöntemler, çoğunluğu oluşturan ortalama yetenek seviyesindeki çocukların öğrenme güçleri ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak geliştirilir ve eğitim faaliyetleri bu öğrencilerin seviyesi göz önünde bulundurularak gerçekleştirilir. Öğrenme güçleri ve yetenekleri yaşlılarının daha üstünde olan öğrencilerin karşılaşılabilecekleri en büyük tehlikelerden biri de kapasitelerinin çok az bir kısmını kullanarak başarılı olmalarıdır (Enç, 2005: 16-18). Walker'a (2002) göre, ilk ve ortaöğretimde başarılı olan bu çocukların öğrenim kademeleri yükseldiğinde okuldaki başarısızlık oranları artmaktadır. Bu durum edindikleri bilgilerin zihinsel seviyelerinin altında olması sebebiyle gizil güçlerini

öğrenim dışı alanlara kaydırmalarından kaynaklanabilir (Aktaran: Ataman, 2005: 175).

Özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere nazaran üstün olan özellikleri dikkate alındığında yaşadığımız bilgi çağında bu öğrencilerin eğitimine daha fazla önem verilmesi gerekmektedir. Büyük çoğunluğu okumayı kendi başına ve akranlarına göre erken öğrenen, yeni bilgiler öğrenmeyi öncelikle tercih eden, bilgi kazanmak için iştahlı olan, kitap okumaya düşkün olan özel yetenekli bireylerin eğitiminde okuma, ayrı bir öneme sahiptir.

Okumak; bireysel, zihinsel ve yaratıcı bir süreçtir, etkili ve en kadim öğrenme biçimidir. Okumak; teknolojik, kültürel ve ekonomik gelişmeleri izlemek, yeni bilgiler öğrenmek için yapılan bir faaliyet ve ilgi olarak tanımlanabilir. (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007). Aktaş ve Gündüz (2005) okumayı; herhangi bir konuda bilgi edinmek, estetik ve sanat duygularını harekete geçirmek yahut zaman geçirmek için yapılan ve bu özelliği sebebiyle insanın içindeki gizli kapıları açarak ona rehber olan ve ruhunu aydınlatan bir eylem olarak açıklamaktadır. Kitap okuma alışkanlığı, çocuklara bilgi kazandırmanın yanı sıra derslerinde başarılı olması, düşünme yeteneklerinin gelişmesi ve yeni fikirler üretebilmesine olumlu katkı sağlayacaktır. (Arıcı, 2005:29) Duygu ve düşüncelerini doğru bir şekilde ifade edebilen, problemlerini etkili iletişim becerilerini kullanarak çözen ve yazılı kültürle etkili iletişim kurabilen bireylerin yetiştirilmesi ile bireylere okuma alışkanlığı ve becerisi kazandırılması arasında güçlü bir ilişki vardır (Sever, 2004:20)

Üstün yetenekli öğrenciler, hızlı öğrendikleri için bilgiye açtırlar. Yaşadıkları çevre ve dünya hakkında bilgi edinmek için sorular sorarlar. Erken yaşlarda bazı konulara odaklanıp o konuda derinlemesine bilgi sahibi olurlar, özelleşirler. Büyük çoğunluğu okumayı kendi başına öğrenir (Ataman, 2005:180-186), kitap okumaya düşkünlük, üstün yeteneklilik göstergesidir (Akarsu, 2001). Reis'e (2004) göre üstün yetenekli öğrenciler, okumayı erken yaşta öğrenirler, akranlarına göre en az iki yıl ileri seviyede okuma becerilerine sahiptirler, okuduklarını anlama becerileri yüksektir ve okumaktan hoşlanırlar. (Aktaran: Alevli, 2018:132) Üstün yetenekli öğrenciler okula ya okumayı bilerek ya da okuma becerilerini hızla geliştirme potansiyeliyle gelmektedirler. Geleneksel uygulamalar üstün yetenekli okuyucuların derin ve istekli

okuma gelişimine olumlu etki edememektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça okuma ilgi ve isteklerinin azaldığına dair araştırmalar bulunmaktadır (Robinson vd., 2014:155-156)

Özel yetenekli öğrencilere doğru yönlendirme ve rehberlik yapılmazsa bu öğrenciler gizilgüçlerini farklı alanlara kaydırarak başarısız olabilir ancak bu öğrencilere, akranlarından ileride oldukları derslerde ilgi alanları ve seviyelerine göre kitap önermek ya da kitap vermek bu öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine katkıda bulunarak sınıf içerisindeki olası olumsuz davranış yapmalarına engel olduğu gibi potansiyellerini geliştirmesine de pozitif katkı sağlar. Witty (1963) üstün yetenekli öğrencilere okuma kılavuzluğu yapılması gerektiğini belirtmiş ve okuma kılavuzluğunun nasıl sağlanabileceği ile ilgili bir örneği şu şekilde vermiştir: Zekâ bölümü 140 olan ancak okulda verimli bir çalışma göstermeyen, ödevlerini yapmayan ve evde resimli, güldürücü dergiler dışında bir şey okumayan öğrenciye danışmanı, atlara ve Güney Amerika'ya olan merakını kullanarak bu konularda resimli kitaplar verir, yeni bilgilerle beraber okuma alışkanlığını da geliştirir. Böylece çocuk verilen ödevleri yapan başarılı bir öğrenci olur.

Ülkemizde özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri okula ek olarak BİLSEM’lerde devam etmektedir. Okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmaları ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla kurulan BİLSEM’lerdeki eğitim ve öğretim etkinlikleri “Öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri kazanmalarını sağlayacak uygulamalara yer verilir. Öğrencilerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanan bireyler olarak yetişmeleri amaçlanır.” ilkelerine göre düzenlenerek yürütülmektedir. (Bilsem Yönergesi, 2016) Bu ilkeler, özel yetenekli öğrencilere okuma zevkinin ve okuma alışkanlığının kazandırılmasının ne kadar önemli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Ayrıca BİLSEM’de sunulan eğitim hizmetleri ile özel yetenekli öğrencilerin; Atatürk ilke ve inkılaplarını benimseyen; ailesini, vatanını, milletini seven, ülkesine karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bunları davranış hâline getirmiş bireyler olarak yetiştirilmesi, Ülkesinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya

görüşüne sahip; lider, yapıcı, yaratıcı ve ülke kalkınmasına katkıda bulunan bireyler olarak yetiştirilip geliştirilmesi, Bilimsel düşünce ve davranışlarla estetik değerleri birleştiren, üretken, sorun çözen, kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak yetişmeleri, yetenekleri ve yaratıcılıklarını erken yaşta fark ederek en üst düzeyde kullanmaları, Öğrencilerin yaratıcı düşünce, keşif, icat, sosyal ilişkilerde başarı, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmaları, Özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmaları, disiplinler arası düşünme, sorunları çözme, belirlenen ihtiyaçları karşılamaya yönelik projeler gerçekleştirmeleri” amaçlanır. (Bilsem Yönergesi, 2016) Bu amaçlara ulaşabilmek için özel yetenekli öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi ve bu öğrencilere okuma alışkanlığının kazandırılması hayati önem arz etmektedir.

Tüm bu bilgiler değerlendirildiğinde özel yetenekli bireylerin iyi bir eğitimden geçmelerinin hem kendileri hem de ülkemiz için çok önemli olduğu, istenilen eğitimin verilebilmesi için özel yetenekli öğrencilere okuma zevki, okuma alışkanlığı kazandırılması gerektiği anlaşılmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin okuma tutumlarının, okuma alışkanlıklarının ve eğilimlerinin bilinmesi bu amacın gerçekleştirilmesini sağlayacak stratejinin belirlenmesi, mevcut durumun ortaya konulması ve mevcut durumun iyileştirilmesi için alınacak tedbirlerin tespit edilmesi önem arz etmektedir.

1.1.Problem

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları, alışkanlıkları ve eğilimleri nasıldır?

1.2. Alt Problemler

1. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okumaya yönelik tutumları nasıldır?
2. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyete göre okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin sınıf düzeylerine göre okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

4. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin çocuk/halk kütüphanesine gitme durumuyla okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin serbest zamanlarda kitap okuma durumuyla okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin son bir yılda ders kitabı dışında okudukları kitap sayısı ile okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin bilgisayar ve internette zaman geçirme durumlarıyla okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
8. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve eğilimleri nasıldır?
9. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyete göre okuma alışkanlıkları ve eğilimleri arasında farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde eğitim literatüründe öğrenmeden ziyade öğrenmeyi öğrenme kavramı ön plana çıkmaktadır. Artık sistem bilgiyi ezberleyen bireylerden ziyade bilgiyi yorumlayabilen, bilgiye ulaşma yollarını bilen ve elde ettiği bilgileri yeni durumlara transfer eden bireyler yetiştirmeyi arzulamaktadır. Öğrenmeyi öğrenme kavramında bilgiye ulaşma ve bilgiye ulaşmada da kitap ön plana çıkmaktadır. Carlyle'ye göre bugünün gerçek üniversitesi bir kitaplıktır (Aktaran: Ünal, 2005: 173). Özel yetenekli öğrencilerin öğrenmeye ve kitaba erken yaşlarda ilgi duydukları bilinen bir gerçek iken, ülkemizde özel yetenekli öğrencilerin okuma tutumları, okuma alışkanlıkları ve eğilimleri üzerine yeterli düzeyde araştırma yapılmamıştır. Oysa sahip oldukları bilgileri başkalarına öğretmek yerine, yeni bilgiler öğrenmeyi öncelikle tercih eden, bilgi kazanmak için iştahlı olan, okumaya karşı erken yaşta ilgi duyup okumayı erken yaşlarda öğrenen bireylerin; okuma tutumları, okuma alışkanlıkları ve eğilimlerinin tespit edilmesi, bu bireylerin okuma alışkanlıklarının geliştirilmesi için yapılması gerekenler noktasında ipucu sağlayacaktır.

Araştırma sonuçları BİLSEM öğrencilerine yönelik uygun programların hazırlanmasına ve eğitim süreçlerinin iyileştirilmesine katkıda bulunacaktır. Aynı zamanda BİLSEM öğrencilerine uygun kaynakların belirlenmesine, sağlıklı okuma sürecine yönlendirilmelerine katkıda bulunacaktır.

BİLSEM’lerde görev yapan öğretmenler ve yöneticilere bilim sanat merkezine devam eden öğrencilerin sahip oldukları yeterlikleri destekleyici etkinlikler tasarlama ve uygulamalarına katkıda bulunacaktır. Özel Yeteneklerin Geliştirilmesi Daire Başkanlığına ve BİLSEM velilerine, yayınevlerine, yazarlara öğrencilerin okuma alışkanlıkları ile ilgili ipuçları sağlayacaktır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada,

1. Uygulamaya katılan öğrencilerin, hazırlanan anketleri içten ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevapladıkları,
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı sınıf ve yaşta olmalarının araştırma sonuçlarını etkilemeyeceği varsayılmıştır.
3. Öğrencilerin okuma tutumlarını ölçmek için kullanılan ölçek ve okuma alışkanlık ve eğilimlerini belirlemek üzere kullanılan anketler; okuma tutumunu ölçmek, okuma alışkanlık ve eğilimlerini belirlemek için yeterlidir.
4. Bütün katılımcılar veri toplama araçlarını aynı şartlarda tamamlamıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma,

1. 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı,
2. Ankara’da Yasemin Karakaya ve Mamak Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden, araştırma grubuna dâhil edilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri,
3. Araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgiler Anketi” "Kitap Okuma Profil ve Eğilimlerini Belirleme Anketi", Taş ve Okur (2016) tarafından geliştirilen “Üstün Zekâlı/Yetenekli Öğrenciler için Okuma Tutum Ölçeği ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Özel Yeteneklilik: Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireyler özel yeteneklidir” (Bilsem Yönergesi, 2016).

Bilim ve Sanat Merkezi: Bilim ve sanat merkezleri; örgün eğitim kurumlarına devam eden ve genel zihinsel yetenek, görsel sanatlar veya müzik yetenek alanlarında özel yetenekli olarak tanılanan öğrencilere, yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla destek eğitim vermek üzere açılan özel eğitim kurumlarıdır (MEB Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu 2018-2019: 6).

Okuma: Herhangi bir konuda bilgi edinmek, estetik ve sanat duygularını harekete geçirmek yahut zaman geçirmek için yapılan ve bu özelliği sebebiyle insanın içindeki gizli kapıları açarak ona rehber olan ve ruhunu aydınlatan bir eylemdir (Aktaş ve Gündüz, 2005: 17)

Tutum: Bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine (motivation) dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir. (İnceoğlu, 2010: 13)

Alışkanlık: Bir şeye alışmış olma durumu, alışkınlık, alışmışlık, alışkı, itiyat, huy, meleke, ünsiyet, yordam (Türkçe Sözlük, 2011: 95).

Eğilim: Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelme, meyil, temayül (Türkçe Sözlük, 2011: 760).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Zekâ

Zekâ gerçek bir varlık gibi düşünülmemekte ve ona sahiplik oranında insanların zeki olduğu değerlendirilmektedir. Ancak zekâ varlık değil bir kavramdır, kavramlar da bilim adamlarının zihinlerinde temsil edilirler. Zekâ, bilim adamlarının zihninde temsil edilen kavramsal bir varlık ya da güçtür (Eripek, 2005:82). Yıldırım (2003) zekâ psikologlara göre akıl yürüterek sonuca varma yeteneği, biyologlara göre çevreye uyum sağlama yeteneği eğitimcilerde öğrenme yeteneğidir.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde zekâ “insanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlayış, dirayet, zeyreklik, feraset” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.org.tr). Doğan sözlükte zekâ “ilişkileri kavrama ve yeni şartlara uyabilme kabiliyeti, dirayet. Anlama, öğrenme, kavrama ve çözme kabiliyeti. İcat, keşif gücü.” olarak tanımlanmaktadır. (Doğan Sözlük, 2014)

Galton, zekâyı kalıtımın eseri olarak görmüş ve çevrenin zekâ üzerinde yok denecek kadar az etkisi olduğunu ileri sürmüştür. Zekâ genel bir kapasitedir, duyular bilgi edinme kanalları olduğu için genel bilişsel kapasitenin temelini oluşturmaktadır. İnsanın duyu organları ne kadar keskin ise zekâsı da o derece iyi işleyecektir (Aktaran: Sak, 2013:7). Binet’e (1916) göre zekâ, anlamak, hüküm vermek, akıl yürütmek, düşünceye belirli bir yön vermek ve bunu devam ettirmek, düşünceyi arzu edilen bir amacın gerçekleşmesine uyarlamak, özeleştirme gibi karmaşık işlemlerde kendini gösteren bir yetenektir. Piaget’e göre (1959) zekâ; organizmanın çevreye uyum sağlama yeteneğidir, akıl yürütmeyi ve problem çözmeyi gerektiren komplike durumlarda kendini gösterir. Zekâ, insanın çevreye uyumunu sağlayan, özümleme ve uyma süreci ile işleyen bir güçtür (Aktaran: Kuzgun ve Deryakulu 2006: 16-18).

Amerikan Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizlikler Birliğinin 2002 yılında yaptığı tanıma göre zekâ ‘akıl yürütmeyi, planlama yapmayı, problem çözmeyi, soyut düşünmeyi, karmaşık düşünceleri anlamayı, hızlı öğrenmeyi ve deneyimlerden

öğrenmeyi kapsayan genel bir zihinsel yetenektir (Sucuoğlu, 2009:179). Gardner'a göre zekâ, bir kişinin değeri olan bir ürün ortaya koyabilme kapasitesi, gerçek hayatta karşılaştığı problemlere çözüm üretme becerisi ve çözülmesi gereken yeni veya karmaşık problemleri keşfetme yeteneğidir (Saban, 2005:5).

2.2. Üstün Zekâ/Üstün Yetenek/Özel Yetenek

Tarihsel süreç içerisinde üstün zekâ kavramı, konservatif tanımlardan liberal tanımlara doğru değişmektedir. Konservatif tanımlar üstün zekâlılığı genellikle rakamlarla ifade eder. Örneğin 130 IQ puanı alanlar üstün zekâlı kabul edilir. Geçtiğimiz yüzyılın başında üstün zekâ kavramı ile deha kavramı aynı anlamda kullanılıyordu. Terman 140 veya üstü IQ puanına sahip çocukları deha kabul ederek üstün zekâlılığı, standart zekâ testlerinde % 1'lik üst dilimde olmak olarak görüyordu. Üstün zekâlılık ile ilgili liberal tanımlarda da bazı sınırlar çizilse de daha geniş bir açıdan bakılır ve üstün zekânın rakamlarla ifade edilmesini zor olduğuna inanılır. Üstün zekâlılık bir performans alanında gösterilen yüksek potansiyel veya üst düzey kapasite olarak tanımlanır. (Sak, 2011: 500, 501)

Üstün ve yetenekli çocuklar, Amerikan Eğitim Dairesi (United States Office of Education) tarafından; kendi akranlarıyla karşılaştırıldığında, çarpıcı bir yetenek sergileyen veya dikkat çekecek şekilde yüksek düzeylerde başarılı olma potansiyeli gösteren çocuklardır olarak tanımlanmaktadır. Bu çocuklar; zihinsel, yaratıcı ve/veya sanatsal alanlarda yüksek düzeyde yetenek sergilerler, nadir görülen bir liderlik kapasitesine sahiptirler veya özel bir akademik alanda üstünlük gösterirler. Bu çocukların, normal okullar tarafından sağlanamayan faaliyetlere ve hizmetlere ihtiyaçları vardır (Tuna, 2010: 65).

Marland raporunda üstün yetenek; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik yeteneği, yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği, görsel ve gösteri sanatlarında yetenek, psiko-motor yetenek alanlarının herhangi birinde veya birkaçında yüksek performans ve başarı gösterme olarak ifade edilmiştir (Ersoy ve Avcı, 2004: 195).

En yaygın kabul gören tanıma göre zihinsel yeteneklerin birçoğunda yaşlılarına göre üst düzey bir performans gösteren, yaratıcılık yönü güçlü olan, bir işe başladığında asla vazgeçmeyen kişiye üstün zekâlı denilmektedir. Bu kişiler kendi

yaşıtlarından rastgele seçilmiş bir kimsenin % 98'inden üstündürler (Ataman, 2005: 178)

Üstün zekânın tanımı konusunda alan yazında çalışmalar yapan bilim adamları ortak bir görüşe varamamışlardır. Kültürden kültüre, coğrafyadan coğrafyaya, eğitimciden eğitimciye bu tanım değişmektedir. Sarı'ya (2008) göre yapılan tanımlardan yola çıkılarak üstün zekâ; genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik yeteneği, yaratıcı düşünme, özel beceri gerektiren sanat dallarındaki üstünlük, iletişim yeteneği güçlü olan, görsel ve işitsel uyarıcıları anlamlı bağlantılar kullanarak yeni bir ürün ortaya koyan, kendisiyle barışık ve problemlerini kendi kararlarıyla çözmede üstünlük gösterenler üstün yetenekli veya zekâlı sayılabilir.

Literatürde “üstün yeteneklilik, üstün zekâ” kavramı kullanılmasına rağmen Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu tarafından 15 Ocak 2013'te üstün yeteneklilik kavramı yerine daha az kategorize edici olarak “özel yetenek” kavramı tercih edilmiştir (Bilgiç vd., t.y.:7).

“Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireyler özel yeteneklidir” (Bilsem Yönergesi, 2016).

2.3. Üstün Zekâlı ya da Yetenekli Bireylerin Genel Özellikleri

Her insan özeldir ve kendine özgü özellikleri vardır. İnsanları birbirinden farklı kılan bu özellikleri olmakla birlikte üstün zekâlı ve yetenekli çocukların çoğunda gözlenebilen belli başlı özellikler olduğu söylenebilir. (Ataman, 2005:180) Bu çocukların olağanüstü yeteneklerini tanımlamada ebeveynler ve eğitimciler yanlılabilmektedirler. Eğitim sürecine pozitif katkısı olması gereken üstün yetenek, yanlış tanımlamayla çocuğa uyumsuz etiketi vurulmasına sebep olabilmektedir (Ataman, 2004:156) Çocuklar zekâ seviyelerine göre belirli yaşlarda belirli davranışlar sergilerler. Üstün zekâyâ sahip çocuklar bebeklikten itibaren akranlarından farklı özellikler gösterdiği için ebeveynlerinin, onlarla ilgilenecek eğitimcilerin bu özellikleri bilmesi faydalı olacaktır.

Üstün yetenekli çocuklar bütün gelişim alanlarında hızlı bir ilerleme göstermektedir. Olağandan en az iki yıl önce kelimelerin anlamlarını, sayıların değerlerini anlayabilirler (Enç, 2005:136) Üstün yetenekli çocuklar, duygusal, fiziksel ve sosyal adaptasyon konusunda da üstün özellikler sergilerler. Bir öğrenci hem okul birincisi (akademik başarı), hem de her maçta oynayan demir gibi sağlam takım kaptanı (sosyal uyum, liderlik, fiziksel güçlülük) olabilir. (Cutts ve Moseley, 2001:62-63)

2.3.1. Zihinsel Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekli çocukların kelime hazineleri yaşlarına göre daha zengindir. Konuşmayı severler ve zengin bir dil kullanırlar. Yaşlarından daha önce konuşmaya başlayabilirler. Güçlü bir hafızaya sahiptirler, kendilerine verilen sözleri çok iyi hatırlarlar. Hızlı öğrendikleri için bilgiye açtırlar. Yaşadıkları çevre ve dünya hakkında bilgi edinmek için sorular sorarlar. Espri yetenekleri gelişmiştir. Erken yaşlarda bazı konulara odaklanıp o konuda derinlemesine bilgi sahibi olurlar, özelleşirler. Büyük çoğunluğu okumayı kendi başına öğrenir (Ataman, 2005:180-186)

Sözcük dağarcıkları zengindir ve sözcükleri tam ve doğru anlamlarıyla kullanırlar, soyut düşünme yetenekleri gelişmiştir. Mantıksal ilişkileri görür ve bunlardan hareketle doğru sonuçlar çıkarır. Çabuk öğrenirler, motivasyonları güçlüdür, güçlü bir hafızaya sahiptir, mizah yetenekleri güçlüdür, çok meraklıdır, iyi bir gözlemcidirler, ayrıntıları fark ederler, eleştirel düşünme yetenekleri akranlarına göre daha gelişmiştir (Cutts ve Moseley, 2001:62-76).

Akarsu'ya göre (2001), merak, soru sorma, geniş ilgi alanı, yoğunlaşabilme, güçlü hafıza, gelişmiş dil becerisi, analiz gücü, akıl yürütme, problem çözebilme, düşünme becerilerini kullanabilme, soyut düşünebilme, akademik başarı, kitap okumaya düşkünlük, yaratıcılık, geniş hayal ve imge gücü, gelişmiş mizah anlayışı, ilgisiz gibi görülen şeyler arasında ilişki kurabilme, kendini iyi ifade edebilme, eleştirel düşünebilme, aynı anda birkaç işi yapabilme üstün yeteneklilik göstergesidir. Üstün yetenekli çocuklar bu özelliklerin tamamına sahip olabileceği gibi büyük bir kısmına ya da bir kısmına da sahip olabilir.

Üstün yetenekli çocukların; erken çocukluk yıllarında aşağıda belirtilen özelliklerden birini veya birkaçını göstermeleri beklenir (Sak, 2013: 59).

1. 3-4 yaşında veya daha erken bir yaşta okumayı öğrenme
2. Okumaya başladıktan kısa bir süre sonra yazmaya başlama
3. Basit aritmetik problemleri 3-4 yaşında veyahut daha erken bir yaşta çözebilme
4. On yaşına gelmeden bazı alanlarda yetişkin performansı gösterme. Örneğin; resim, müzik, matematik ya da yaratıcı yazma gibi.

Üstün yetenekli bireylerin; üstün öğrenme istekleri vardır, özeleştirici becerileri yüksektir, derin ve mücerret düşüncelerden, karmaşık problemleri çözmekten hoşlanırlar, dış dünyadan aldıkları bilgileri erken yaşlardan itibaren olduğu gibi almak yerine kritik ederek kabul ederler, gerçek ile hayali erken yaşlarda ayırt edebilirler, bilgiyi yeni durumlara uyarlayabilirler, estetik zevkleri erken gelişir (Çağlar, 2004:115-117).

Reis'e göre üstün yetenekli öğrenciler, okumayı erken yaşta öğrenirler, akranlarına göre en az iki yıl ileri seviyede okuma becerilerine sahiptirler, okuduklarını anlama becerileri yüksektir ve okumaktan hoşlanırlar. (Aktaran: Alevli, 2018:132) Üstün yetenekli çocuklar her yaşta akranlarından hatta ortalama yetişkinlerden daha fazla kitap okudukları tespit edilmiştir (Enç, 2005:134)

2.3.2.Fiziksel ve Motor Gelişim

Üstün yetenekli çocuklar motor becerilerinde belli bir davranış keskinliğine ulaşamayabilir ve bu alanda bir gecikme yaşayabilirler. Eliyle iş yapabilme becerisi, anlama ve bilgi edinme becerisinden geri olduğundan el yazısı kendisinden beklenenden daha kötü olabilir. Yaratıcı işlerin ortaya çıkması için klavye öğretilmesi faydalı olacaktır. (Ataman, 2004:422)

Üstün yetenekli çocukların bedenleri akranlarına göre daha iri ve sağlıklıdır. Doğum ağırlıkları ve boyları ortalamanın üzerindedir, güzellik ve yakışıklılık olarak da kendi yaşlarındaki normal ve geri çocuklardan üstündürler. Emekleme, tay tay

durma, yürüme hususunda akranlarına göre daha öndedirler. Konuşmaya erken başlarlar (Enç, 2005:127-134).

Akranlarına göre sağlıklıdırlar, sağlıklarına dikkat ederler, az hasta olurlar. Beden özürlerine az rastlanır, birçoğu gözlük kullanır ve büyük bir kısmı bademcik ameliyatı olmuştur. Bu sağlıklarına dikkat ettiklerinin bir göstergesidir. Bedeni gelişim, sağlıklı olmak, güçlü olmak uygun beslenme ile sıhhatli doğum da annenin hamilelik sürecindeki beslenme ve kendine dikkat etmesiyle ilişkilidir. Üstün bedeni özellikler üstün yetenekliliğin açık bir işareti olarak değil de diğer özelliklerin yanında destekleyici unsur olarak görülmelidir (Çağlar, 2004:113-115). Üstün zekâlı bireylerin fiziksel açıdan çok sağlıklı bireyler oldukları ifade edilmiş olsa da bu konuda genellemeler yapmak çok doğru olmayacaktır (Gürbüz ve Ayas, 2013:374)

2.3.3. Sosyal Duyuşsal- Kişilik Gelişim Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar; hedeflerine ulaşmaktan, başarıdan hoşlanırlar, çalışkandırlar, hatalarını far edip düzeltebilirler, alçakgönüllüdürler, sabırlı ve kararlıdırlar, farklı fikirlere saygılıdırlar, yeni ve farklı işler yapmaktan, öğrenmekten hoşlanırlar, eleştirel düşünme becerilerine sahiptirler, diğer insanların dertlerine karşı duyarlıdırlar, ilişkilerinde naziktirler. (Çağlar, 2004:120-121)

Üstün yetenekli çocuklar içinde buldukları ortamda yapılması gerekeni hissederek harekete geçerler, inisiyatif kullanırlar, tecrübelerinden ders çıkararak aynı koşullarda ne olabileceğini kestirebilirler, başkalarına yardım etmekten hoşlanırlar. (Cutts ve Moseley, 2001: 69-77) Kendi yaşlıları ile ilişki kurmak yerine ailedeki ve çevredeki yetişkinlerle iletişim kurmaktan mutlu olabilirler. Üstün yetenekli çocuklar birtakım problemlerin farkındadırlar: Savaş, açlık, gücü kötüye kullanma ve şiddet gibi... Bu çocuklar dünyada yaşanan problemler hakkında kaygı duyarlar, üzürlüler ve kendilerini çaresiz hissedebilirler. Üstün yetenekli çocuklar, çevreleriyle uyumludurlar, işbirliği içerisindedirler, sosyaldirler, sevilirler, lider olarak görülürler. (Ataman, 2005: 184-186).

Akarsu (2001) üstün yetenekli çocukların duyuşsal gelişim özelliklerini şöyle sıralamıştır: Öğrenmekten zevk alma, yüksek motivasyon, yenilikten hoşlanma, kendisiyle ilgili farkındalık, empati kurabilme, kendine sahip olma, risk alabilme,

maceraya atılabilme, keşfetmekten hoşlanma, özgünlüğü isteme, yoğun ilişkiler kurabilme, sürekli gelişme arzusu, gelişmiş ahlaki değerler, haksızlığa katlanamama. (Akarsu, 2001: 20).

Üstün yetenekli çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişiminin çok yönlü ve karmaşık olması onların mükemmeliyetçi, duyarlı ve güçlü olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bu üç özellik ilerleyen yaşlarda görülecek olan yüksek ahlaki değerlere işaret eder. Bu çocuklar diğer insanları önemserler, güçlükleri giderme, acıları hafifletme arzuları vardır. Adalet ve doğruluk anlayışları gelişmiştir. Ahlaki duyarlılık üstün yetenekliliğin en önemli özelliklerindendir. Üstün yetenekli çocukların ahlaki duyarlılıklarının gelişmiş olması vesilesiyle başkalarına karşı hoşgörülüdürler, empati kurabilirler, sorumluluk duyguları gelişmiştir, beşeri münasebetlerinde dürüsttüler, adildirler, yardımlaşmayı severler, hor ve hakir görülenleri, sakatları, çaresizleri, hastaları, genel olarak muhtaç durumda olanları düşünürler, diğer insanların dertlerine karşı duyarlıdırlar (Hökelekli ve Gündüz, 2004:133).

Silverman çocuğun IQ'sunun yüksekliği ile erken ahlaki gelişim arasında doğru orantı olduğunu keşfetmiş ve 35 yıl emek verdiği, araştırma yaptığı üstün yeteneklilerin ahlaki duyarlılıklarından oldukça etkilenmiştir. Silverman'a göre (1994) üstün yetenekli çocuklar adaletsizlikle mücadele ederler, engelli çocuklarla arkadaşlık ederler, onları korurlar, çevre bilincine sahiptirler, doğal kaynakları korurlar, arkadaşlarının rencide edilmesinden çok rahatsız olurlar, şiddetin yanlış olduğunu düşünürler; Körfez savaşının son bulması için Başkan'a mektup yazan onlarca üstün yetenekli vardır. Üstün yetenekli çocukların tamamının ahlaki yönden ileri olduğunu söylemek doğru olmaz. Çünkü ihmal kötü muamele, duyarsızlık ve anlayışsızlık yüzünden duygusal olarak zarara uğratılan çocuklar içinde yaşadığı toplum için normal kabiliyetteki çocuklara göre daha tehlikelidir çünkü üstün yeteneklerini negatif yönde değerlendirebilir (Aktaran: Hökelekli ve Gündüz, 2004:135-141).

Üstün yetenekli çocukların hepsinin kişilik bozukluklarından uzak olduklarını düşünmek de doğru değildir, bu çocuklar arasında da duygusal bozuklukları, kişilik kusurları olanlara rastlanabilir ancak üstün yetenekli çocuklar arasında bu kusurlara sahip olanların sayısı normal çocuklara göre daha azdır. Üstün yeteneklilik sağlıklı

kişilik özellikleri geliştirmek için tek başına yeterli bir etken değildir, sağlıklı kişilik özelliklerinin gelişmesi için sağlıklı kişilik özelliklerine sahip yetişkin ve çocukların etkileşim içerisinde oldukları sağlıklı bir ortam gereklidir. (Çağlar, 2004:122)

2.3.4. Mesleki Özellikler

Üstün yetenekli çocukların meslek tercihleri, icra ettikleri meslekler ve bu mesleklerdeki başarıları ile ilgili araştırmalar yapan Terman, aşağıda belirtilen şu belirgin özellikleri saptamıştır:

1. Akademik becerilerde akranlarına göre bazıları 2, bazıları 3, bazıları 4 sınıf üst seviyeye ulaştılar.
2. Yaklaşık %90'ı üniversiteye girdi ve %70'i mezun oldu.
3. Orta yaşlarda 800 üstün zekâlı erkekten 67'si kitap neşretti, bunlardan 46'sı fen, sanat, edebiyat ve beşeri ilimler alanında idi. 1400'ün üzerinde fen, teknik ve profesyonel makaleler, 200'ün üzerinde kısa hikayeler, temsiller ve 236 tane geniş ve çeşitli konularda makaleler neşrettiler. 150'nin üzerinde özel imtiyaza sahip ihtira beratı aldılar.
4. Büyük çoğunluğu doktorluk, mühendislik, doktora seviyesinde bilimsel çalışma, fen alanlarındaki meslekler, kimyagerlik, eczacılık; hukuk vb. profesyonel meslekleri icra ettiler ve başarılı oldular. Az bir kısmı da yarı profesyonel mesleklere girdiler. Girdikleri mesleklerde istisnalar hariç başarılı oldular (Aktaran: Çağlar, 2004:122-123).

Üstün yetenekli çocuklar idealisttirler ve bu sebeple halka hizmet edecekleri meslekleri tercih etme arzuları vardır. Ancak içinde buldukları toplumun başarı kıstası para olduğu için hem halka hizmet edebilecekleri hem de iyi gelir elde edebilecekleri bir mesleği -hekimlik gibi- seçebilirler (Cutts ve Moseley, 2001:405).

Hunter'e göre zekâ testlerinde yüksek performans gösteren bireyler iş hayatlarında da başarılı olmaktadır. Bazı araştırmalarda IQ seviyesinin iş performansına %29'luk bir katkısı olduğu saptanmıştır (Aktaran: Sak, 2013:79). Üstün yetenekli çocukların meslek hayatına girdikten sonra yüksek performans göstermeleri, başarılı olmaları olağandır.

Hollingworth, üstün yetenekli öğrencilerle ortalama yetenekli öğrencilerin meslek tercihlerindeki iki farklılığa değinmiştir. Ortalama öğrenciler hukuk, mimarlık ve mühendislik gibi alanlara öncelik verirken üstünler; matematik, biyoloji ve fizik gibi alanlarda bilgin olmayı istemektedirler. Ayrıca üstün yetenekliler din adamı ve misyoner olmak isterken normal çocuklarda bu ilgi alanına rastlanmamaktadır (Aktaran: Enç, 2005:157).

2.4. Üstün Yeteneklilik Modelleri

Bu başlık altında; Howard Gardner'in Çoklu Zekâ Kuramı, Renzuli'nin Üstün yetenekli modeli, Sternberg'in Başarılı Zekâ Kuramı incelenmiştir.

2.4.1. Howard Gardner'in Çoklu Zekâ Kuramı

Zekâ dendiğinde ilk akla gelen isimlerin başında şüphesiz ortaya attığı çoklu zekâ teorisiyle eğitimin son otuz yılına damgasını vuran, eğitim programlarının, okul programlarının yeniden dizayn edilmesine katkılar yapan Gardner gelmektedir.

Gardner çoklu zekâ tezini geliştirirken dâhiler, özel yetenekli kişiler, zihinsel engeli olan ama müzik ya da matematik gibi belirli bir alanda üst düzey beceri sahibi insanlar, beyni zarar görmüş hastalar, normal yetişkinler/çocuklar, farklı dallardan uzmanlar ve farklı kültürlerden bireylerden elde ettiği verileri birbiri ile ilişkilendirerek incelemiştir. Gardner, IQ testlerinde yüksek derecede performans gösterenlerin okulda başarılı olanları kestirebildiğini ancak hayat okulunda yani mezuniyet sonrası başarılı olup olamayacaklarını kestiremeyeceğini, insanın sahip olduğu birçok yetenek ve yetenek bileşiminin sınavlarla ölçülemeyeceği IQ puanları farklı olmasına rağmen çeşitli vasıflara sahip kişilerin toplumda başarıyla yaşayabileceğini ifade eder. Ayrıca ilk zekâ testleri aşırı derecede kültürel varsayıma dayanmakta ve bu sebeple sınıfsal bir tarafgirlik içermektedir (Gardner, 1999).

Gardner, zekânın tek bir varlık olduğu, insanların belirli bir zekâyla doğduğu, zekâ miktarını değiştirmenin zor olduğu ve IQ testleriyle insanların ne kadar zeki olduğunun ölçülebileceği görüşüne karşı çıkararak zekânın çoğul olduğunu, problem çözmek kadar ürün üretmeyi de içerdiğini, önsel bir temele ya da test sonuçlarını bakılarak değil belli bir tarihsel dönemde ve belli bir kültürel bağlamda değerlendirilen şeyin ne olduğuna göre tanımlandığını savunmuştur. Zekâ her dönemde ve her yerde

aynı değildir. İnsanların farklı beceri ve yetenekleri farklı dönemlerde ve farklı koşullarda farklı değerlendirilir. Matbaa makinesi ya da bilgisayar gibi buluşlar, bir kültürde önemli sayılan yetenekleri temelden değiştirebilir. (Gardner, 2004: 48-50).

Gardner, 1983'te yayınladığı “ Frames of Mind (Zihnin Çerçevesi) ” kitabında insanın en az yedi temel zekâ alanından (Sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel-uzaysal, müziksel-ritmik, Bedensel-kinestetik, Sosyal, İçsel) oluşan geniş bir yetenek yelpazesine sahip olduğunu ileri sürerek bu sayının insan yeteneklerinin çokluğunu ifade etmede yetersiz olduğunu daha fazla zekâ alanı olabileceğini ifade etmiştir. Nitekim 1999 yılında yayınladığı “ Intelligence Reframed (Zekâ Yeniden Yapılandırıldı) ” isimli çalışmasında doğacı zekâyı da ekleyerek çoklu zekâ teorisini formüle etmiştir. (Saban, 2005:6-15, Sak, 2013:45-50)

Çoklu Zekâ Teorisine göre bütün insanlar sekiz ayrı enformasyon işleme yeteneği geliştirmiştir. Herkes mantıksal-matematiksel zekâyâ, bedensel zekâyâ, doğacı zekâyâ, kişiler arası zekâyâ, özedönük zekâyâ, müziksel-ritmik zekâyâ ve görsel-mekansal zekâyâ ve sözel-dilsel zekâyâ sahiptir. Herkes bu zekâlara sahip ama hiçkimse birbirine eşit değil ve herkes farklı zekâ profiline sahip. Bireyler farklı zekâ alanlarında güçlü olabilir. Bir zekâ alanındaki üstünlük farklı bir zekâ alanında üstün olmayı ya da geri kalmayı gerektirmez. Bireyler zekâlarını pratik yaparak artırabilir ve zekâ yönünden güçlü veya zayıf taraflarını değiştirebilirler (Gardner, 1993:175-177).

Sözel-dilsel zekâ: Bireyin yazılı ve sözel dili etkili bir şekilde kullanabilmesi, yeni diller öğrenebilme ve kendi hedeflerine ulaşabilmek için dili kullanabilme kapasitesidir. Avukatların, yazarların, şairlerin dilsel zekâları yüksektir (Sak, 2013:46).

Sözel – Dilsel zekâyâ sahip bireylerin; kelime dağarcığı zengindir, hikayeler anlatmayı, espiriler yapmayı, okuma-yazmayı severler, hafızaları güçlüdür, sözel iletişimleri iyidir (Gardner, 1999:41).

Mantıksal-matematiksel zekâ: Sayıları etkili bir şekilde kullanabilme, neden-sonuç ilişkisi kurarak mantık yürütebilme, bilimsel yollarla araştırabilme ve çözebilme matematiksel problemleri mantık yürüterek analiz edebilme kapasitesidir. (Saban, 2005:8, Sak. 2013: 46) Mantıksal – Matematiksel zekâyâ sahip bireyler; matematik

etkinliklerini, strateji- mantık oyunlarını, yapbozları severler, makinelerin nasıl çalıştığını sorgularlar ve üst düzey düşünme becerilerini kullanırlar (Gardner, 1999:41).

Görsel – Uzamsal Zekâ: İmgelerle ve üç boyutta düşünebilme, dış dünyadan edindiği intibaya farklı şekiller uygulama kapasitesidir. Kişinin çevresini gözlemlemesi, algılaması, değerlendirmesi ve bunlara bağlı olarak da dış dünyadan edindiği görsel-uzamsal fikirleri grafikleştirilebilmesi de bu zekâ alanı içerisinde değerlendirilebilecek yetenektir (Saban, 2005:9, Sak 2013: 46).

Görsel – Uzamsal zekâyâ sahip bireyler; sanat etkinliklerinden, görsel gösterimlerden zevk alır, harita, çizelge, şema, diyagram ve tabloları rahatlıkla okur, kelimelerden çok resimlerle, görsellerle öğrenir, akranlarına göre daha hayalcidir, görsel imgeleri net görür (Gardner, 1999:41). Pilotların, denizcilerin, oryantiringçilerin, ressamların, satranç oyuncularının, tasarımcıların görsel – uzamsal zekâları yüksektir.

Müziksel-Ritmik Zekâ: Müziği algılama ve üretme kolaylığı, melodinin ve harmoninin fark edilmesi, ritim duyarlılığı, müzik eserlerinin yapısını anlama kapasitesidir. Müzisyenlerin bu alanda yüksek zekâyâ sahip oldukları düşünülebilir. (Gardner, 2004: 53).

Bedensel-Kinestetik Zekâ: Beden dilini, jest ve mimikleri etkili bir şekilde kullanabilme, vücudunun organları ile beyin arasında uyum kapasitesidir. Bir cerrah bir tamirci gibi ellerini kullanabilme elleriyle yeni ürünler ortaya koyma, bir tiyatrocü, bir sporcu gibi vücudunu ustaca kullanma yeteneği de bu kapsamda değerlendirilir. Tiyatrocuların, sporcuların, cerrahların, tamircilerin bedensel-kinestetik zekâları yüksektir (Saban, 2005:11, Sak 2013: 47).

Sosyal Zekâ: İnsanların duygu, düşünce, davranış ve ihtiyaçlarını anlayabilme, diğer insanları tanıyabilme ve etkili iletişim kurabilme kapasitesidir. Halk dilinde insan sarrafı olarak nitelendirilen kişilerin bu alanda üstün yetenekli oldukları söylenebilir. (Saban, 2005:12, Sak 2013: 47).

Sosyal zekâya sahip bireyler; arkadaşları ile iletişim kurmaktan onların sorunlarına çözüm önerilerinde bulunmaktan zevk alır, kulüplere, komitelere ve organizasyonlara katılır, doğal bir liderdir (Gardner, 1999:43).

İçsel Zekâ: Kişinin kendisini tanıması, duygu, güdü ve ihtiyaçlarının farkında olması, güçlü ve zayıf yönlerini bilmesi ve bu bilgi ve anlayış ile çevresinde uyumlu davranışlar gösterme yeteneğidir. İçsel zekâya sahip kişiler kendilerini tanırlar, kim olduklarını, yapmak istediklerini / istemediklerini bilirler, özgüvenleri yüksektir, ekiple çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederler. Psikologların, şairlerin ve filozofların içsel zekâsının yüksek olduğu söylenebilir (Kuzgun ve Deryakulu, 2016: 27, Saban, 2005:13, Sak 2013: 47).

Doğacı Zekâ: Canlıları –hayvanlar, bitkiler– tanıma, belli özelliklerine göre kategorize etme doğa olaylarına ve doğaya karşı duyarlı olma kapasitesi olarak tanımlanabilir. Biyologların, doğa bilimcilerin, jeologların doğacı zekâlarının yüksek olduğu söylenebilir (Saban, 2005:14, Sak 2013: 47).

2.4.2. Renzuli'nin Üstün Yeteneklilik Modeli

Bilim ve sanat dünyasının gelişimine katkı sağlayan bireylerin; okul yıllarındaki başarılarının normalin biraz üstünde bulunmasına rağmen hem motivasyonlarının hem de yaratıcı düşünme kapasitelerinin yüksek olması Üçlü Halka Kuramının temelini oluşturan araştırma bulgularıdır. Olağanüstü başarılı bilim adamı ve sanatçıların ortaöğretim başarıları ilk %20'lik dilimde, IQ düzeyleri de olağanüstü olmaktan ziyade normal zekâ düzeyinin biraz üzerinde 110-120 arası olduğu görülmüş olmakla beraber kişilerdeki azim, motivasyon, sorumluluk bilinci ve görev aşkının diğer insanlara göre yüksek olduğu görülmüştür. Renzuli'ye göre üstün zekâ; normalüstü özel ya da genel yetenek, yaratıcılık ve motivasyonun etkileşimi ile ortaya çıkar. Bu üç unsurdan herhangi birinin hiç olmaması ya da belirli bir düzeyin altında olması üstün zekânın oluşumunu engeller. Genel veya özel yetenek alanında %15-20'lik dilime giren kişiler üstün zekâ potansiyeline sahiptir.

Normalüstü yetenek, normalüstü genel ve özel yetenekten oluşur. Genel yetenek; bilgiyi işleme kapasitesi, soyut düşünme ve tecrübeyi yeni durumlara transfer

ederek yeni durumlarda kullanabilme kapasitesi gibi zihinsel özelliklerden oluşur. Örneğin; sayısal yetenek, görsel yetenek.

Özel yetenekler, spesifik alanlarda kullanılabilen, sınırlı olan gerçek hayatta kullanılan mesleki alanlarda gözlemlenen yeteneklerdir. Örneğin; bale, resim ve fotoğrafçılık.

Motivasyon; yoğun ilgi ve istek, çalışma azmi ve kararlılığı, görev aşkı, sorumluluk bilinci ve işe adanma bileşenleri bu başlık altında değerlendirilmiştir. Kendini mesleği ile bütünleştirme, yoğun öğrenme ve keşfetme süreci, büyük başarıların ve büyük buluşların altında yatan önemli bir etkidir.

Yaratıcılık; akıcı düşünme, esnek ve özgün düşünme, deneyime açık olma, yeniliğe ve değişikliğe karşı alıcı olma, meraklı olma ve risk alma gibi bireysel özellikleri kapsar. (Sak, 2013: 23-25).

Renzuli'nin üçlü halka kuramındaki ortalama üstü genel veya özel yetenek genelde köklü bir değişime uğramayan kalıcı bir özelliktir. Mesela; birey matematikte üstün bir başarı göstermişse bu başarı kalıcıdır ancak motivasyon ve yaratıcılık başlığı altındaki özellikler değişkendir(Davaslıgil, 2004: 286).

2.4.3. Sternberg Başarılı Zekâ Kuramı

Başarılı zekâ kuramı zekâyı geleneksel zekâ teorilerine göre daha geniş olarak ele almaktadır. Sternberg'e göre zekâ sadece IQ testleri ile ölçülecek bir şey değildir. Zekânın zekâ testleri ile ölçülen tarafı akademik başarı ile ilişkilidir. Bazı insanlar okulda başarılı olmalarına rağmen gerçek hayatta başarısız olabilmekteyken okulda başarısız olmalarına rağmen sosyal ilişkilerinde ve ticarete başarılı olan insanlar vardır (Sternberg; 1999).

Sternberg'e göre zekâ kişinin bulunduğu toplum içerisinde çevreye adaptasyon, çevreyi şekillendirme ve uygun çevreyi seçebilme davranışlarında kendisini göstermektedir (Sak, 2013: 48).

Sternberg'e göre, kişilerin zekâ düzeylerini belirlemede sosyal koşulların etkisi büyüktür. Sternberg bunu ispatlayabilmek için Kenya'da yaşayan düşük IQ'ya sahip çocukların o bölgede sık kullanılan doğal ilaç üretimindeki başarılarını incelemiş ve

onların doğal ilaç yapımında yüksek başarıları olduğu sonucuna ulaşmıştır (Aktaran: Yılmaz ve Taş, 2016:99).

Sternberg ve Grigorenko'ya göre zekâ analitik düşünme, yaratıcı düşünme ve pratik düşünme becerilerini kapsamaktadır ve insanların başarılı olabilmesi için analitik, yaratıcı ve pratik düşünme becerileri arasında bir denge kurması gerekmektedir (Aktaran: Yılmaz ve Taş, 2016:101).

Analitik Zekâ: Düşünceleri, karşılaşılan problemleri ve olayları çözümlenebilir, yargılayabilir, değerlendirebilir, sebep-sonuç ilişkisi kurarak karşılaştırabilir kapasitesidir. Zekânın testlerle ölçülebilen unsurudur. Analitik zekâsı yüksek olan öğrenciler okulda başarılıdır (Sak, 2013: 48).

Yaratıcı Zekâ: Bireyin yeni bir şeyler üretme, varolan ürünleri detaylandırıp değiştirebilir, orijinal fikirler üretebilir, problemleri tanımlayabilir ve yeni bir şekilde tanımlayabilir kapasitesidir. (Sak, 2013: 48).

Pratik Zekâ: Bireyin öğrendiklerini uygulayabilmesi, öğrendiklerinden hareketle gerçek hayatta karşılaştığı problemleri ergonomik ve akılcı yollarla çözebilir kapasitesidir. Pratik zekâyâ sahip kişiler fikirlere uygulama alanları bulurlar. Pratik zekâ tecrübeyle gelişir (Sak, 2013: 48).

2.5. Üstün Yeteneklilerin Eğitim Modelleri

Öğrencilerin öğrenme hızı, ilgileri, eğitimden beklentileri farklılıklar gösterir. Öğrencilerin yetenekli oldukları alanlar ilgi alanları birbirinden farklıdır. Eğitim, öğrencilerin özelliklerine göre farklılaştırıldığında bütün öğrenciler öğrenirler. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminde gruplama, eğitimde hızlandırma ve zenginleştirme stratejileri kullanılmaktadır. (Sak, 2013:133).

2.5.1. Gruplama

Öğrencilerin yeteneklerine göre farklı okullarda/sınıflarda veya aynı sınıflarda farklı biçimlerde eğitim-öğretim faaliyetlerine katılmasıdır. Bu yöntem öğrencilerin başarıları üzerinde etkilidir ancak gruplama türleri ve gruplama ile alınan eğitim programlarının içeriği önem arz etmektedir. Öğrenciler yetenek düzeylerine göre gruplandırılmalı her grubun eğitimi grup üyelerinin özelliklerine planlanmalıdır.

Gruplama türleri süresi bakımından tam zamanlı ve yarı zamanlı gruplamalar olarak, içeriği bakımından ise homojen ve heterojen gruplamalar olarak iki başlık altında değerlendirilebilir. Tam zamanlı uygulamalarda öğrenciler bir eğitim-öğretim yılı boyunca derslerin tamamını aynı sınıfta alırlar. Bu sınıflar homojen veya heterojen sınıflar olabilir. Okul içinde okul uygulaması ve özel sınıf modelleri tam zamanlı gruplamaya örnek olarak verilebilir. Yarı zamanlı gruplamada öğrenciler günün veya haftanın belli bir saatinde bir araya gelerek özel eğitim alırlar. Kaynak oda modeli yarı zamanlı gruplama modelidir (Sak, 2013:134-135).

Okul içinde Okul: Öğrenci sayısı çok fazla olan büyük okullarda ya da öğrenci sayısı az olan birbirine yakın okulların şehirlerde uygulanması uygun olan tam zamanlı gruplama modelidir. Öğrenci sayısı az olan okullardaki üstün zekâlı öğrencileri merkezi bir okulda toplayarak eğitim vermek daha ekonomiktir. Yalnız bir okulun öğrencileri için uygulanması durumunda öğrenciler ayrı bir binada homojen sınıflarda toplanırlar, bütün derslerini bu sınıflarda alırlar. Akademik performansı üst düzey olan, normal müfredatı yavaş bulan öğrenciler için faydalı bir uygulamadır.

Özel Okul: Tam zamanlı ve homojen gruplama uygulamasıdır. Bu okullara sadece üstün zekâlı öğrenciler alınır ve öğrenciler bütün eğitimlerini bu okullarda alırlar. Özel okul uygulamasından verim alınabilmesi için;

1. Üstün zekâlı öğrenciler objektif araçlar kullanılarak tanılanmalıdır.
2. Okulun eğitim programı, üstün zekâlı öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılama amacıyla farklılaştırılmalı, farklılaştırma eğitim programının bütün boyutlarını karşılamalıdır.
3. Bu okullarda görev alacak öğretmenler üstün zekâlı öğrencilerin eğitimi alanında uzman ve tecrübeli olmalıdır.

Tam Özel Sınıf: Tam zamanlı ve homojen gruplama uygulamasıdır. Öğrenciler yıl boyunca bütün derslerini aynı sınıfta alırlar. Aynı sınıf düzeyinden üstün zekâlı öğrencilere özel bir sınıf oluşturulur.

Kısmen Özel Sınıf: Aynı sınıf düzeyindeki üstün zekâlı öğrencilerden oluşan yarı zamanlı homojen gruplama uygulamasıdır. Öğrenciler genellikle dil bilgisi, matematik ve fen derslerini özel sınıfta alırken beden eğitimi ve resim gibi diğer

dersleri normal sınıflarda alırlar. Fiziksel, duygusal ve sosyal gelişim olarak normal olan ancak zihinsel olarak hızlı gelişim gösteren üstün zekâlı öğrenciler için ideal bir gruplamadır.

XYZ Sınıfları: Öğrencilerin akademik başarı ve yeteneklerine göre gruplandırılarak eğitim aldıkları uygulamadır. Başarı durumuna göre üst grup 'x' sınıfına ortalama başarı seviyesindeki öğrenciler 'y' sınıfına tabandaki grup ise 'z' sınıfına yerleştirilir. Bu sınıflarda müfredat öğrencilerin yetenek ve başarı düzeylerine göre farklılaştırılmamıştır.

Karma Sınıflar: Aynı sınıf düzeyindeki üstün zekâlı ve normal öğrencilerin oluşturduğu sınıflardır. Genellikle sınıfların üçte biri ya da dörtte biri üstün zekâlı öğrencilerden oluşur. Üstün zekâlı öğrencilere diğer öğrencilerle beraber olma olanağı sağladığı için olumlu karşılanır. Sekiz on kadar üstün zekâlı öğrencinin sınıfta bulunması öğretmenin dersi farklılaştırması için geçerli bir sebeptir.

Derse Dayalı Yeniden Gruplama: Öğrencilerin teoride bir sınıfı vardır ama pratikte bir sınıfı yoktur. Öğrenciler her bir dersi farklı sınıf düzeylerinden alırlar bu sebeple her ders için yeniden gruplandırılırlar. Öğrencilerin hangi dersi hangi sınıf düzeyinde alacaklarına yetenek ve başarı düzeylerine bakarak karar verilir. Örneğin 5. Sınıf öğrencisi. Matematik 6. Sınıftan, Fen bilgisini 7. Sınıftan, Türkçeyi de 8. Sınıftan alabilir. Derse dayalı yeniden gruplama sınıfları sosyal, duygusal ve fiziksel gelişim bakımından oldukça heterojendirler ancak yetenek ve başarı düzeyi bakımından homojendirler.

Hızlandırılmış Sınıflar Arası Sınıf: Öğrenciler zekâ düzeylerine göre sınıflara ayrılırlar. Bu sınıflarda farklı sınıf düzeylerinden üstün zekâlı öğrenciler vardır. Sınıflar zekâ bakımından homojen, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişim bakımından heterojendirler.

Kaynak Oda: Üstün zekâlı öğrenciler haftada bir ya da birkaç kez normal sınıflarından alınarak ayrı bir sınıfta zenginleştirilmiş eğitim etkinliklerine katılırlar. Bu etkinliklere her sınıf düzeyinden üstün zekâlı öğrenci aynı saatlerde katılabilir. Kaynak oda uygulamasının yararlı olması için;

1. Kaynak odada üstün zekâlıların eğitimi alanında uzman bir öğretmen eğitim vermelidir.
2. Üstün zekâlı öğrencilerin kaynak odaya gidişleri bir programa göre yapılmalı, sınıf öğretmeni ile kaynak oda öğretmeni işbirliğinde olmalı, öğrenciler kaynak odada iken yeni konular işlenmemelidir.
3. Kaynak oda uygulaması ilköğretimin ilk kademesinde uygulanmalıdır. İlerleyen yıllarda dersler özelleştiği ve derinleştiği için bu uygulama faydalı olmayabilir.

Sınıf İçi Benzer Yetenek Grupları: Sınıfta benzer yetenek profiline sahip öğrenciler aynı gruplara yerleştirilirler. Gruplama her ders için yeniden yapılabilir. Öğretmen gruplardan biri ile ilgilenirken diğer öğrenciler öğretmenin verdiği etkinlikleri yaparlar. Bu uygulama daha çok sosyal bilgileri matematik, dil ve fen bilgisi gibi akademik derslerde kullanılır. Sınıf içi benzer yetenek grubu, yetenek ve başarı düzeyi çok farklılık gösteren sınıflarda tercih edilmelidir. Eğitim etkinlikleri her bir grubun niteliğine uygun olarak hazırlanmalıdır.

Sınıf İçi Karışık Yetenek Grupları: En yaygın kullanılan gruplama uygulamasıdır. Öğrenciler kendilerinin ya da öğretmenlerinin tercihi ile 3-5 kişilik gruplara ayrılırlar. Heterojen olan bu gruplarda öğrenciler işbirliği içerisinde çalışır ve birbirlerinin hatalarını telafi eder. Sınıf içi karışık yetenek uygulaması öğrencilerin sosyal gelişimini ve özellikle üstün zekâlı öğrencilerin liderlik özelliklerini olumlu yönde etkiler.

Sınıf İçi Çok Düzeyli Gruplar: Sınıf içi karışık yetenek grubundan farklı olarak grup üyeleri rastgele, öğretmen veya öğrencilerin tercihlerine göre değil, öğretmenlerin öğrencileri belli düzeylere ayırarak her bir gruba bir üst düzey, birkaç ortalama ve bir de düşük performans gösteren öğrenci atamasıyla oluşturulur.

2.5.2. Zenginleştirme

Schiever ve Maker'a göre zenginleştirme, eğitim imkânlarını ve müfredatı renklendirerek genel müfredatın içeriğini ötesine taşıma gayesiyle kullanılan eğitimi farklılaştırma stratejisidir (Aktaran: Sak, 2013:159).

Zenginleştirme stratejileri, süreç ve içeriğe ilişkin hedeflere ulaşma yöntemleridir. Süreçlerden yaratıcı düşünme, kritik düşünme, problem çözme, bilimsel düşünme vb. içerikten ise, bu süreçlerin geliştirildiği ders konuları, projeler ve etkinlikler kastedilmektedir. Zenginleştirme stratejileri arasında bağımsız çalışma ve araştırma projeleri, sınıfta veya okulun kaynak odasında oluşturulan öğrenme merkezleri, hukuk ve politikayla ilgili lise öğrencileri için temsili mahkemeler oluşturup yargılama turnuvaları oluşturma, iletişim sanatı matematik, fen, sosyal bilimler, görsel sanatlar, müzik, desen, yönetim, liderlik, tiyatro, dans, yabancı dil, psikoloji, güneş sistemi, bilgisayar vb. gibi alanlarda yaz programları sayılabilir (Davaslıgil, 2004: 236).

Zenginleştirme ve hızlandırma yöntemleri konusunda anlam kargaşası vardır. Hızlandırmada öğrenciler ya üst sınıflara yerleştirilirler ya da üst sınıflardan ders alıp bu dersler karşılığında kredi kazanırlar. Hızlandırmada zaman kazanma, okulu erken bitirme vardır. Zenginleştirme yönteminde ise müfredat kapsamı genişletilir, üst düzey konulara yer verilir ancak sınıf atlamazlar, ders kredisi kazanmazlar. Üstün zekâlı çocuğun seviyesine göre üst sınıflardan içerik transferi, seminerler, saha araştırmaları, geziler, öğrenme merkezleri, mentörlük, olimpiyatlar zenginleştirme yöntemine örnek verilebilir (Sak, 2013:159).

İki tür zenginleştirme yapılabilmektedir. Dikey zenginleştirmede konu derinlemesine çalışılır. Yatay zenginleştirmede ise etkinlikler çeşitlendirilir, ders türü fazlalaştırılır. Bu yöntem üstün yeteneklilere sosyalleşme bakımından olumlu katkı sağlamakla beraber, diğer yöntemlerle kıyaslandığında üstün yetenekli öğrencilerin üst düzey performanslarını ortaya çıkarmadığı görülmektedir. Sınıf dışı eğitim etkinlikleri, üst düzey düşünme süreçlerini uygulama, uzman hatip davet etme, bağımsız proje çalışmaları zenginleştirme etkinliklerine örnek olarak gösterilebilir (Ersoy ve Avcı, 2004:203)

2.5.3. Hızlandırma

Hızlandırma, farklı şekillerde uygulanabilir. İlkokulda erken başlatma, sınıf atlatma ya da ders atlatma biçiminde hızlandırma yapılmaktadır. Ülkemize erken başlama uygulaması yapılmaktadır. Çocuk zorunlu eğitim yaşından önce okuma,

yazma, matematik becerilerinde belli bir yeterliliğe ulaşmışsa ya bir yaş önce okula kaydettirilir ya da birinci sınıf yerine ikinci sınıftan okula başlar (Ataman, 2004: 165, 166).

Hızlandırma yöntemi, okula erken başlama, sınıf yükseltme, üniversiteye erken başlama, ikili kayıt (lisede iken üniversiteden ders alma imkânı), onur sınıfları (Üstün zekâlı öğrencilerle üniversitede ders alma), ileri yerleştirme sınıfları, üstten ders alma, ders hızlandırması, sınavla ders geçme şeklinde uygulanabilmektedir (Sak, 2013:153-156).

Hızlandırma, üstün zekâlıların eğitimlerinde kalıcı öğrenmeyi destekleyen, sınıfta sıkılmanın önüne geçen bir yöntemdir. Hızlandırmanın çok farklı türleri olması her okul için her öğrenci için ideal bir yöntem belirlenebilmesini mümkün kılmaktadır. Ancak hızlandırma genel eğitimin yapısına kolaylıkla uymaması ve yanlış inanışlar sebebiyle üstün zekâlıların eğitiminde fazla kullanılmamaktadır. Üstün zekâlıların eğitiminde hızlandırmaya karşı olumsuz tutum sergilenmesinin sebepleri şunlardır:

1. Üstün zekâlı öğrencilerin okula erken başlaması, sınıf atlaması yaşça kendinden büyük öğrencilerle aynı sınıfta eğitim almalarının bu öğrencilerin dışlanmasına sebep olabileceği, benlik algılarının zarar göreceği sosyal duygusal gelişimlerinin olumsuz etkileneceği ileri sürülmektedir.
2. Bazı eğitimciler zenginleştirme stratejilerinin hızlandırma stratejilerinden çok daha faydalı olacağına inanmaktadırlar. Ancak yapılan araştırma sonuçlarına göre hızlandırma, zenginleştirmeden iki kat daha etkili bir yöntemdir.
3. Eğitim kademelerinin hızlı geçilerek öğretim programlarının erken bitirilmesi ile ilerleyen yıllarda tekrara düşüleceği iddia edilmektedir. Ancak bilginin ve gelişimin sınırı yoktur.
4. Üstün zekâlıların akranları ile aynı sınıfta bulunmalarının onları normalleştireceği düşünülmektedir.
5. Üstün zekâlılara özel eğitim verilmesi bir seçkinler sınıfı doğurabilir ve bu durum toplumun altından kalkamayacağı bir probleme dönüşebilir. (Sak, 2013:149-157).

Hızlandırma, üstün zekâlılara uygulanacak özel eğitim tedbirleri içerisinde program, personel ve yöntem açısından en az külfet getiren uygulamadır. Uygulanabilmesi için öğrencilerin yaşının üstündeki sınıflara devam edebilmesinin önünün açık olması gerekmektedir.

Hızlandırma ile ilgili yapılan araştırma bulgularından yola çıkarak şu sonuçlar çıkarılabilir:

1. İlköğretimin ilk 8 yılında üstün zekâlı öğrencilerin bir ya da iki sınıf atlamalarında bir sakınca yoktur. Gerekli görülürse lisede de sınıf atlama yapılabilir.
2. İlkokula bazı çok üstün yeteneklileri en azından bir yıl erken başlatmanın sakıncası yoktur.
3. Üstün yetenekli öğrencilerin yüksek öğrenim düzeyinde de öğrenimini erken bitirebilmesi için imkân sağlanmalıdır (Enç, 2005:209-210).

2.6. Bilim ve Sanat Merkezleri

Üstün yetenekli çocuk ve öğrencilerin eğitim-öğretim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Bilim ve Sanat merkezleri kurulmuştur. Bilim ve Sanat merkezleri 1995 yılından itibaren eğitim kurumlarımız arasındaki yerini almıştır. BİLSEM modeli ülkemizin ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim imkânları değerlendirilerek sayıca daha fazla üstün yetenekli çocuğa en uygun model ile ulaşabilmek için farklı ülkelerdeki modeller incelenerek ülkemizin şartlarına uygun bir model tasarlanmıştır. "Ek Ders Uygulama Okulu" olarak değerlendirilmiş ve daha sonra Bilim ve Sanat Merkezi olarak isimlendirilmiştir. Pilot uygulama projesi için beş il (Ankara, İstanbul, İzmir, Bayburt ve Denizli) belirlenmiş ve pilot uygulamanın ilk merkezi 1994-1995 eğitim-öğretim yılında Ankara'da, son merkezi 1998-1999 eğitim öğretim yılında Bursa'da açılmıştır (Dönmez, 2004: 71).

Ülkemizde temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarına devam eden üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimleri akranları ile aynı ortamda devam etmektedir. Bu öğrencilerimizin yetenek alanlarına uygun destek eğitimleri Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) aracılığıyla verilmektedir. Ülkemizde üstün zekâlı ve yetenekli tanısı alan

otuz üç bin yedi yüz yirmi öğrenciye 135 adet Bilim ve Sanat Merkezi hizmet vermektedir (MEB İstatistik Yıllığı, 2018).

BİLSEM'ler, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri akranlarından soyutlamadan ve eğitim bütçesine fazla ek maliyet getirmeden ülkemizin her bölgesinde ve ilinde uygulanabilir olan bir modeldir (Dönmez, 2004: 72). Üstün yetenekli öğrencilere devlet okullarında ulaşmak üzere uygulanan batı modellerinde karşılaşılan güçlükler Milli Eğitim Bakanlığını, üstün yeteneklilere bilim ve sanata ilişkin zenginleştirici etkinlikler sağlayacak merkezler oluşturmaya sevk etmiştir (Akarsu, 2004: 358). Bilim ve Sanat Merkezleri okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki üstün yetenekli çocuk / öğrencilere hizmet üretmek üzere kurulmuştur.

Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda BİLSEM'de sunulan eğitim hizmetleri ile özel yetenekli öğrencilerin;

1. Atatürk ilke ve inkılaplarını benimseyen; ailesini, vatanını, milletini seven, ülkesine karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bunları davranış hâline getirmiş bireyler olarak yetiştirilmesi,
2. Ülkesinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; lider, yapıcı, yaratıcı ve ülke kalkınmasına katkıda bulunan bireyler olarak yetiştirilip geliştirilmesi,
3. Bilimsel düşünce ve davranışlarla estetik değerleri birleştiren, üretken, sorun çözen, kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak yetişmeleri, yetenekleri ve yaratıcılıklarını erken yaşta fark ederek en üst düzeyde kullanmaları,
4. Öğrencilerin yaratıcı düşünce, keşif, icat, sosyal ilişkilerde başarı, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmaları,
5. Özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmaları, disiplinlerarası düşünme, sorunları çözme, belirlenen ihtiyaçları karşılamaya yönelik projeler gerçekleştirmeleri amaçlanır (Bilsem Yönergesi, Madde 6).

2.7. Okuma, Okuma Tutumu, Okuma Alışkanlığı ve Eğilimi

İnsanoğlunun en soylu eylemlerinin başında gelen okuma üzerine birçok tanım yapılmıştır. Farlı farklı tanımların olması okuma eyleminin bireyleri kendisine bağımlı kılan yapısının tanım yapıcılarda bıraktığı farklı etkilerden kaynaklanabilir. Aktaş ve Gündüz'e (2005) göre okumak; herhangi bir konuda bilgi edinmek, estetik ve sanat duygularını harekete geçirmek veya zaman geçirmek için yapılan ve bu özelliği sebebiyle insanın içindeki gizli kapıları açarak kişiye rehber olan ve ruhunu aydınlatan bir eylemdir. Okumanın yararlı olabilmesi için ise bireyin okuduğunu anlaması ve okuduğu eserden estetik zevk alması gerekmektedir.

Adalı (2004) okumayı, okuyucunun aktif olduğu zihinsel bir etkinlik olarak görür ve okuyanın, okuduğu metinde ifade edilen fikirleri anlaması, fikirler arasındaki ilişkileri kavraması, onları kendi birikimiyle karşılaştırıp bir düzene koyması ve elekten geçirip belleğinde saklama gereği duyduklarını seçmesi gerektiğini ifade eder. (Adalı, 2004: 33)

Dökmen (1994), okuma etkinliğini çok boyutlu ve karmaşık bir yapı olarak görmektedir. Bununla birlikte insanların okumayı ne şekilde öğrendikleri, kitabı nasıl okudukları ve ne kadar okuduklarının disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınabileceğini ifade eder. Okuma etkinliği psikolojik, sosyolojik, ekonomik, antropolojik ve eğitsel boyutu olan bir kavramdır. Psikolojik, sosyolojik, ekonomik, antropolojik ve eğitsel faktörler etkileşimi okuma etkinliğini ortaya çıkarırlar. Okuma bir iletişim, algılama ve öğrenme sürecidir.

Tutum TDK sözlükte “ Tutulan yol, tavır ” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Bireylerin davranışlarını yönlendiren tutumlar, yaşantı ve deneyimler sonucunda bir öğrenme süreciyle oluşmaktadır (Tavşancıl, 2006: 65).

İnceoğlu (2010) tutumu, bireyin deneyim, bilgi ve güdülerine dayanarak kendisine veyahut çevresindeki nesne, toplumsal olay ya da meseleye karşı örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal tepki ön eğilimi olarak tanımlamaktadır.

Thurstone (1928), tutumu karmaşık bir bütünlük içinde insanların eğilimleri, duyguları, önyargıları, önceden belirlenmiş arzu ve eğilimleri, korkuları, herhangi bir

konudaki inançların bütünü olarak tanımlar. Smith'e (1990) göre okumaya yönelik tutum, okuma davranışının gerçekleşme ihtimaline olumlu ya da olumsuz etki eden duyu ve duyguların eşlik ettiği zihinsel bir durum olarak tanımlanmaktadır (Aktaran: Balcı vd., 2012: 968-969).

Tutumun birçok tanımı yapılmıştır. Davranış bilimciler, sosyologlar, sosyal psikologlar, psikologlar tarafından tutumun farklı yönlerini öne çıkaran tanımlar ortaya konmuştur. Yukarıda aktardığımız birkaç tanımdan da anlaşılacağı üzere tutumlar çevresel etkilere açıktır. Tutumlar özellikle çocukluk çağlarında, aile fertleri ya da ilişki içinde bulunulan diğer insanlardan etkilenmeye yatkındır (Özbay, 2009: 68).

Okuma eyleminin özelliklerini eksiksiz bir şekilde yerine getiren okuyucular aynı zamanda okumaya olumlu tutum geliştiren etkili ve verimli okuyuculardır. Bu sayede de okuma eyleminden yüksek verim alırlar. (Ünal, 2012: 28) Tutumlar doğrudan ölçülebilir nitelikler olmadığından kişinin tutumları hakkında, davranış ve sözlerinden hareketle bir çıkarımda bulunulabilir. (Erkuş, 2003: 151)

Alışkanlık, bir şeyi sürekli ister olmak ve ona bağımlı olmak olarak tanımlanır. Okuma alışkanlığı da okuma eyleminin düzenli ve sürekli gerçekleştirilmesi, bireyin okumayı önemli bir ihtiyaç olarak görmesi olarak tanımlanabilir. Yavuzer'e göre iyi bir okuma alışkanlığının iki ana şartı okuma sabrı ve okuma zevkidir. Okuma kültürü olarak adlandırılan bu iki alışkanlık da aile ve okulda kazanılır. (Yavuzer, 2010: 191) Okuma alışkanlığının kazandırılmasında aileye, çevreye ve okula büyük görevler düşmektedir.

Okuma alışkanlığına etki eden birden çok değişken vardır. Kişisel özellikler ve çevresel unsurlar okuma alışkanlığında önemli bir role sahiptir. Okuma alışkanlığının kazanılması başta bireyin okumaya karşı tutumu olmak üzere, cinsiyet, aile, başarı, ev ortamı, zekâ, sosyo-ekonomik durum, özgüven, gibi değişkenlere bağlıdır. Okuma alışkanlığının kazandırılması sürecinde bütün değişkenlerin hesaba katılması gerekmektedir. (Sünbül, 2010: 8)

Okuma eğilimi ile okuma alışkanlığı arasında önemli bir bağ vardır. Çocukların ilgi duymadıkları, beğenmedikleri, okuma zevkleri ile bağdaşmayan alanlarda kitap

okutmak faydadan ziyade zarar getirecektir. Çocukların okuma eğilimlerinin bilinmesi çocuk edebiyatının şekillenmesine, sınıf ve okul kitaplıklarında yer alacak kitapların seçimine olumlu katkılar sağlar (Tosunoğlu, 2002:549).

2.8. Okuma Tutumu, Okuma Alışkanlık ve Eğilimi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Çiçek Çetinkaya (2004), Afyon’da farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 6 devlet okundan 120 kız, 120 erkek öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin okuma alışkanlığı durumu ve bunu etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen 26 soruluk anket öğrencilere uygulanmıştır. Öğrencilerin kitap seçiminde en fazla kitabın konusuna dikkat ettiği, öğrencilerin macera türü kitaplardan hoşlandığı, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre duygusal kitaplardan daha çok hoşlandığı, erkeklerin ilk sırada macera türü kitaplar, ikinci sırada bilim-kurgu türündeki kitapları tercih ettiği, en çok okunan kitap türlerinin sıklığı birbiriyle kıyaslandığında roman/hikâye, gazete, dergi şiir, bilimsel kitap şeklinde sıralandığı, öğrencilerin yarıdan fazlasının gazete okuduğu, %75’inin bilgisayarının olmadığı, erkeklerin bilgisayarla tanışıklığının kızlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gönen vd., (2004) tarafından Ankara il merkezinde bulunan (Mamak, Altındağ ve Çankaya) resmî ilköğretim okullarında 5, 6 ve 7. sınıflarda eğitim gören 626’sı kız, 646’sı erkek toplam 1272 öğrencinin okuma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmaya göre; kız çocukların erkek çocuklara göre az bir oranla daha fazla kitap okudukları, çocukların yüksek oranlarda kitap okumayı sevindikleri, çocukların en fazla roman ve hikâye türünü tercih ettikleri, erkeklerin çizgi romanı daha fazla okudukları, büyük çoğunluğunun evlerinde kitaplık bulunduğu, kütüphanelerin en fazla ödev yapmak için mecburi olarak kullanıldığını, sonra hikâye ve roman almak için en az da bilgi edinmek için kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arıcı (2005), tarafından yapılan araştırmada; Türkiye’deki 16 büyükşehirde (Adana, Adapazarı, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, İzmit, Kayseri, Konya, Mersin, Samsun) bulunan 26 ilköğretim okulundaki 2000 ikinci kademe öğrencisinin okuma durumları (beceri-ilgi-alışkanlık-eğilim) incelenmiştir. Aynı okullarda görev yapan 100 öğretmenden

Öğrencilerin Okuma Durumlarına İlişkin görüşleri alınmıştır. Veri toplama aracı olarak “Okuduğunu Anlama Beceri Testi, Okuma İlgisi Ölçeği, Okuma Alışkanlıkları Anketi, Okuma Eğilimleri Anketi ve Öğrencilerin Okuma Durumlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketi kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin okudukları metinleri anlama düzeyleri yüksek bulunmuştur. Fakat okumaya olan ilgi düzeyleri yüksek değildir. Aynı şekilde kitap okuma alışkanlık düzeyleri de yüksek çıkmamıştır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kitaba ulaşma yollarında ise özellikle satın alma ve kütüphaneden ödünç almayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin okuma ilgilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı, 6. sınıftaki öğrencilerin okuma ilgilerinin, 7 ve 8. sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu, kız öğrencilerin okumaya ilgilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu, okuduğunu anlama becerileri arttıkça okuma ilgilerinin de arttığı sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin okuma alışkanlıkları ile ilgili olarak; “kitap okumayı” “oyun oynamaya ve televizyon seyretmeye” tercih ettikleri, okuma alışkanlığını genel olarak öğretmenlerin aşılacağı, okudukları kitapları temin etmede “Annem babamla gidiyoruz, ben seçiyorum seçeneğini (%29;1) işaretledikleri, öğrencilerin %75.3’ünün “okul kütüphanesini”, yarıdan fazlasının (%55.9) “halk kütüphanesini” kullandıkları, kütüphaneye gitme gerekçesinin (%74.8) “ödevlere kaynak bulmak” olduğu, 6. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardaki öğrencilere göre kitap okumayı daha yüksek oranlarda tercih ettikleri, okuduğu kitapları “Annem ya da babam alıyor” ile “Sınıf kitaplığından” elde edenlerin de diğer sınıftakilere göre yüksek olduğu, sınıf düzeyi arttıkça dergi okuma durumunun arttığı sonucuna varılmıştır. Kız öğrenciler (%68) erkek öğrencilerden (%42) daha çok “kitap okumayı” “oyun oynamaya ve televizyon seyretmeye” tercih etmişlerdir. Okuduğu kitapları harçlığı ile alma ve annesi ya da babası ile alma oranı kız öğrencilerde daha düşük iken anne baba ile gidip kendisi alma oranı erkeklere göre daha yüksektir.

Öğrencilerin okuma eğilimleri ile ilgili olarak; büyük çoğunluğunun evlerinde ve sınıflarında kitaplık olduğu, bir yılda ortalama 7-10 kitap okudukları (%26.6) en

çok macera türü kitapları okumaktan hoşlandıkları görülmüştür. Kitap seçerken öğrencilerin yarısından fazlası (%52,5) konusuna dikkat etmektedir. 6. sınıftaki öğrencilerin bir yılda okuduğu kitap sayısı diğer sınıflara göre daha yüksektir. 6 ve 7. Sınıftaki öğrenciler daha çok macera ve her tür kitap okuduklarını belirtirken 8. Sınıf öğrencileri macera ve sosyal toplumsal konulu kitapları ve her türlü kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Kitap seçerken her üç sınıf da (6, 7 ve 8) öncelikle yazarına, konusuna ve fiyatına dikkat etmektedir. Kız öğrenciler her tür, macera, duygusal ve sosyal konulu kitapları sevdiklerini belirtirken erkek öğrenciler macera, her tür, sosyal ve duygusal konulu kitapları beğendiklerini belirtmişlerdir.

Keleş (2006), Ankara ilinde bulunan ilköğretim okullarından rastgele seçilen il, ilçe ve köy okullarının 4. ve 5. sınıflarında okuyan 597 öğrenci (306'sı kız, 291'i erkek; 266'sı 4. Sınıf, 331'i 5.sınıf) üzerinde “İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlığı İncelenmesi” isimli bir araştırma yapmıştır. Araştırmaya göre; kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok okumakta olduğu, annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını etkileme oranının babaya göre daha yüksek olduğu, 4. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığının 5. sınıf öğrencilerine göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007) tarafından Ankara ili Çankaya ilçesinde eğitim gören Özel Bilkent İlköğretim Okulu ve Çankaya İlköğretim Okulunda eğitim gören iki yüz yirmi iki 5. Sınıf öğrencisi üzerinde yapılan araştırmaya göre; öğrencilerin genelde güçlü ve orta düzey okuma alışkanlığına sahip olduğu, boş zamanlarında kitap okumayı bilgisayar kullanma ve televizyon izleme etkinliğinden sonra tercih ettiği, bilgisayar kullanma süresi ve televizyon izleme süresi ile okuma sıklığı arasında ters orantı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Balcı (2009), Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan farklı sosyoekonomik çevrelerdeki 390 öğrenci -201'i kız, 189'u erkek – üzerinde yaptıkları araştırmada; ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi ile sosyoekonomik çevre değişkenleri açısından incelemiştir. Araştırma sürecinde ölçme aracı olarak Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeylerinin genel olarak “yüksek” seviyede olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuçlar özellikle kız öğrenciler lehine farklılık göstermektedir. Sosyo ekonomik çevre olarak orta sosyoekonomik çevrede bulunan öğrencilerin tutum düzeyleri daha yüksektir. İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin okuma tutumları anne-baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Öğrencilerin kitap seçimlerinde öncelikle dikkat ettiği özellikler konu (% 65.1), kitabın tavsiye edilmesi (%14.4), yazar (%8.7) olarak sıralanmıştır. 8. sınıf öğrencilerinin en çok roman ve hikayeye (%71.8) ilgi duydukları, roman ve hikayeyi şiir (% 9), çizgi roman (%4.9), fen-teknik kitapları (%3.6) biyografi – otobiyografi ve kişisel gelişim (%3.1)’lik oranla takip etmektedir. Öğrencilerin son okuduğu kitapları seçme sebepleri incelendiğinde en çok tercih edilen sebep arkadaş tavsiyesi (75 kişi yaklaşık dörtte bir) ve konusunu inceleyerek seçme (68 kişi) öne çıkmıştır. Okuma sıklığı en yüksek olan türler roman – hikâye (%63.8), şiir (%23.6), çizgi roman (%21.8) kişisel gelişim (%19.7), fen-teknik kitaplar (%16.7) ve sosyal bilimlerle ilgili araştırma (%16.2) kitaplarıdır. Okuma sıklığı en düşük türler biyografi – otobiyografi (%42.1), tiyatro (%40.8), sosyal bilimlerle ilgili araştırma kitapları (%33.3), fen – teknik kitapları (%32.6) ve kişisel gelişim (%32.1) kitaplarıdır. 8. sınıf öğrencilerinin %20.5’i dergi okurudur. Dergi okuyan öğrencilerin %26.4’ü kız öğrenci iken %14.3’ü erkek öğrencidir. Halk kütüphanelerine en çok ödev yapma (%58.9) amacı ile gidilirken bu oranı %25.4 ile “Kitap, dergi ve gazete okuma” amacıyla kütüphaneye gidenler ve %15.7 ile “ödünç kitap almak için” gidenler oluşturmaktadır.

Başaran ve Ateş (2009), Yozgat ili Sorgun ve Saraykent ilçelerine bağlı kasabalarda; Sorgun ilçe merkezinde ve Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan ilköğretim okullarına devam eden 601 beşinci sınıf öğrencisi -300’ü kız, 301’i erkek- üzerinde yaptıkları araştırmada; ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerden ne ölçüde etkilendiği incelenmiştir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin büyük çoğunluğunun okumaya ilişkin yüksek seviyede olumlu tutum geliştirdiği görülmüştür. Araştırmada ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilere; il ve ilçe merkezinde ikamet eden öğrencilerin

kasabalarda ikamet eden öğrencilere göre, okumaya ilişkin daha yüksek seviyede olumlu tutum geliştirdiği; aileleri tarafından hikâye anlatılma sıklığının, öğrencilerin okumaya ilişkin tutumları üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu ve okumaya ilişkin olumlu tutum düzeyi ile öğrencilerin Türkçe dersi akademik başarıları arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güngör (2009) Diyarbakır ili ile Silvan ilçesi ve Silvan ilçesine bağlı köylerde random yöntemiyle belirlenen ortaokul okullardaki 768 5.sınıf öğrencisi üzerinde “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı ile Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli bir çalışma yapmıştır. Araştırmaya göre; kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok kitap okuduğu, annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını etkileme oranının babaya göre daha yüksek olduğu, anneleri üniversite mezunu, lise ve dengi okul mezunu ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının diğerlerine göre daha fazla olduğu, üniversite, lise ve dengi okul mezunu babaların çocuklarının kitap okuma alışkanlığının diğerlerine göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sünbül ve arkadaşları (2010), Konya genelindeki 20250 öğrencinin katılımıyla “ İlköğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlıkları” üzerine bir araştırma yapmıştır. Öğrencilerin 19636’sı %96,98’i devlet okullarında ve 536’sı %2,65’i özel okullarda okuyan öğrencilerdir. Öğrencilerin %48,62’si kız öğrenci, %51,06’sı ise erkek öğrencidir. Sünbül ve arkadaşları yaptıkları araştırma neticesinde şu bulgulara ulaşmıştır:

İlköğretim 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinden ders kitapları dışında düzenli olarak her gün kitap okuyanların oranı %25,84’tür. Öğrencilerin % 45,9’u ders kitabı dışında haftada iki üç gün kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin son bir yılda okudukları kitap sayısına bakıldığında % 10,56’sı 51’den fazla kitap okumaktayken, öğrencilerin % 48,15’i 6-20 arasında kitap okumaktadır. Öğrencilerin %32,30’unun anne babası hiç kitap okumamaktadır. Ebeveynlerin %49,88’i çok az düzeyde okumaktayken genellikle ya da her zaman okuyanların oranı yaklaşık %17’dir. Öğrencilerin hoşlandıkları kitap türleri roman (% 39,83), öykü (%27,30), şiir

(%12,98), çizgi roman (%10.23)'dir. Öğrencilerin tercih ettikleri tema ve konular macera (%65,20), duygusal (%13.94), kahramanlık ve tarih (%7,54), bilim kurgu (%3,69), mizah (2,59) ve toplumsal içerikli (1,70)'tir. Kitap seçiminde 1. etken konu, 2. etken öğretmen önerisi ve 3. etken kitabın yazarıdır. Öğrencilerin kitaptan başka okuduğu yayınlar incelendiğinde %50'den fazlası gazete ve dergi, %36'sı çizgi roman okumaktadır.

Öğrencilerin ders dışı okuma kitaplarını elde etme yolları incelendiğinde sırasıyla “Okul kütüphanesi ya da sınıf kitaplığından alıyorum.” (0,6125), “Annem ya da babam alıyorlar.” (0,4621) “Annem ve babamla gidiyoruz, kitabı ben seçiyorum.” (0,3543) seçenekleri tercih edilmiştir. Öğrencilerin %53,56'sı kütüphaneye “ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakmak”, %38,70'i “Roman hikâye vs. almak” için gitmektedir. İlköğretim öğrencilerinin kitap okuma davranışlarını olumsuz etkileyen faktörler sırasıyla televizyon seyretmek (0.622), ödevlerin çokluğu (0,593), SBS'ye hazırlanma (0,567), arkadaş faktörü (0,476)'dır. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını olumsuz etkileyen faktörler kız öğrencilerde televizyon seyretme, ödevlerin çokluğu ve SBS'ye hazırlanma iken erkek öğrencilerde bu faktörlere bilgisayar kullanma ve arkadaşlarla görüşmek de eklenmiştir. Kız öğrencilerin düzenli kitap okuma alışkanlığı erkek öğrencilere göre daha yüksektir. 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar arasında bir karşılaştırma yapıldığında sınıf düzeyi arttıkça okuma oranı azalmaktadır. Ebeveynlerin kitap okuma alışkanlığı arttıkça çocukların da okuma alışkanlıkları artmaktadır. İnternette geçirilen süre kitap okuma alışkanlığını olumsuz etkilemektedir.

Hanedar (2011), İzmir'in Buca ilçesinde eğitim görmekte olan 10 ilköğretim okulundan 300 öğrenci üzerinde “8. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okuduğunu anlama becerileri” üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırmaya göre, 236 öğrencinin (% 78,7) odasında bir kitaplık bulunduğu, 64'ünün (% 22,3) odasında bir kitaplık bulunmadığı, 131 öğrencinin (% 43,7) evlerine ait kitaplık olduğu, 169 öğrencinin (% 56.3) evlerine ait bir kitaplık olmadığı, öğrencilerin 103'ünün (% 34,3) her gün kitap okuyorken, 197'sinin (% 65,27) her gün kitap okumadığı sonucuna ulaşılmıştır. 221 öğrenci (% 73.7) boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirirken 79 öğrencinin (26,3) boş zamanlarında kitap okumadığı, öğrencilerin 202'sinin (% 67,3)

kitap almak için para ayırabiliyorken, 98'i (% 23,7) kitap almak için para ayırmadığı, öğrencilerin 102'si (% 34) okul kütüphanesini ziyaret ediyorken 198'i (% 66) okul kütüphanesini ziyaret etmediği, öğrencilerin kütüphaneye gitme alışkanlıklarının düşük olduğu, öğrencilerin okumayı en çok tercih ettikleri kitap türünün roman (248/300), hikâye (145/300) olduğu tespit edilmiştir.

Balcı vd., (2012), Hatay merkez ilçede, farklı sosyoekonomik çevrelerde öğrenim gören 403 ilkokul 6. sınıf öğrenci -207'si kız, 196'sı erkek- üzerinde yaptıkları araştırmada; ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmiştir. Araştırma verileri, örnekleme dâhil edilen öğrencilerin Özbay ve Uyar (2009) tarafından geliştirilen "Okuma Tutumu Ölçeği" ile "Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Anketi"ne verdikleri cevaplardan elde edilmiştir Araştırmadan elde edilen sonuçlar kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ayrıca okumaya yönelik tutum ile kitap okumaya zaman ayırma arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Örneklem grubundaki öğrencilerin beşte ikisinin "orta düzeyde okuyucu", beşte ikisinin "çok okuyan okuyucu" olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Az okuyan okuyucular ise %14,6'lık bir orana sahiptir. Çalışmada ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin büyük oranda (%84,9) sınıf/okul kitaplıklarını kullandıkları, öğrencilerin büyük bölümünün halk kütüphanesi üyesi olmadığı, yaklaşık üçte ikilik bir oranla da halk kütüphanelerini hiç kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kurdaş (2012) tarafından Malatya ilinde Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden tesadüfi örneklem metodu ile seçilen 67'si kız 86'sı erkek toplam 153 öğrenci üzerinde yapılan "Üstün Yetenekliler ve Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Bilim ve Sanat Merkezleri (Malatya Bilim ve Sanat Merkezi Örneği)" adlı araştırmaya göre şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrencilerin %41, 2'si boş zamanlarında kitap okumakta, %28,1'i ise oyun oynamaktadır. Boş zamanları değerlendirme durumu cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkekler kızlara oranla daha fazla oyun oynarken kızlar erkeklere oranla daha fazla kitap okumaktadırlar. Araştırmaya katılan öğrencilerin

%98,7'si kitap okumaktadır. Öğrenciler en fazla roman (%44, 4), öykü, hikâye (%28, 8) ve bilimsel araştırma inceleme kitaplarını (%20,3) okumaktadır.

Mete (2012) tarafından Malatya il merkezinde farklı eğitim bölgelerindeki okullarda eğitim gören 291 8. sınıf öğrencisi üzerinde öğrencilerin okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi, okuma kampanyasına katılım ve kampanyadan haberdar olma değişkenleri açısından belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonuçlarına göre; ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeylerinin genel olarak “yüksek” seviyede olduğu, kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu, öğrencilerin okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarında anne ve baba eğitim düzeyinin etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türkyılmaz (2012) Kırşehir il merkezindeki 322 6. Sınıf, 353 7. Sınıf, 284 8. Sınıf öğrencisi olmak üzere 528'i erkek, 431'i kız toplam 959 öğrenci üzerinde “Bilgi İletişim Teknolojilerinin Okumaya Yönelik Tutuma Etkisi” isimli bir araştırma yapmıştır. Evinde internet bağlantısı olmayan ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının evinde internet bağlantısı bulunanlara göre anlamlılık derecesinde daha iyi düzeyde olduğu, bir yılda okunan kitap sayısının arttıkça öğrencilerin okuma tutum ortalamalarının da arttığı, öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının 6. sınıftan daha üst sınıflara (7 ve 8. sınıf) gittikçe düştüğü, evlerine düzenli olarak dergi ve gazete alınan öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ünal (2012), Afyonkarahisar ili merkezinde bulunan Mareşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu'nun 6. sınıfında okuyan 103 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada; ilköğretim 6. sınıfta okuyan öğrencilerin okuma tutumları ile okuma ilgi ve özelliklerinin okuduğunu anlamaya olan etkisi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sürecinde ölçme aracı olarak Gömlüksiz (2004) tarafından geliştirilen “Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği”, araştırmacı tarafından geliştirilen “Okuma İlgileri ve Özellikleri Anket Formu” ve farklı metin türlerinde (öyküleyici, şiir ve bilgi verici) “Okuduğunu Anlama Sınavları” kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin okuma tutumları ile okuduğunu anlama düzeyleri arasında yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Öğrencilerin “Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği” puan ortalamasının % 85.4’le “yüksek” seviyede olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin okuma tutum ölçeği puanlarının aritmetik ortalaması (4.5808), erkek öğrencilerin okuma tutum ölçeği puanlarının aritmetik ortalamasından (4.1767) yüksek çıkmıştır. Öğrencileri kitap okumaya büyük oranda yönlendirenlerin anne ve babaları olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin şimdiye kadar okudukları kitaplar içerisinde en çok beğendiği kitapların çoğunluğunu yabancı eserler oluşturmuştur. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%78,7) kitap okumayı sıkıcı bulmadığı, Türk klasiklerinin Yabancı klasiklere göre daha az sevildiği, öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısında cinsiyete göre bir farklılık olmadığı, öğrencilerin okumaktan en çok hoşlandığı metin türlerinin öyküleyici metinler (% 51.5), bilgi verici metinler (% 35.9), şiir (% 12.6) olarak sıralandığı, kız öğrencilerin şiir ve öyküleyici metin türünden, erkek öğrencilere göre daha çok hoşlandığı, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 62,13) Bilim Çocuk dergisini takip ettiği tespit edilmiştir.

Durualp vd., (2013), Çankırı il merkezindeki MEB’e bağlı ortaokullarda öğrenim gören, tabakalı örnekleme yöntemine göre belirlenen, alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan altı ortaokulun 6-8.sınıflarına devam eden 241 kız, 269 erkek toplam 510 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada; altı, yedi ve sekizinci sınıflara devam eden çocukların okumaya yönelik tutumlarını bazı değişkenler açısından incelemiştir. Veriler “Genel Bilgi Formu” ve Özbay ve Uyar (2009) tarafından geliştirilen “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Kitap okumaya zaman bulan, annesi ve babası kitap okuyan, ailesi gazete alan, kütüphaneye haftada iki-üç kez giden çocukların okumaya yönelik tutum puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İşcan, Arıkan ve Küçükaydın (2013) Tokat ili genelinde köy okullarında öğrenim gören %36,8’i 6.sınıf, %28,6’sı 7.sınıf ve %34,6’sı 8.sınıf olmak üzere 360 ‘ı kız, 322’si erkek toplam 688 öğrenci üzerinde “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlıkları ve Okumaya İlişkin Tutumları” isimli bir çalışma yapmıştır. Yapılan araştırmaya göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğrencilerin %63,8'i genellikle ve her zaman kitap okumakta, % 1,5'i de kitap okumamaktadır. Öğrencilerin ders kitabı dışında kitap okuma sıklığı incelendiğinde %51,2'si haftada 2-3 gün %25,9'u düzenli olarak her gün okumaktayken kitap okumadıklarını belirtenlerin oranı %0,7'dir. Öğrencilerin boş zamanlarında yapmaktan hoşlandıkları şey birinci sırada %75'lik oran ile TV izlemek iken %68'lik oran ile kitap okumaktır. Öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları kitap türü sırasıyla öykü (%36.9), roman (33.9), şiir (%15.6), çizgi roman (% 9,7)'dir. Öğrencilerin %48'i gazete, %59'u dergi ve %37'si çizgi roman okumaktadır. Öğrencilerin hoşlandıkları kitap konuları; macera (%61,8), duygusal (%16,4), kahramanlık (% 9,6)'tır. Öğrenciler kitap okumaya engel olarak 1. sırada TV izlemeyi, 2. sırada ödevlerin çok olmasını, 3. sırada ev işlerini, 4. sırada SBS'ye hazırlanmayı görmektedirler. Öğrencilerin okudukları kitapları edinme yollarındaki tercihleri % 75,7 ile 1. sırada "Okul kütüphanesi ya da sınıf kitaplığından alıp okuyorum.", %23,3 "Annem ya da babam alıyor.", % 22,4 "Hediye geliyor.", % 16,7 "Annem ya da babamla gidiyoruz, kitabı ben seçiyorum.", % 14,4 "Harçlığımla satın alıyorum." şeklinde sıralanmıştır. Kütüphaneden ödev için yararlananların oranı %54,7, roman, hikâye vs. almak için yararlananların oranı ise %41,4'tür.

Karakaş'ın (2013), Afyonkarahisar ilinin sosyo-ekonomik düzeye göre tesadüfi bir şekilde seçilmiş altı farklı merkez ortaokulunda 118'i kız (%55,4), 95'i erkek (%44.6) toplam 213 8. Sınıf öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla okuduğu, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan okullarda 100 Temel Eserin daha fazla okunduğu, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan okullarda popüler eserlerin daha fazla tercih edildiği sonucuna ulaşmıştır.

Darıcan (2014) tarafından Hatay il merkezindeki 8 resmi ilkokulda okuyan 511 ilkokul 4. sınıf öğrencisinin okuma alışkanlıklarını incelemek ve okuma alışkanlığının bazı değişkenlerden ne ölçüde etkilendiğini ortaya koymak amacıyla yapılan araştırmaya göre; öğrencilerin çoğunlukla okuma alışkanlığına sahip ve okumaya ilişkin yüksek tutuma sahip oldukları, kendilerine ait çalışma odası ve kitaplığın bulunmasının, ebeveynlerinin artan okuma sıklığı düzeylerinin, kitabevi ve fuar gibi

yerlere gitmelerinin, son bir yıl içerisinde fazla kitap okumanın öğrencilerin okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde etkileri olduğu belirlenmiştir.

Kasımoğlu (2014) tarafından Kahramanmaraş merkezinde bulunan biri köy, biri kasaba olmak üzere 6 ortaokuldaki 203'ü kız, 189'u erkek toplam 395 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada “Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki”yi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre;

Öğrencilerin yarısı (%50,89) bir yılda 6 ila 20 arasında kitap okumaktadır. Bu öğrencilerin %81'lik bir kısmı kitap okumayı sevdiğini belirtmiştir. Öğrenciler yazardan en çok macera (%37,5) tarzı kitaplar yazmalarını talep etmektedirler. Aile fertlerinin kitap okumasıyla çocukların kitap okuması veya kitap okumayı sevmesi arasında olumlu bir ilişki vardır. Öğrencilerin en çok tercih ettikleri kitap türü %33,5 ile romandır. Romandan sonra %17,72'lik oranla öykü, %15,8'lik oranla bilim kurgu tercih edilen kitap türleri arasındadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre kitap okumayı daha çok sevmektedir. Kızların %94,1'i kitap okumayı severken erkeklerin %67,7'si kitap okumayı sevmektedir.

Ogurlu (2014), TÜBİTAK tarafından desteklenen Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocuklar Yaratıcı Doğa Eğitimi Projesi'ne katılan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik Bilim Sanat Merkezlerine (BİLSEM) devam eden 32'si erkek, 18'i kız toplam 50 üstün zekâlı ve yetenekli 6, 7 ve 8. sınıf öğrencisi üzerinde “Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Okuma İlgisi, Tutumu ve Eleştirel Okuma Becerileri” başlıklı bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre;

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerden, günlük gazeteleri devamlı takip eden öğrencilerin oranı %24; kısmen gazete takip ettiğini belirten öğrenci oranı ise %48, günlük gazete takip etmeyenlerin oranı %28'dir. Dergi aboneliği olan üstün zekâlı ve yetenekli öğrenci oranı %32, herhangi bir dergiye abone olmayanların oranı ise %68'dir. Üstün zekâlı / yetenekli öğrencilerin %22'si 101 sayfa ve üstü, %30'u 51-100 sayfa arası, %16'sı 26-50 sayfa arası, %32'si 25 sayfa ve altında kitap okumaktadır. Öğrencilerin %68'i haftalık 25 sayfadan fazla kitap okumaktadır.

Üstün zekâlı ve yeteneklilerin en çok tercih ettikleri kitap konuları arasında ilk beşi sırasıyla gizem ve esrarengiz, bilim kurgu, macera, mitler ve efsaneler, bilim ve icat oluşturmaktadır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okuduklarını ifade ettikleri 101 kitap türlerine göre incelenmiş %85.14'ünün roman ve hikâye, %13.86'sının bilgi (dini, felsefi, düşünce, kişisel gelişim spor, gezi vb.) kategorisinde kitaplar olduğu görülmüştür. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okuduğu konu türlerine bakıldığında %34.65'nin fantastik/bilim kurgu; %15.84'ünü tarihi kitaplar oluştururken daha sonra gençlik (%5.94), polisiye (%5.94) ve macera (%5.94) kitapları sıralanmıştır. Üstün zekâlı / yetenekli öğrencilerin okumaya karşı tutum puanları yüksektir.

Erdem (2015), Yasemin Karakaya ve Mamak Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 303 öğrenci üzerinde yaptığı “Çocukların Eğitim Süreçlerinde Kültürel ve Sosyal Sermaye: Ankara BİLSEM Örneği” adlı çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır: Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere sorulan “Okul derslerinizle ilgili olmayan kitapları okuma sıklığınız nedir?” sorusuna ‘hiçbir zaman’ cevabını veren 10 (% 3,3), ‘nadiren’ cevabını veren 24 (% 7,9), ‘bazen’ cevabını veren 45 (% 14,9), ‘sık sık’ cevabını veren 109 (% 36,0), ‘her zaman’ cevabını veren 115’dir (% 38,0). 303 katılımcıdan 224’ü (% 74) sık sık ve her zaman kitap okuduğunu belirtmiştir. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okumayı sevdikleri kitap türleri; aksiyon/macera 216 öğrenci (% 71,3), bilim kurgu 166 öğrenci (% 54,8), komedi 141 öğrenci (% 46,5) fantastik kitap türleri 108 öğrenci (% 35,6) olarak sıralanmıştır.

Can, Deniz ve Çeçen (2016) Diyarbakır ili merkez ilçelerinde öğrenim gören ilköğretim 5, (126) 6, (134) ve 7. sınıf (128) öğrencilerinden oluşan farklı sosyoekonomik çevrelerde bulunan 3 ilköğretim okulundan 189’u kız, 199’u erkek toplam 388 öğrenci üzerinde “Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Tutumları” isimli bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin okuma tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha üst düzeyde okuma tutumuna sahip olduğu, öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının 5. sınıftan daha üst sınıflara (6 ve 7. sınıf) gittikçe düştüğü, annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin okuma tutumlarının annesi ortaokul, lise ve yükseköğretim mezunu olan

öğrencilerden daha yüksek olduğu, babalarının eğitim düzeyi lise, ilkokul, ortaokul ve üniversite sıralamasına göre okuma tutumunun arttığı tespit edilmiştir.

Okur ve Özsoy'un (2017) Bartın ilinde öğrenim gören, üstün zekâlı ve üstün yetenekli olarak tanılanmış 22'si erkek, 28'i kız toplam 50 üstün zekâlı ve yetenekli öğrenci üzerinde yaptığı "Üstün Zekâlı ve Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Okuma İlgisi ve Okuma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır:

Üstün zekâlı / yetenekli öğrencilerin % 2'si hiç kitap okumamaktadır; %52'si 1-50 sayfa arası, %34'ü 51-100 sayfa arası, %12'si 101 sayfa ve üzeri miktarda kitap okumaktadır. Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrencilerin en çok okudukları kitap türü sırasıyla; roman (% 64), bilimsel kitaplar (%26) ve % 8 ile hikâye kitaplarıdır. Öğrencilerin en az şiir kitabı okumaktadır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler en çok bilim kurgu (% 12), mitler ve efsane kitapları (% 10) gizem ve esrarengiz (%8,66), gerilim (%8) konulu kitapları okumaktadırlar. Öğrencilerin % 92'sinin evinde kitaplık bulunmaktadır. Üstün zekâlı yetenekli öğrencilerin % 18'i her gün, %64'ü birkaç günde bir gazete okumaktadır. Üstün zekâlı ve üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin %68'i dergi abonесidir. Öğrencilerin birçoğu Bilim Teknik, Bilim Çocuk gibi bilimsel dergilere abonедir. Üstün zekâlı / yetenekli öğrencilerin % 90'ı okul kütüphanesinden, % 68'i de halk kütüphanelerinden faydalanmaktadır.

Alevli (2018) tarafından Bursa il merkezinde eğitim gören BТSO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezinde 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflarda okuyan 72'si kız 90'ı erkek toplam 162 özel yetenekli öğrenci üzerinde yapılan " Özel Yetenekli Öğrencilerin Okuma Alışkanlığında Ailelerinin Duyarlılığı " başlıklı araştırma sonuçlarına göre;

Özel yetenekli öğrencilerin yarısından fazlası anne-babalarının kendilerini okumaya yönlendirdiğini, öğrencilerin yarısı ailelerinin istek ve ihtiyaç halinde eve kitap dergi gazete vb. yayın aldığını belirtmiştir. Bununla birlikte ailelerin yalnızca %26'sı süreli yayınları takip etmektedir. Özel yetenekli çocukların ailelerinin okul öncesi dönemde onlara kitap okuduğu, çocuklarıyla düzenli olarak kitapçıya gittikleri, kitap tercihlerinde yardımcı oldukları, kitap hediye ettikleri, çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarında olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %95'inin ayda 1 ve üzeri kitap okuması ve %85'inin evinde kitaplık bulunması da bu

sonucu desteklemektedir. Özel yetenekli öğrencilerin %36'sı hiç kütüphaneye gitmemekte, %15'i 2 ya da daha fazla ayda 1 kere kütüphaneye gitmektedir. Özel yetenekli öğrenciler düzenli olarak kütüphaneye gitmemektedir.

Ünal vd., (2018) tarafından Sakarya Bilim ve Sanat Merkezine devam eden 4-8. sınıflarda öğrenim gören 40 öğrenci üzerinde yapılan “Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilerde Okuma Alışkanlığı” başlıklı araştırma sonuçlarına göre; Özel yetenekli öğrencilerin çoğunluğu kitap okumayı sevmektedir ve planlı bir şekilde günde 1 saat kitap okumaktadırlar. Özel yetenekli öğrenciler okumak için genellikle aksiyon-macera ve fantastik-bilim kurgu türündeki kitapları tercih etmektedir. Özel yetenekli öğrenciler kitap seçiminde sırasıyla; konusuna, sayfa sayısına, kitap kapağına ve yazarına dikkat etmektedirler. Özel yetenekli öğrencilerin evlerinde 100-200 arasında kitapları bulunmaktadır, öğrencilerin yarıya yakını süreli yayınlara, özellikle bilimsel dergilere üyedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde yapılan çalışmanın yöntemi açıklanmaktadır. Araştırmanın modeli (deseni), araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi açıklanacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli (Deseni)

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ve alışkanlıklarını belirlemeyi ve okuma tutumu ve alışkanlığının çeşitli değişkenler arasındaki ilişkisini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın modeli “betimleyici, ilişkisel tarama (survey)” modelidir.

Betimleyici araştırmalar, var olan durumu ortaya çıkarmayı amaçlar. Verilerin derlenmesi, düzenlenmesi ve profilin ortaya konması esas öncelikli olandır (Çömlekçi, 2001, s.28). Tarama modelleri, geçmişte veya halen var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olay, birey veya nesne, kendi şartları göz önünde bulundurularak ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları etkileme ve değiştirme amacı yoktur. Önemli olan, bilinmek istenen şeyi uygun bir şekilde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2012: 77). Tarama araştırmalarında, bir konuya veya olaya ilişkin katılımcıların görüşleri ya da ilgi, beceri, tutum vb. özellikleri belirlenir (Büyüköztürk, vd., 2008, s.177). İlişkisel tarama modelinde ise amaç, iki ve daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemektir (Karasar, 2012: 81).

3.2. Araştırma Grubu

Bu araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ankara il merkezinde bulunan Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi ve Mamak Bilim ve Sanat Merkezinde kayıtlı olan 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim görmekte olan özel yetenekli öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Uygulama sırasında toplam 296 öğrenciye ulaşılmıştır. Ancak veri toplama araçlarını hatalı yanıtladığı tespit edilen 11 öğrenciden alınan veriler değerlendirilmemiştir. Araştırma grubu toplam 285 öğrenciden oluşmuştur. Araştırma grubunda yer alan üstün yetenekli öğrencilerle ilgili kişisel bilgiler,

demografik veriler Tablo-1, Tablo-2, Tablo-3, Tablo-4 ve Tablo-5'te detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 1: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Frekans Dağılımları

		f	%
Cinsiyetiniz?	Erkek	163	57,19
	Kız	122	42,81
	Toplam	285	100,0
Okulunuzun türünü seçiniz?	İmam Hatip Ortaokulu	11	3,86
	Normal Ortaokul	132	46,32
	Özel ortaokul	142	49,82
	Toplam	285	100,0
Kaçıncı sınıftasınız?	5.sınıf	28	9,82
	6.sınıf	68	23,86
	7.sınıf	135	47,37
	8.sınıf	54	18,95
	Toplam	285	100,0
Bilsem'deki kaçınıcı yılınız?	1.Yıl	25	8,77
	2.Yıl	48	16,84
	3.Yıl	62	21,75
	4.Yıl	56	19,65
	5.Yıl	59	20,70
	6.Yıl	33	11,58
	Boş	2	0,70
	Toplam	285	100,0

Araştırma grubuna katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre dağılımları incelendiğinde 163'ünün erkek (% 57,19), 122'sinin kız (%42,81) olduğu Tablo-1'de görülmektedir. Öğrencilerin okul türlerine göre dağılımları incelendiğinde 11'inin İmam Hatip Ortaokulu (% 3,86), 132'sinin Normal Ortaokul (% 46,32) ve 142'sinin Özel Okul (% 49,82) öğrencisi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde 28'inin 5. sınıf (% 9,82), 68'inin 6. sınıf (% 23,86), 135'inin 7. sınıf (% 47,37) ve 54'ünün 8. sınıf (% 18,95) öğrencisi olduğu görülmektedir.

Araştırma grubundaki öğrencilerin BİLSEM'deki eğitim sürelerine göre dağılımları incelendiğinde; 25'inin 1 yıldır BİLSEM'e devam ettiği (% 8,77), 48'inin

2 yıldır BİLSEM'e devam ettiği (% 16,84), 62'sinin 3 yıldır BİLSEM'e devam ettiği (% 21,75), 56'sının 4 yıldır BİLSEM'e devam ettiği (% 19,65), 59'unun 5 yıldır BİLSEM'e devam ettiği (% 20,70), 33'ünün 6 yıldır BİLSEM'e devam ettiği (%11,58) 2 kişinin ise (% 0,70) bu soruyu boş bıraktığı görülmektedir.

Tablo 2: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Anne-Baba Eğitim Durumları ve Anne-Baba Okuma Sıklıklarına İlişkin Frekans Dağılımları

Annenezin Eğitim Durumu nedir?		f	%
	Okuma - yazması yok	0	0
	Okur-yazar	0	0
	İlkokul mezunu	8	2,81
	Ortaokul mezunu	11	3,86
	Lise mezunu	56	19,65
	Üniversite mezunu	160	56,14
	Yüksek lisans-Doktora	48	16,84
	Boş olanlar	2	0,70
	Toplam	285	100,0
Babanızın Eğitim Durumu nedir?		f	%
	Okuma - yazması yok	0	
	Okur-yazar	2	0,70
	İlkokul mezunu	10	3,51
	Ortaokul mezunu	4	1,40
	Lise mezunu	35	12,28
	Üniversite mezunu	171	60,00
	Yüksek lisans-Doktora	61	21,40
	Boş olanlar	2	0,70
	Toplam	285	100,0
Annenez ne sıklıkla kitap okuyor?		f	%
	Hiç	15	5,26
	Ara Sıra	100	35,09
	Genellikle	105	36,84
	Her Zaman	64	22,46
	Boş	1	0,35
	Toplam	285	100,0
Babanız ne sıklıkla kitap okuyor?		f	%
	Hiç	46	16,14
	Ara Sıra	110	38,60
	Genellikle	78	27,37
	Her Zaman	50	17,54
	Boş	1	0,35
	Toplam	285	100,0

Araştırma grubundaki Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında 8'inin (% 2,81) İlkokul,

11'inin (% 3,86) Ortaokul, 56'sının (% 19,65) Lise, 160'ının (% 56,14) Üniversite, 48'inin (% 16,84) Yüksek Lisans-Doktora mezunu olduğu 2 kişinin ise (% 0,70) bu soruyu boş bıraktığı Tablo 2'de görülmektedir. Öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında; 2'sinin (% 0,70) okur-yazar, 10'unun (% 3,51) İlkokul, 4'ünün (% 1,40) Ortaokul, 35'inin (% 12,28) Lise, 171'inin (% 60) Üniversite, 61'inin (% 21,40) Yüksek Lisans-Doktora mezunu olduğu, 2 kişinin ise (% 0,70) bu soruyu boş bıraktığı görülmektedir. Öğrencilerin anne okuma sıklıklarına göre dağılımlarına bakıldığında; 15'inin (% 5,26) hiç okumadığı, 100'ünün (% 35,09) ara sıra okuduğu, 105'inin (% 36,84) genellikle okuduğu, 64'ünün (% 22,46) her zaman okuduğu 1 kişinin ise (% 0,35) bu soruyu boş bıraktığı görülmektedir. Öğrencilerin baba okuma sıklıklarına göre dağılımlarına bakıldığında; 46'sının (% 16,14) hiç okumadığı, 110'unun (% 38,60) ara sıra okuduğu, 78'inin (% 27,34) genellikle okuduğu, 50'sinin (% 17,54) her zaman okuduğu 1 kişinin ise (% 0,35) bu soruyu boş bıraktığı görülmektedir.

Tablo 3: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Evlerinde Kitaplık Olma Durumu ve Evlerindeki Kitaplık Türüne İlişkin Frekans Dağılımları

	f	%	
Evinizde sadece kitap koymak için satın alınmış bir kitaplık var mı?	Evet	246	86,32
	Hayır	39	13,68
	Toplam	285	100,0
Aşağıdaki seçeneklerden size uygun işaretleyiniz.		f	%
	Sadece kendime ait bir kitaplığım var.	53	18,60
	Ailemle birlikte kullandığımız bir adet kitaplığımız var.	65	22,81
	Ailemle birlikte kullandığımız birden fazla kitaplığımız var.	113	39,65
	Evimizin bir odasını tamamen kütüphane olarak kullanırız.	10	3,51
	Boş Olanlar	5	1,75
	Toplam	285	100,0

Araştırma grubundaki Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin evlerinde kitaplık olma değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında; 246'sının (% 86,32) evinde kitaplık olduğu, 39'unun (% 13,68) evinde kitaplık olmadığı, evinde kitaplık bulunanların 53'ünün (% 18,60) "Sadece kendisine ait bir kitaplığının", 65'inin (% 22,81) "Ailesiyle birlikte kullandıkları bir adet kitaplığının", 113'ünün (% 39,65) "Ailesiyle birlikte kullandıkları birden fazla kitaplığının" bulunduğu, 10'unun (% 3,51) "Evlerinin bir odasını tamamen kütüphane olarak kullandıkları" 5'inin (% 1,75) evlerindeki kitaplık türü ile ilgili soruyu boş bıraktıkları Tablo-3'te görülmektedir.

Tablo 4: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kendilerine Ait Bilgisayar, Akıllı Telefon, Tablet Bilgisayarları Olma Durumları, Evlerinde İnternet Bağlantısı Olma ve Bilgisayar veya İnternette Zaman Geçirme Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları

	f	%	
Evinizde size ait bir bilgisayar var mı?	Evet	193	67,72
	Hayır	92	32,28
	Toplam	285	100,0
Kendinize ait akıllı telefonunuz var mı?	f	%	
	Evet	221	77,54
	Hayır	64	22,46
Toplam	285	100,0	
Kendinize ait tablet bilgisayarınız var mı?	f	%	
	Evet	178	62,46
	Hayır	107	37,54
Toplam	285	100,0	
Evinizde internet bağlantısı var mı?	f	%	
	Evet	269	94,39
	Hayır	16	5,61
Toplam	285	100,0	
Bilgisayar veya İnternette ne kadar zaman geçiriyorsunuz?	f	%	
	Zaman geçirmiyorum	15	5,26
	Haftada 1-2 saat	67	23,51
	Günde 1 saat	79	27,72
	Günde 2 saat	73	25,61
	Günde 3 saat	28	9,82
	Günde 4 saat ve daha fazla	19	6,67
	Boş Olanlar	4	1,40
	Toplam	285	100,0

Araştırma grubundaki Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 193'ünün (% 67,72) evinde kendisine ait bir bilgisayarı olduğu, 92'sinin (% 32,28) evinde kendisine ait bir bilgisayarı olmadığı, 221'inin (% 77,54) akıllı telefonu olduğu, 64'ünün (% 22,46) akıllı telefonu olmadığı, 178'inin (% 62,46) tablet bilgisayarı olduğu, 107'sinin (% 37,54) tablet bilgisayarı olmadığı, 269'unun (% 94,39) evinde internet bağlantısı olduğu, 16'sinin (% 5,61) evinde internet bağlantısı olmadığı Tablo-4'te görülmektedir.

Araştırma grubundaki öğrencilerin bilgisayar veya internette zaman geçirme değişkenine göre dağılımları incelendiğinde; 15'inin (% 5,26) hiç zaman geçirmediği, 67'sinin (% 23,51) haftada 1-2 saat zaman geçirdiği, 79'unun (% 27,72) günde 1 saat zaman geçirdiği, 73'ünün (% 25,61) günde 2 saat zaman geçirdiği, 28'inin (% 9,82) günde 3 saat zaman geçirdiği, 19'unun (% 6,67) günde 4 saat ve daha fazla vakit geçirdiği, 4 kişinin ise (% 1,40) bu soruyu boş bıraktığı görülmektedir.

Tablo 5: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okul ve Bİlsem Dışında Belirtilen Faaliyetleri Yapma Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları

	f	%	
Okul ve Bİlsem dışında aşağıda belirtilen faaliyetlerden herhangi birini yapıyor musunuz?	Spor kursuna gidiyorum.	112	39,30
	Müzik kursuna gidiyorum.	51	17,89
	Dershaneye/Etüt merkezine/Eğitim Danışmanlık merkezine gidiyorum.	84	29,47
	Özel ders alıyorum.	46	16,14
	Boş Olanlar	4	1,40

Araştırma grubunu oluşturan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin “Okul ve BİLSEM Dışında Belirtilen Faaliyetleri Yapma” dağılımları incelendiğinde 112'sinin (% 39,30) spor kursuna gittiği, 51'inin (% 17,89) müzik

kursuna gittiği, 84'ünün (% 29,47) Dershaneye/Etüt merkezine/Eğitim Danışmanlık merkezine gittiği, 46'sının (16,14) özel ders aldığı, 4 kişinin ise bu soruyu boş bıraktığı görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın belirtilen amaçlara ulaşabilmesi için gerekli veriler, araştırmacı tarafından birçok anket incelenerek ve uzman görüşü alınarak hazırlanan “Kişisel Bilgiler Anketi” (Ek 1) "Kitap Okuma Profil ve Eğilimlerini Belirleme Anketi" (Ek 2 ve Taş ve Okur (2016) tarafından geliştirilen “Üstün Zekâlı/Yetenekli Öğrenciler için Okuma Tutum Ölçeği"nden elde edilmiştir.

Araştırmada katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi için cinsiyet, okul türü, BİLSEM’de eğitim görme süreleri, sınıf seviyesi, anne-baba eğitim durumu, anne-baba okuma sıklığı, evde kitaplık olup olmadığı, kitaplık türü, evlerinde kendilerine ait bilgisayar olup olmadığı, akıllı telefon, tablet bilgisayar sahibi olup olmadıkları, evlerinde internet bağlantısı olup olmadığı, internet veya bilgisayarda zaman geçirme durumları, Okul ve BİLSEM dışında yaptıkları faaliyetlere ilişkin bilgileri içeren bir kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Kitap okuma profil ve eğilimlerini belirleme anketini hazırlayabilmek için mevcut anketler ve alan yazındaki araştırmalar incelenmiştir. İncelenen anketlerden araştırmanın amacına uygun olan maddeler ankete alınmış olup anketin kapsam geçerliliğini sağlamak için uzman görüşünden faydalanılmıştır.

Üstün Zekâlı/Yetenekli Öğrenciler için Okuma Tutum Ölçeği, Taş ve Okur (2016) tarafından geliştirilmiş, iki alt boyuta sahip 16 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin birinci alt boyutu “Okumanın davranışsal boyutu” ve ikinci alt boyutu ise “Okumanın bilişsel ve duyuşsal boyutu” olarak adlandırılmıştır.

Ölçekte “Okumanın Davranışsal Boyutu” isimli birinci faktörün açıkladığı varyansın % 25,672 olduğu adı geçen faktördeki maddelerin faktör yüklerinin .455 ile .803 arasında değiştiği tespit edilmiştir. “Okumanın Bilişsel ve Duyuşsal Boyutu” isimli ikinci faktörün açıkladığı varyansın % 19,496 olduğu adı geçen faktörde yer alan maddelerin faktör yüklerinin .456 ile .726 arasında değiştiği görülmektedir.

Ölçekteki tüm maddelerin faktör yükü 0,45'in üstünde olup ölçeğin toplam varyansının % 45,168'ini açıklayan iki faktörlü bir yapısının olduğu ve yapı geçerliliğinin de uygun olduğu görülmüştür.

16 olumlu tutum maddesinden oluşan ölçek 5'li likert tipi bir derecelendirme sunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan ise 16'dır. Okuma tutum ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanların yükselmesi bireyin ilgili boyuta ait olumlu bir tutuma sahip olduğunun göstergesi anlamına gelmektedir.

Ölçeğin cronbach alfa değeri ölçeğin tamamı için .87, ölçeğin birinci alt boyutu için .85, ikinci alt boyutu için .74'tür. Bu veriler ölçekteki maddelerin birbiriyle tutarlı olduğunu ortaya koymaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgiler Anketi" "Kitap Okuma Profil ve Eğilimlerini Belirleme Anketi" ve Taş ve Okur (2016) tarafından geliştirilen "Üstün Zekâlı/Yetenekli Öğrenciler için Okuma Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Uygulamalar 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Ankara il merkezindeki Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi ile Mamak Bilim ve Sanat merkezine kayıtlı olan 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda eğitim gören üstün yetenekli öğrencilere uygulanmıştır. Toplanan 296 veriden 11 tanesi hatalı cevaplardan dolayı araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Geçerli olan 285 veri bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 24 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesi için basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiş, inceleme sonucunda tüm ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılım için yeterli olduğu görülmüştür.

Ölçek puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu parametrik test tekniklerinden t testi ve ANOVA ile analiz edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik düzeyinin belirlenmesi için Cronbach's alfa katsayısı hesaplanmıştır. Analiz sonucuna göre okuma tutumu ölçeğinin geneli ile davranış ve biliş ve duyuş boyutlarının güvenilirlik düzeyi çok yüksektir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Verilerin analizi SPSS 24 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesi için basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiştir. Ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990; De Carlo, 1997).

Tablo 6: Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Basıklık ve Çarpıklık Katsayıları

	n	Çarpıklık	Basıklık
Davranış	285	-0,987	1,417
Biliş ve Duyuş	285	-1,207	1,808
Okuma Tutumu	285	-1,117	1,716

Analiz sonucunda tüm ölçeklerin katsayılarının +3 ile -3 arasında olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle ölçek puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu parametrik test tekniklerinden t testi ve ANOVA ile analiz edilmiştir.

Ölçeğin güvenirlik düzeyinin belirlenmesi için Cronbach's alfa katsayısı hesaplanmıştır. Katsayının 0-1 arasında değiştiği, değerlendirme kriterlerine göre "0.00 <0.40 ise ölçek güvenilir değil, 0.40 <0.60 ise ölçek düşük güvenirlikte, 0.60 <0.80 ise ölçek oldukça güvenilir ve 0.80 <1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçek" olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir (Tavşancıl, 2005).

Tablo 7: Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Davranış	0,894	9
Biliş ve Duyuş	0,758	7
Okuma Tutumu	0,906	16

Analiz sonucuna göre okuma tutumu ölçeğinin geneli ile davranış ve biliş ve duyuş boyutlarının güvenilirlik düzeyi çok yüksektir. Araştırmanın birinci alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okumaya yönelik tutumları nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutumları

	n	Ort.	ss
Davranış	285	4,10	0,72
Biliş ve Duyuş	285	4,39	0,57
Okuma Tutumu	285	4,22	0,60

Tablo 8’deki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ile ilgili davranış alt boyutu puanları ortalamasının 4,10; biliş ve duyuş alt boyutu puanları ortalamasının 4,39 ve okuma tutumu puanları ortalamasının 4,22 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyete göre okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Davranış		n	Ort.	ss	t	p
	Erkek	163	3,94	0,77		
Kızı	122	4,30	0,58			
Biliş ve Duyuş	Erkek	163	4,25	0,62	-5,364	0,000
	Kız	122	4,58	0,43		
Okuma Tutumu	Erkek	163	4,07	0,65	-5,281	0,000
	Kız	122	4,42	0,46		

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin okuma tutumları ile ilgili davranış alt boyutu puanları ortalaması 3.94, biliş ve duyuş alt boyutu puanları ortalaması 4.25 ve okuma tutumu puanları ortalaması

4.07'dir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin okuma tutumları ile ilgili davranış alt boyutu puanları ortalaması 4.30, biliş ve duyuş alt boyutu puanları ortalaması 4.58 ve okuma tutumu puanları ortalaması 4.42 olduğu görülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız ve erkek öğrencilerin okuma tutumları oldukça yüksektir.

Okuma tutumunun cinsiyete göre karşılaştırılması amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir. Test sonucuna göre Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumunun davranış alt boyutu, biliş ve duyuş alt boyutu ve okuma tutumu cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Ortalama puanlara göre kızların puanları erkeklerden daha yüksektir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin okuma tutumlarının Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin sınıf düzeylerine göre okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Sınıf Seviyesine Göre Karşılaştırılması

	Sınıf	n	Ort.	ss	F	p
Davranış	5. sınıf	28	4,33	0,60	1,749	0,157
	6. sınıf	68	4,16	0,68		
	7. sınıf	135	4,01	0,81		
	8. sınıf	54	4,10	0,56		
Biliş ve Duyuş	5.sınıf	28	4,57	0,43	1,519	0,210
	6.sınıf	68	4,43	0,50		
	7.sınıf	135	4,33	0,66		
	8.sınıf	54	4,38	0,45		
Okuma Tutumu	5.sınıf	28	4,44	0,49	1,941	0,123
	6.sınıf	68	4,28	0,55		
	7.sınıf	135	4,15	0,69		
	8.sınıf	54	4,22	0,46		

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumunun sınıfa göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir. Test sonucuna göre okuma tutumunun davranış alt boyutu, biliş ve duyuş alt boyutu ve okuma tutumu sınıf seviyesine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Araştırmanın dördüncü alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin çocuk/halk kütüphanesine gitme durumuyla okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Çocuk/Halk Kütüphanesine Gitme Durumuna Göre Karşılaştırılması

		n	Ort.	ss	t	p
Davranış	Evet	102	4,32	0,64	3,899	0,000
	Hayır	181	3,98	0,74		
Biliş ve Duyuş	Evet	102	4,52	0,54	3,029	0,003
	Hayır	181	4,31	0,57		
Okuma Tutumu	Evet	102	4,41	0,54	3,875	0,000
	Hayır	181	4,12	0,62		

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumunun çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gitme durumuna göre karşılaştırılması amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir. Test sonucuna göre okuma tutumunun davranış alt boyutu, biliş ve duyuş alt boyutu ve okuma tutumu çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gitme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Ortalama puanlara göre çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gidenlerin puanları, diğer gruptakilere göre daha yüksektir.

Araştırmanın beşinci alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin serbest zamanlarda kitap okumayı tercih etme durumlarına göre okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Serbest Zamanlarda Kitap Okumayı Tercih Etme Durumuna Göre Karşılaştırılması

		n	Ort.	ss	F	p
Davranış	Hiç yapmam	8	3,15	1,10	16,568	0,000
	Bazen yaparım	96	3,84	0,69		
	Genellikle yaparım	106	4,17	0,62		
	Her zaman yaparım	74	4,43	0,64		
Biliş ve Duyuş	Hiç yapmam	8	3,70	0,99	15,666	0,000
	Bazen yaparım	96	4,19	0,56		
	Genellikle yaparım	106	4,42	0,51		
	Her zaman yaparım	74	4,66	0,44		
Okuma Tutumu	Hiç yapmam	8	3,39	0,99	19,500	0,000
	Bazen yaparım	96	4,00	0,57		
	Genellikle yaparım	106	4,28	0,53		
	Her zaman yaparım	74	4,53	0,50		

Okuma tutumunun serbest zamanlarda kitap okumayı tercih etme durumuna göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir. Test sonucuna göre okuma tutumunun davranış alt boyutu, biliş ve duyuş alt boyutu ve okuma tutumu serbest zamanlarda kitap okumayı tercih etme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Ortalama puanlara göre serbest zamanlarda her zaman kitap okumayı tercih edenlerin puanları, diğer gruptakilere göre daha yüksektir.

Araştırmanın altıncı alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin son bir yılda ders kitabı dışındaki okunan kitap sayısına göre okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştı. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Son Bir Yılda Ders Kitabı Dışındaki Okunan Kitap Sayısına Göre Karşılaştırılması

		n	Ort.	ss	F	p
Davranış	1-5	20	3,92	0,67	5,055	0,001
	6-10	31	3,86	0,77		
	11-20	60	4,08	0,75		
	21-50	89	3,98	0,71		
	51 ve daha fazla	84	4,37	0,62		
Biliş ve Duyuş	1-5	20	4,23	0,49	4,550	0,001
	6-10	31	4,22	0,75		
	11-20	60	4,37	0,53		
	21-50	89	4,30	0,60		
	51 ve daha fazla	84	4,59	0,44		
Okuma Tutumu	1-5	20	4,06	0,53	5,748	0,000
	6-10	31	4,02	0,72		
	11-20	60	4,21	0,62		
	21-50	89	4,12	0,60		
	51 ve daha fazla	84	4,47	0,50		

Okuma tutumunun son bir yılda ders kitabı dışındaki okunan kitap sayısına göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir. Test sonucuna göre okuma tutumunun davranış alt boyutu, biliş ve duyuş alt boyutu ve okuma tutumu son bir yılda ders kitabı dışındaki okunan kitap sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Ortalama puanlara göre son 1 yılda 51 ve daha fazla kitap okuyanların puanları, diğer gruptakilere göre daha yüksektir.

Araştırmanın yedinci alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin bilgisayar ve internette zaman geçirme durumlarına göre okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Tutumunun Bilgisayar ve İnternette Geçirilen Süreye Göre Karşılaştırılması

		n	Ort.	ss	F	p
Davranış	Zaman geçirmiyorum	15	4,53	0,47	3,293	0,007
	Günde 1 saat	79	4,11	0,66		
	Günde 2 saat	73	4,15	0,62		
	Günde 3 saat	28	3,92	0,50		
	Günde 4 saat ve daha fazla	19	3,64	0,76		
	Haftada 1-2 saat	67	4,16	0,92		
Biliş ve Duyuş	Zaman geçirmiyorum	15	4,71	0,31	2,984	0,012
	Günde 1 saat	79	4,42	0,55		
	Günde 2 saat	73	4,47	0,45		
	Günde 3 saat	28	4,31	0,48		
	Günde 4 saat ve daha fazla	19	4,07	0,80		
	Haftada 1-2 saat	67	4,32	0,65		
Okuma Tutumu	Zaman geçirmiyorum	15	4,61	0,33	3,511	0,004
	Günde 1 saat	79	4,25	0,56		
	Günde 2 saat	73	4,29	0,50		
	Günde 3 saat	28	4,09	0,42		
	Günde 4 saat ve daha fazla	19	3,83	0,71		
	Haftada 1-2 saat	67	4,23	0,76		

Okuma tutumunun bilgisayar ve internette geçirilen süreye göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir. Test sonucuna göre okuma tutumunun davranış alt boyutu, biliş ve duyuş alt boyutu ve okuma tutumu; bilgisayar ve internette geçirilen süreye göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Ortalama puanlara göre bilgisayar ve internette zaman geçirmeyenlerin puanları diğer gruptakilere göre daha yüksek iken bilgisayar ve internette günde 4 saat ve daha fazla vakit geçirenlerin ortalama puanları diğerlerine göre daha düşüktür.

Araştırmanın sekizinci alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve eğilimleri nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 15 ile Tablo 32 arasında gösterilmiştir.

Tablo 15: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Ders Kitapları Dışında Kitap Okuma Sıklıklarına İlişkin Bulgular

Ders kitapları dışında kitap okuma sıklığınız nedir?		
	f	%
Hiç kitap okumam.	2	0,7
Sadece Şubat ve yaz tatillerinde okurum.	1	0,4
Ayda 1 veya birkaç gün okurum.	15	5,3
Hafta Sonları okurum.	28	9,8
Haftada 3-4 gün okurum.	90	31,6
Düzenli olarak her gün okurum.	149	52,3

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin “Ders kitapları dışında kitap okuma sıklıklarına” ilişkin bulgular incelendiğinde; 2’sinin (% 0,7) hiç kitap okumadığı, 1’inin (%0,4) sadece şubat ve yaz tatillerinde okuduğu, 15’inin (%5,3) ayda bir veya birkaç gün okuduğu, 28’inin (% 9,8) hafta sonları okuduğu, 90’ının /% 31,6) haftada 3-4 gün okuduğu, 149’unun (%52,3) düzenli olarak her gün okuduğu tespit edilmiştir.

Tablo 16: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Serbest Zamanlarında Daha Çok Ne Yaptıklarına İlişkin Bulgular

Serbest zamanlarınızda daha çok ne yaparsınız?			
	f	%	
Televizyon seyretmek	Hiç yapmam	28	9,8
	Bazen yaparım	135	47,4
	Genellikle yaparım	103	36,1
	Her zaman yaparım	19	6,7
Oyun oynamak	Hiç yapmam	32	11,4
	Bazen yaparım	117	41,6
	Genellikle yaparım	89	31,7
	Her zaman yaparım	43	15,3
Kitap okumak	Hiç yapmam	8	2,8
	Bazen yaparım	96	33,8
	Genellikle yaparım	106	37,3
	Her zaman yaparım	74	26,1
Ders çalışmak	Hiç yapmam	21	7,5
	Bazen yaparım	102	36,4
	Genellikle yaparım	97	34,6
	Her zaman yaparım	60	21,4
Spor yapmak	Hiç yapmam	32	11,4
	Bazen yaparım	114	40,6
	Genellikle yaparım	87	31,0
	Her zaman yaparım	48	17,1
İnternete girmek	Hiç yapmam	19	6,8
	Bazen yaparım	70	25,0
	Genellikle yaparım	110	39,3
	Her zaman yaparım	81	28,9
Sinema ve tiyatroya gitmek	Hiç yapmam	38	13,5
	Bazen yaparım	178	63,3
	Genellikle yaparım	53	18,9
	Her zaman yaparım	12	4,3

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin serbest zamanlarında daha çok ne yaptıkları incelendiğinde; 28'inin (% 9,8) hiç televizyon izlemediği, 135'inin (% 47,4) bazen, 103'ünün (36,1) genellikle, 19'unun (% 6,7) her zaman televizyon izlediği, 32'sinin (% 11,4) hiç oyun oynamadığı, 117'sinin (% 41,6) bazen, 89'unun (% 31,7) genellikle, 43'ünün (15,3) her zaman oyun oynadığı, 8'inin (% 2,8) hiç kitap okumadığı, 96'sının (% 33,8) bazen, 106'sının (37,3) genellikle, 74'ünün (% 26,1) her zaman kitap okuduğu, 21'inin (% 7,5) hiç ders çalışmadığı, 102'sinin (% 36,4) bazen, 97'sinin (% 34,6) genellikle, 60'ının (% 21,4) her zaman ders çalıştığı, 32'sinin (% 11,4) hiç spor yapmadığı, 114'ünün (% 40,6) bazen, 87'sinin (% 31) genellikle, 48'inin (% 17,1) her zaman spor yaptığı, 19'unun (% 6,8) hiç internete girmediği, 70'inin (% 25) bazen, 110'unun genellikle (% 39,3) 81'inin (% 28,9) her zaman internete girdiği, 38'inin (% 13,5) hiç sinema ve tiyatroya gitmediği, 178'inin (% 63,3) bazen, 53'ünün (% 18,9) genellikle, 12'sinin (% 4,3) her zaman sinema ve tiyatroya gittiği tespit edilmiştir.

Tablo 17: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okumaktan Hoşlandıkları Kitap Türüne İlişkin Bulgular

	F	%	
Aşağıda belirtilen kitap türlerinden hangisi ya da hangilerini okumaktan hoşlanırsınız?	Anı	61	21,5
	Biyografi	39	13,7
	Çizgi Roman	132	46,5
	Gezi	26	9,2
	Öykü	137	48,2
	Roman	236	83,1
	Şiir	45	15,8

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin hoşlandıkları kitap türleri incelendiğinde 61'inin (% 21,5) anıdan, 39'unun (% 13,7) biyografiden, 132'sinin (% 46,5) çizgi romandan, 26'sının (% 9,2) geziden, 137'sinin (% 48,2) öyküden, 236'sının (% 83,1) romandan, 45'inin (15,8) şiiirden hoşlandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 18: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Hangi Konuları İçeren Kitapları Okuduklarına İlişkin Bulgular

Hangi konuyu içeren kitapları okursunuz?	F	%
	Duygusal	89
Macera	258	91,5
Mizah/Komedi	165	58,5
Bilim Kurgu	214	75,9
Kahramanlık ve Tarih	132	46,8
Bilim ve İcat	143	50,7
Dinî	28	9,9
Hayvanlar âlemi	37	13,1
Sağlık	15	5,3
Doğa-Tabiat	21	7,4

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okudukları konular incelendiğinde; 89'unun (% 31,6) duygusal, 258'nin (% 91,5) macera, 165'inin (% 58,5) mizah/komedi, 214'ünün (% 75,9) bilim kurgu, 132'sinin (% 46,8) kahramanlık ve tarih, 143'ünün (% 50,7) bilim ve icat, 28'inin (% 9,9) dinî, 37'sinin (% 13,1) hayvanlar âlemi, 15'inin (% 5,3) sağlık, 21'inin (% 7,4) doğa-tabiat konularını içeren kitaplar okudukları görülmektedir.

Tablo 19: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Okumalarına Engel Olan Durumlara İlişkin Bulgular

Sizce aşağıdaki durumlar kitap okumanıza ne derece engel olmaktadır?				
Sizce aşağıdaki durumlar kitap okumanıza ne derece engel olmaktadır?	Ev işleri	Hiç engel olmuyor	216	76,3
		Kısmen engel oluyor	57	20,1
		Genellikle engel oluyor	7	2,5
		Her zaman engel oluyor	3	1,1
	Kitap fiyatlarının pahalı olması	Hiç engel olmuyor	183	64,9
		Kısmen engel oluyor	71	25,2
		Genellikle engel oluyor	19	6,7
		Her zaman engel oluyor	9	3,2
	Ödevlerimin çokluğu	Hiç engel olmuyor	75	26,4
		Kısmen engel oluyor	82	28,9
		Genellikle engel oluyor	90	31,7
		Her zaman engel oluyor	37	13,0
TEOG'a hazırlanmam.	Hiç engel olmuyor	152	56,7	
	Kısmen engel oluyor	37	13,8	
	Genellikle engel oluyor	46	17,2	
	Her zaman engel oluyor	33	12,3	
Televizyon	Hiç engel olmuyor	150	52,6	
	Kısmen engel oluyor	93	32,6	
	Genellikle engel oluyor	32	11,2	
	Her zaman engel oluyor	10	3,5	
Bilgisayar/Tablet	Hiç engel olmuyor	125	44,3	
	Kısmen engel oluyor	92	32,6	
	Genellikle engel oluyor	45	16,0	
	Her zaman engel oluyor	20	7,1	
Evde çalışma ortamının olmaması	Hiç engel olmuyor	258	91,5	
	Kısmen engel oluyor	18	6,4	
	Genellikle engel oluyor	6	2,1	
	Her zaman engel oluyor	0	0,0	
Arkadaşlarla görüşmek	Hiç engel olmuyor	166	58,7	
	Kısmen engel oluyor	78	27,6	
	Genellikle engel oluyor	30	10,6	
	Her zaman engel oluyor	9	3,2	
Akıllı Telefon	Hiç engel olmuyor	150	52,8	
	Kısmen engel oluyor	74	26,1	
	Genellikle engel oluyor	44	15,5	
	Her zaman engel oluyor	16	5,6	

Araştırmaya katılan Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin kitap okumalarına engel olan durumlar incelendiğinde; 216'sının (% 76,3) ev işlerini hiç engel olarak görmediği, 57'sinin (% 20,1) kısmen, 7'sinin (% 2,5) genellikle, 3'ünün (% 1,1) her zaman ev işlerinin engel olduğunu belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 183'ünün (% 64,9) kitap fiyatlarının pahalı olmasını hiç engel olarak görmediği, 71'inin (% 25,2) kısmen,

19'unun (% 6,7) genellikle, 9'unun (% 3,2) her zaman kitap fiyatlarının pahalı olmasının engel olduğunu belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 75'inin (% 26,4) ödevlerinin çokluğunu hiç engel olarak görmediği, 82'sinin (% 28,9) kısmen, 90'ının (% 31,7) genellikle, 37'sinin (% 13) her zaman ödevlerinin çokluğunu engel olarak belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 152'sinin (% 56,7) Teog'a hazırlanmayı hiç engel olarak görmediği, 37'sinin (% 13,8) kısmen, 46'sının (% 17,2) genellikle, 33'ünün (% 12,3) her zaman Teog'a hazırlanmayı engel olarak belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 150'sinin (% 52,6) televizyon izlemeyi hiç engel olarak görmediği, 93'ünün (% 32,6) kısmen, 32'sinin (% 11,2) genellikle, 10'unun (% 3,5) her zaman televizyon izlemeyi engel olarak belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 125'inin (% 44,3) bilgisayar/tableti hiç engel olarak görmediği, 92'sinin (% 32,6) kısmen, 45'inin (% 16) genellikle, 20'sinin (% 7,1) her zaman bilgisayar/tableti engel olarak belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 258'inin (% 91,5) evde çalışma ortamının olmamasını engel olarak görmediğini, 18'inin (% 6,4) kısmen, 6'sının (% 2,1) genellikle evde çalışma ortamının olmamasını engel olarak belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 166'sının (% 58,7) arkadaşlarla görüşmeyi hiç engel olarak görmediği, 78'inin (% 27,6) kısmen, 30'unun (% 10,6) genellikle, 9'unun (% 3,2) her zaman arkadaşlarla görüşmeyi engel olarak belirttiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 150'sinin (% 52,8) akıllı telefonu hiç engel olarak görmediği, 74'ünün (% 26,1) kısmen, 44'ünün (% 15,5)

genellikle, 16'sının (% 5,6) her zaman akıllı telefonu engel olarak belirttiği görülmektedir.

Tablo 20: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Gazete, Dergi ve Çizgi Roman Okuma Durumlarına İlişkin Bulgular

			f	%
			Gazete	Hiç okumam
Bazen okurum	123	44,2		
Genellikle okurum	33	11,9		
Her zaman okurum	12	4,3		
Dergi	Hiç okumam	53	18,9	
	Bazen okurum	98	34,9	
	Genellikle okurum	91	32,4	
	Her zaman okurum	39	13,9	
Çizgi Roman	Hiç okumam	93	33,3	
	Bazen okurum	91	32,6	
	Genellikle okurum	52	18,6	
	Her zaman okurum	43	15,4	

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin gazete, dergi ve çizgi roman okuma durumları incelendiğinde; 110'unun (% 39,6) hiç gazete okumadığı, 123'ünün (% 44,2) bazen, 33'ünün (% 11,9) genellikle, 12'sinin (% 4,3) her zaman gazete okuduğunu belirttiği; 53'ünün (% 18,9) hiç dergi okumadığı, 98'inin (% 34,9) bazen, 91'inin (% 32,4) genellikle, 39'unun (% 13,9) her zaman dergi okuduğunu belirttiği; 93'ünün (% 33,3) hiç çizgi roman okumadığı, 91'inin (% 32,6) bazen, 52'sinin (% 18,6) genellikle, 43'ünün (% 15,4) her zaman çizgi roman okuduğunu belirttiği görülmektedir.

Tablo 21: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Takip Ettikleri Dergilere İlişkin Bulgular

Düzenli olarak dergi takip ediyorsanız takip ettiğiniz dergilerin isimlerini belirtiniz.		f	%
		BİLİM ÇOCUK	94
BİLİM VE TEKNİK	43	27,2	
NATIONAL GEOGRAPHIC	36	22,8	
OYUNGEZER	21	13,3	
LEVEL	12	7,6	

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilere ankette bu soru boşluk doldurulmalı şekilde verilmiş ve cevap en fazla 3 dergi ismi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmaya katılan 285 Bilim ve Sanat Merkez öğrencisinin 158'i düzenli olarak dergi takip ettiğini belirten soruyu cevaplandırmış olup bunlardan 37'si 3 dergi, 51'i 2 dergi ve 70'i sadece bir dergi takip etmektedir. Öğrencilerin verdiği cevapların frekansları hesaplandıktan sonra 10 veya daha fazla takip edilen dergiler sıralanmıştır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 94'ü (% 59,5) Bilim Çocuk, 43'ü (% 27,2) Bilim ve Teknik, 36'sı (% 22,8) National Geographic, 21'i (% 13,3) Oyungezer, 12'si (% 7,6) Level dergisini takip etmektedir.

Tablo 22: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okudukları Kitapları Nasıl Elde Ettiklerine İlişkin Bulgular

Okuduğunuz kitapları nasıl elde ediyorsunuz?	Harçlığımla kendim satın alıyorum.	87	30,9
	Annem ya da babam alıyorlar.	161	57,1
	Annem ya da babamla gidiyoruz, ben seçiyorum.	251	89,0
	Arkadaşlarımdan ödünç alıyorum.	109	38,7
	Okul kütüphanesi ya da sınıf kitaplığından alıp okuyorum.	82	29,1
	Halk kütüphanesinden alıyorum.	28	9,9
	Hediye geliyor.	124	44,0

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okudukları kitapları nasıl temin ettiklerine ilişkin bulgular incelendiğinde, 87'sinin (% 30,9) harçlığıyla kendisinin satın aldığı, 161'inin (% 57,1) anne ya da babasıyla aldığı, 251'inin (% 89) anne ya da babasıyla gidip kendisinin seçtiği, 109'unun (% 38,7) arkadaşlarından ödünç aldığı, 82'sinin (% 29,1) okul kütüphanesinden ya da sınıf kitaplığından aldığı, 28'inin (% 9,9) halk kütüphanesinden aldığı, 124'üne (44,0) hediye geldiği görülmektedir.

Tablo 23: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Okuma Davranışını Hangi Araçlarla Gerçekleştirdiklerine İlişkin Bulgular

			F	%
Kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için aşağıdaki araçları ne sıklıkla kullanırsınız?	Akıllı Telefon	Hiç kullanmam	142	50,9
		Bazen kullanırım	81	29,0
		Genellikle kullanırım	31	11,1
		Her zaman kullanırım	25	9,0
	Basılı Kitap	Hiç kullanmam	7	2,5
		Bazen kullanırım	13	4,7
		Genellikle kullanırım	50	17,9
		Her zaman kullanırım	209	74,9
	Bilgisayar (Masaüstü/Dizüstü)	Hiç kullanmam	159	57,8
		Bazen kullanırım	71	25,8
		Genellikle kullanırım	30	10,9
		Her zaman kullanırım	15	5,5
	Kindle (Elektronik Kitap Okuyucu)	Hiç kullanmam	241	87,3
		Bazen kullanırım	22	8,0
		Genellikle kullanırım	10	3,6
		Her zaman kullanırım	3	1,1
	Tablet Bilgisayar	Hiç kullanmam	170	60,7
		Bazen kullanırım	69	24,6
		Genellikle kullanırım	29	10,4
		Her zaman kullanırım	12	4,3

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin, kitap okuma davranışını hangi araçlarla gerçekleştirdiklerine ilişkin dağılım incelendiğinde; 142'sinin (% 50,9) kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için akıllı telefonu hiç kullanmadığı, 81'inin (% 29) bazen, 31'inin (% 11,1) genellikle, 25'inin (% 9) her zaman kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için akıllı telefonu kullandıkları görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 7'sinin kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için basılı kitabı hiç kullanmadığı, 13'ünün (% 4,7) bazen, 50'sinin (% 17,9) genellikle, 209'unun (% 74,9) her zaman kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için basılı kitap kullandıkları görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 159'unun (% 57,8) kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için bilgisayarı (masaüstü/dizüstü) hiç kullanmadığı, 71'inin (% 25,8) bazen 30'unun (% 10,9) genellikle, 15'inin (% 5,5) kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için her zaman bilgisayar (masaüstü/dizüstü) kullandıkları görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 241'inin (% 87,3) kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için hiç kindle (elektronik kitap okuyucu) kullanmadıkları, 22'sinin (% 8) bazen, 10'unun (% 3,6) genellikle, 3'ünün (% 1,1) her zaman kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için kindle kullandıkları görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 170'inin (% 60,7) kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için hiç tablet bilgisayar kullanmadığı, 69'unun (% 24,6) bazen, 29'unun (% 10,4) genellikle, 12'sinin (% 4,3) her zaman kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için tablet bilgisayar kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 24: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Ders Kitapları Dışında Kendilerine Ait Kitap Sayıları ve Son Bir Yılda Ders Kitabı Dışında Okudukları Kitap Sayısına İlişkin Bulgular

		f	%
Ders kitabınız dışında kendinize ait yaklaşık kaç kitabınız var?	10 ve daha az	5	1,8
	11-50	57	20,1
	51-100	98	34,5
	101 ve daha fazla	124	43,7
Son bir yılda ders kitabı dışında kaç kitap okudunuz?	Kitap okumuyorum	0	0,0
	1-5	20	7,0
	6-10	31	10,9
	11-20	60	21,1
	21-50	89	31,3
	51 ve daha fazla	84	29,6

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin, ders kitabı dışında kendilerine ait kitap sayılarına ilişkin veriler incelendiğinde; 5'inin (% 1,8) 10 ve daha az, 57'sinin (% 20,1) 11-50 arası, 98'inin (% 34,5) 51-100 arası, 124'ünün (% 43,7) 101 ve daha fazla kitabı olduğu görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin, ders kitabı dışında son bir yılda okudukları kitap sayısına ilişkin veriler incelendiğinde; 20'sinin (% 7) 1-5 arası, 31'inin (%10,9) 6-10 arası, 60'ının (% 21,1) 11-20 arası, 89'unun (% 31,3) 21-50 arası, 84'ünün (% 29,6) 51 ve daha fazla kitap okuduğu görülmektedir.

Tablo 25: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Seçerken Nelere Dikkat Ettikleri ve Yeni Çıkan Kitapları Ne Aracılığıyla Takip Ettiklerine İlişkin Bulgular

	F	%	
Kitap seçerken nelere dikkat edersiniz?	Öğretmenlerimin önerisine	111	39,5
	Yazarına	134	47,7
	Resimli olmasına	24	8,5
	Arkadaşlarımın önerisine	147	52,3
	Fiyatına	58	20,6
	Konusuna	252	89,7
	Çok Satanlar Listesinde Olmasına	102	36,3
	Kalınlığına	89	31,7
	Kapağına	93	33,1
	Yeni çıkan kitapları ne aracılığıyla takip edersiniz?	Kitap fuarları	97
Dergiler		65	25,0
Gazetelerin Kitap Ekleri		23	8,8
Yazarlar		47	18,1
Kitabevleri		135	51,9
İnternet		185	71,2

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin kitap seçerken nelere dikkat ettiklerine ilişkin veriler incelendiğinde; 111'inin (%39,5) öğretmenlerinin önerisine, 134'ünün (% 47,7) yazarına, 24'ünün (% 8,5) resimli olmasına, 147'sinin (% 52,3) arkadaşlarının önerisine, 58'inin (% 20,6) fiyatına, 252'sinin (89,7) konusuna, 102'sinin (% 36,3) çok satanlar listesinde olmasına, 89'unun (% 31,7) kalınlığına, 93'ünün (33,1) kapağına dikkat ettiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin yeni çıkan kitapları ne aracılığıyla takip ettiklerine ilişkin veriler incelendiğinde; 97'sinin (% 37,3) kitap fuarları, 65'inin (% 25) dergiler, 23'ünün (% 8,8) gazetelerin kitap ekleri, 47'sinin (%

18,1) yazarlar, 135'inin (% 51,9) kitabeveleri, 185'inin (%71,2) internet aracılığıyla takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 26: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları Kitap İsimlerine İlişkin Bulgular

Beğenerek okuduğunuz üç kitabın isimlerini yazınız.		n	%
	Yerli Kitap	192	24,9
	Yabancı Kitap	579	75,1
	Toplam Kitap	771	100,0

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilere ankette bu soru boşluk doldurulmalı şekilde verilmiş ve beğenerek okudukları üç kitabın ismini yazmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan 285 öğrenciden 274'ü bu soruyu cevaplandırmış olup 231'i üç kitap ismi, 35'i sadece iki kitap ismi, 8'i sadece bir kitap ismi bildirmiştir. Öğrencilerin tercih ettikleri kitapların yerli/yabancı olma durumuna ilişkin veriler incelendiğinde beğenilerek okunan kitapların 192'sinin (% 24,9) yerli kitap, 579'unun (% 75,1) yabancı kitap olduğu görülmektedir. İsmi en çok belirtilen ilk on kitap aşağıda Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları İlk On Kitap

Kitap Adı	n	Yerli/Yabancı
1. Harry Potter Serisi	26	Yabancı
2. Percy Jackson Olimposlular Serisi	24	Yabancı
3. Labirent Serisi	23	Yabancı
4. Sherlock Holmes	15	Yabancı
5. Sol Ayağım	12	Yabancı
5. Şeker Portakalı	12	Yabancı
6. Pal Sokağı Çocukları	10	Yabancı
6. Sefiller	10	Yabancı
6. Açlık Oyunları Serisi	10	Yabancı
7. Saftirik Greg'in Günlüğü Serisi	9	Yabancı

Tablo 28: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları Yazar İsimlerine İlişkin Bulgular

Kitaplarını severek okuduğunuz yazarın adı nedir?		n	%
	Yerli Yazar	81	35,2
	Yabancı Yazar	149	64,8
	Toplam Yazar	230	100,0

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilere ankette bu soru boşluk doldurulmalı şekilde verilmiş ve kitaplarını severek okudukları yazarın adını yazmaları istenilmiştir. Araştırmaya katılan 285 öğrenciden 234'ü bu soruyu cevaplandırmış olup 4'ü yazar ayırt etmediğini belirtmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin kitaplarını severek okudukları yazarların yerli/yabancı olma durumuna ilişkin veriler incelendiğinde 81'inin (% 35,2) yerli yazar, 149'unun (% 64,8) yabancı yazar ismi bildirdiği görülmektedir. İsmi en çok belirtilen yazarlar aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 29: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Beğenerek Okudukları Yazarlar

Sıra No	Yazar Adı	n	Yerli/Yabancı
1.	JULES VERNE	16	YABANCI
2.	J.K. ROWLING	13	YABANCI
3.	RİCK RIORDAN	12	YABANCI
4.	GÜLTEN DAYIOĞLU	8	YERLİ
5.	SEVİM AK	7	YERLİ
6.	JOHN GREEN	6	YABANCI
7.	RIFAT ILGAZ	5	YERLİ
7.	SIR ARTUR CANON DOYLE	5	YABANCI
8.	İPEK ONGUN	4	YERLİ
8.	JAMES DASHNER	4	YABANCI
8.	JEFF KINNEY	4	YABANCI
8.	MUZAFFER İZGÜ	4	YERLİ
8.	REŞAT NURİ GÜNTEKİN	4	YERLİ

Tablo 30: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Kitap Fuarına Gitme Durumuna İlişkin Bulgular

Bulduğunuz ilde veya bir başka ilde bir kitap fuarına gittiniz mi?		f	%
	Gitmedim		73
1 kez gittim		58	20,5
2 kez gittim		51	18,0
3 kez gittim		34	12,0
4 kez ve daha fazla gittim		67	23,7

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin kitap fuarına gitme durumlarına ilişkin veriler incelendiğinde, 73'ünün (% 25,8) hiç gitmediği, 58'inin 1 kez gittiği, 51'inin 2 kez gittiği, 34'ünün 3 kez gittiği, 67'sinin 4 kez ve daha fazla gittiği görülmektedir.

Tablo 31: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Çocuk Kütüphanesine / Halk Kütüphanesine Gitme ve Kütüphaneden Hangi Amaçla Yararlandıklarına İlişkin Bulgular

Çocuk kütüphanesine/Halk kütüphanesine gider misiniz?		f	%
	Evet		102
Hayır		181	64,0
Kütüphaneden ne amaçla yararlanıyorsunuz?	Ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakıyorum	19	19,6
	Roman, hikâye vs. almak için yararlanıyorum	65	65,7
	Her iki amaçla da yararlanıyorum.	13	12,7
	Diğer	2	2

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin 102'sinin (% 36) Çocuk Kütüphanesine/Halk Kütüphanesine gittiği, 181'inin (% 64) gitmediği, kütüphaneye gidenlerin 19'unun (% 6,7) ödev için kitaplara ansiklopedilere bakmak amacıyla, 65'inin (% 22,8) roman, hikâye vs. almak için, 13'ünün (% 4,6) her iki amaçla da kütüphanelerden yararlandığı, 2'sinin (0,7) sadece okumak için gittiğini belirttiği görülmektedir.

Araştırmanın dokuzuncu alt probleminde “Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okuma alışkanlıkları ve eğilimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 32: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ders Kitapları Dışında Kitap Okuma Sıklıklarına İlişkin Bulgular

		Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Ders kitapları dışında kitap okuma sıklığınız nedir?	Hiç kitap okumam.	1	0,6	1	0,8
	Sadece Şubat ve yaz tatillerinde okurum.	1	0,6	0	0,0
	Ayda 1 veya birkaç gün okurum.	10	6,1	5	4,1
	Hafta Sonları okurum.	21	12,9	7	5,7
	Haftada 3-4 gün okurum.	63	38,7	27	22,1
	Düzenli olarak her gün okurum.	67	41,1	82	67,2

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre ders kitapları dışında kitap okuma sıklıklarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde; erkek öğrencilerin 1’inin (% 0,6) hiç kitap okumadığı, 1’inin (% 0,6) sadece şubat ve yaz tatillerinde okuduğu, 10’unun (% 6,1) ayda bir veya birkaç gün okuduğu, 21’inin (% 12,9) hafta sonları okuduğu, 63’ünün (% 38,7) haftada 3-4 gün okuduğu, 67’sinin (% 41,1) düzenli olarak her gün okuduğu görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 1’inin (% 0,8) hiç kitap okumadığı, 5’inin (% 4,1) ayda bir veya birkaç gün okuduğu, 7’sinin (% 5,7) hafta sonları okuduğu, 27’sinin (% 22,1) haftada 3-4 gün okuduğu, 82’sinin (% 67,2) düzenli olarak her gün okuduğu görülmektedir.

Tablo 33: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Zamanlarında Daha Çok Ne Yaptıklarına İlişkin Bulgular

			Cinsiyet			
			Erkek		Kız	
			n	%	n	%
Serbest zamanlarınızda daha çok ne yaparsınız?	Televizyon seyretmek	Hiç yapmam	16	9,8	12	9,8
		Bazen yaparım	77	47,2	58	47,5
		Genellikle yaparım	58	35,6	45	36,9
		Her zaman yaparım	12	7,4	7	5,7
	Oyun oynamak	Hiç yapmam	10	6,2	22	18,3
		Bazen yaparım	58	36,0	59	49,2
		Genellikle yaparım	62	38,5	27	22,5
		Her zaman yaparım	31	19,3	12	10,0
	Kitap okumak	Hiç yapmam	8	4,9	0	0,0
		Bazen yaparım	71	43,8	25	20,5
		Genellikle yaparım	57	35,2	49	40,2
		Her zaman yaparım	26	16,0	48	39,3
	Ders çalışmak	Hiç yapmam	13	8,2	8	6,6
		Bazen yaparım	66	41,5	36	29,8
		Genellikle yaparım	57	35,8	40	33,1
		Her zaman yaparım	23	14,5	37	30,6
	Spor yapmak	Hiç yapmam	20	12,5	12	9,9
		Bazen yaparım	60	37,5	54	44,6
		Genellikle yaparım	47	29,4	40	33,1
		Her zaman yaparım	33	20,6	15	12,4
	İnternete girmek	Hiç yapmam	6	3,8	13	10,7
		Bazen yaparım	34	21,4	36	29,8
		Genellikle yaparım	69	43,4	41	33,9
		Her zaman yaparım	50	31,4	31	25,6
	Sinema ve tiyatroya gitmek	Hiç yapmam	26	16,1	12	10,0
		Bazen yaparım	106	65,8	72	60,0
		Genellikle yaparım	27	16,8	26	21,7
		Her zaman yaparım	2	1,2	10	8,3

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre serbest zamanlarında daha çok ne yaptıklarına ilişkin veriler incelendiğinde; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 16'sının (% 9,8) hiç televizyon izlemediği, 77'sinin (47,2) bazen, 58'inin (% 35,6) genellikle, 12'sinin (% 7,4) her zaman televizyon izlediği; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 12'sinin (% 9,8) hiç televizyon izlemediği, 58'inin (% 47,5) bazen, 45'inin (% 36,9) genellikle, 7'sinin her zaman televizyon izlediği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 10'unun (% 6,2) hiç oyun oynamadığı, 58'inin (% 36) bazen, 62'sinin (% 38,5) genellikle, 31'inin (% 19,3) her zaman oyun oynadığı; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 22'sinin (% 18,3) hiç oyun oynamadığı, 59'unun (% 49,2) bazen, 27'sinin (% 22,5) genellikle, 12'sinin (% 10) her zaman oyun oynadığı görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 8'inin (% 4,9) hiç kitap okumadığı, 71'inin (% 43,8) bazen, 57'sinin (% 35,2) genellikle, 26'sinin (% 16) her zaman kitap okuduğu; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 25'inin (% 20,5) bazen, 49'unun (% 40,2) genellikle, 48'inin (% 39,3) her zaman kitap okuduğu görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 13'ünün (% 8,2) hiç ders çalışmadığı, 66'sının (% 41,5) bazen, 57'sinin (% 35,8) genellikle, 23'ünün (% 14,5) her zaman ders çalıştığı, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 8'inin (% 6,6) hiç ders çalışmadığı, 36'sının (% 29,8) bazen, 40'ının (% 33,1) genellikle, 37'sinin (% 30,6) her zaman ders çalıştığı görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 20'sinin (% 12,5) hiç spor yapmadığı, 60'ının (% 37,5) bazen, 47'sinin (% 29,4) genellikle, 33'ünün (% 20,6) her zaman spor yaptığı, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 12'sinin (% 9,9) hiç spor yapmadığı, 54'ünün (% 44,6) bazen, 40'ının (% 33,1) genellikle, 15'inin (% 12,4) her zaman spor yaptığı görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 6'sının (% 3,8) hiç internete girmediği, 34'ünün (% 21,4) bazen, 69'unun (% 43,4) genellikle, 50'sinin (% 31,4) her zaman internete girdiği; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 13'ünün (% 10,7) hiç internete girmediği, 36'sının (% 29,8) bazen, 41'inin (% 33,9) genellikle, 31'inin (% 25,6) her zaman internete girdiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 26'sının (% 16,1) sinema ve tiyatroya hiç gitmediği, 106'sının (% 65,8) bazen, 27'sinin (% 16,8) genellikle, 2'sinin (% 1,2) her zaman sinema ve tiyatroya gittiği; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 12'sinin (% 10) sinema ve tiyatroya hiç

gitmediği, 72'sinin (% 60) bazen, 26'sının (% 21,7) genellikle, 10'unun (% 8,3) her zaman sinema ve tiyatroya gittiği görülmektedir.

Tablo 34: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okumaktan Hoşlandıkları Kitap Türüne İlişkin Bulgular

Aşağıda belirtilen kitap türlerinden hangisi ya da hangilerini okumaktan hoşlanırsınız?		Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Anı	25	15,3	36	29,8	
Biyografi	22	13,5	17	14,0	
Çizgi Roman	94	57,7	38	31,4	
Gezi	11	6,7	15	12,4	
Öykü	68	41,7	69	57,0	
Roman	121	74,2	115	95,0	
Şiir	18	11,0	27	22,3	

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okumaktan hoşlandıkları kitap türlerine ilişkin veriler incelendiğinde; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 25'inin (% 15,3) anı, 22'sinin (% 13,5) biyografi, 94'ünün (% 57,7) çizgi roman, 11'inin (% 6,7) gezi, 68'inin (% 41,7) öykü, 121'inin (% 74,2) roman, 18'inin (% 11) şiir türünden hoşlandığı; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 36'sının (% 29,8) anı, 17'sinin (% 14) biyografi, 38'inin (% 31,4) çizgi roman, 15'inin (% 12,4) gezi, 69'unun (% 57) öykü, 115'inin (% 95) roman, 27'sinin (% 22,3) şiir türünden hoşlandığı görülmektedir.

Tablo 35: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Hangi Konuları İçeren Kitapları Okuduklarına İlişkin Bulgular

Hangi konuyu içeren kitapları okursunuz?		Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Duygusal	17	10,5	72	60,0	
Macera	147	90,7	111	92,5	
Mizah/Komedi	95	58,6	70	58,3	
Bilim Kurgu	126	77,8	88	73,3	
Kahramanlık ve Tarih	88	54,3	44	36,7	
Bilim ve İcat	97	59,9	46	38,3	
Dinî	18	11,1	10	8,3	
Hayvanlar âlemi	18	11,1	19	15,8	
Sağlık	8	4,9	7	5,8	
Doğa-Tabiat	9	5,6	12	10,0	

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre hangi konuları içeren kitapları okuduklarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde; erkek öğrencilerin 17'sinin (% 10,5) duygusal, 147'sinin (% 90,7) macera, 95'inin (%

58,6) mizah/komedi, 126'sının (% 77,8) bilim kurgu, 88'inin (% 54,3) kahramanlık ve tarih, 97'sinin (% 59,9) bilim ve icat, 18'inin (% 11,1) dinî, 18'inin (% 11,1) hayvanlar âlemi, 8'inin (% 4,9) sağlık, 9'unun (% 5,6) doğa-tabiat konulu kitaplar okudukları; kız öğrencilerin 72'sinin (% 60) duygusal, 111'inin (% 92,5) macera, 70'inin (% 58,3) mizah/komedi, 88'inin (% 73,3) bilim kurgu, 44'ünün (% 36,7) kahramanlık ve tarih, 46'sının (% 38,3) bilim ve icat, 10'unun (% 8,3) dinî, 19'unun (% 15,8) hayvanlar âlemi, 7'sinin (% 5,8) sağlık, 12'sinin (% 10) doğa-tabiat konulu kitaplar okudukları görülmektedir.

Tablo 36: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Okumalarına Engel Olan Durumlara İlişkin Bulgular

	Engel Sebebi	Engel Düzeyi	Cinsiyet			
			Erkek		Kız	
			n	%	n	%
Ev işleri	Hiç engel olmuyor	122	75,8	94	77,0	
	Kısmen engel oluyor	32	19,9	25	20,5	
	Genellikle engel oluyor	5	3,1	2	1,6	
	Her zaman engel oluyor	2	1,2	1	0,8	
Kitap fiyatlarının pahalı olması	Hiç engel olmuyor	104	65,0	79	64,8	
	Kısmen engel oluyor	41	25,6	30	24,6	
	Genellikle engel oluyor	8	5,0	11	9,0	
	Her zaman engel oluyor	7	4,4	2	1,6	
Ödevlerimin çokluğu	Hiç engel olmuyor	50	30,9	25	20,5	
	Kısmen engel oluyor	38	23,5	44	36,1	
	Genellikle engel oluyor	52	32,1	38	31,1	
	Her zaman engel oluyor	22	13,6	15	12,3	
TEOG'a hazırlanmam.	Hiç engel olmuyor	88	57,1	64	56,1	
	Kısmen engel oluyor	21	13,6	16	14,0	
	Genellikle engel oluyor	29	18,8	17	14,9	
	Her zaman engel oluyor	16	10,4	17	14,9	
Televizyon	Hiç engel olmuyor	82	50,3	68	55,7	
	Kısmen engel oluyor	54	33,1	39	32,0	
	Genellikle engel oluyor	19	11,7	13	10,7	
	Her zaman engel oluyor	8	4,9	2	1,6	
Bilgisayar/Tablet	Hiç engel olmuyor	61	38,1	64	52,5	
	Kısmen engel oluyor	49	30,6	43	35,2	
	Genellikle engel oluyor	34	21,3	11	9,0	
	Her zaman engel oluyor	16	10,0	4	3,3	
Evde çalışma ortamının olmaması	Hiç engel olmuyor	147	90,7	111	92,5	
	Kısmen engel oluyor	12	7,4	6	5,0	
	Genellikle engel oluyor	3	1,9	3	2,5	
	Her zaman engel oluyor	0	0,0	0	0,0	
Arkadaşlarla görüşmek	Hiç engel olmuyor	95	59,0	71	58,2	
	Kısmen engel oluyor	40	24,8	38	31,1	
	Genellikle engel oluyor	21	13,0	9	7,4	
	Her zaman engel oluyor	5	3,1	4	3,3	
Akıllı Telefon	Hiç engel olmuyor	93	57,4	57	46,7	
	Kısmen engel oluyor	35	21,6	39	32,0	
	Genellikle engel oluyor	24	14,8	20	16,4	
	Her zaman engel oluyor	10	6,2	6	4,9	

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre kitap okumalarına engel olan durumlara ilişkin veriler değerlendirildiğinde; erkek öğrencilerin 122'sinin (75,8) ev işlerini hiç engel olarak görmediği, 32'sinin (% 19,9) kısmen, 5'inin (% 3,1) genellikle, 2'sinin (% 1,2) her zaman ev işlerini engel olarak gördüğü; kız öğrencilerin 94'ünün (% 77) ev işlerini hiç engel olarak görmediği, 25'inin (% 20,5) kısmen, 2'sinin (% 1,6) genellikle, 1'inin (% 0,8) her zaman ev işlerini engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 104'ünün (% 65) kitap fiyatlarının pahalı olmasını hiç engel olarak görmediği, 41'inin (% 25,6) kısmen, 8'inin (% 5) genellikle, 7'sinin (% 4,4) her zaman engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 79'unun (% 64,8) kitap fiyatlarının pahalı olmasını hiç engel olarak görmediği, 30'unun (% 24,6) kısmen, 11'inin (% 9) genellikle, 2'sinin (% 1,6) her zaman engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 50'sinin (% 30,9) ödevlerinin çokluğunu hiç engel olarak görmediği, 38'inin (% 23,5) kısmen, 52'sinin (% 32,1) genellikle, 22'sinin (% 13,6) her zaman engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 25'inin (% 20,5) ödevlerinin çokluğunu hiç engel olarak görmediği, 44'ünün (% 36,1) kısmen, 38'inin (% 31,1) genellikle, 15'inin (% 12,3) her zaman engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 88'inin (% 57,1) Teog'a hazırlanmayı hiç engel olarak görmediği, 21'inin (% 13,6) kısmen, 29'unun (% 18,8) genellikle, 16'sinin (% 10,4) her zaman Teog'a hazırlanmayı engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 64'ünün (% 56,1) Teog'a hazırlanmayı hiç engel olarak görmediği, 16'sinin (% 14) kısmen, 17'sinin (% 14,9) genellikle, 17'sinin (% 14,9) her zaman Teog'a hazırlanmayı engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 82'sinin (% 50,3) televizyon izlemeyi hiç engel olarak görmediği, 54'ünün (% 33,1) kısmen, 19'unun (% 11,7) genellikle, 8'inin (% 4,9) her zaman televizyon izlemeyi engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 68'inin (% 55,7)

televizyon izlemeyi hiç engel olarak görmediği, 39'unun (% 32) kısmen, 13'ünün (% 10,7) genellikle, 2'sinin (% 1,6) her zaman televizyon izlemeyi engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 61'inin (% 38,1) bilgisayar/tableti engel olarak görmediği, 49'unun (% 30,6) kısmen, 34'ünün (% 21,3) genellikle, 16'sının (% 10) her zaman engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 64'ünün (% 52,5) bilgisayar/tableti engel olarak görmediği, 43'ünün (% 35,2) kısmen, 11'inin (% 9) genellikle, 4'ünün (% 3,3) her zaman engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 147'sinin (% 90,7) evde çalışma ortamının olmamasını kitap okumasına hiç engel olarak görmediği, 12'sinin (% 7,4) kısmen, 3'ünün (% 1,9) genellikle engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 111'inin (% 92,5) evde çalışma ortamının olmamasını kitap okumasına hiç engel olarak görmediği, 6'sının (% 5) kısmen, 3'ünün (% 2,5) genellikle engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 95'inin (% 59) arkadaşlarıyla görüşmeyi kitap okumalarına hiç engel olarak görmediği, 40'ının (% 24,8) kısmen, 21'inin (% 13) genellikle, 5'inin (% 3,1) her zaman engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 71'inin (%58,2) arkadaşlarıyla görüşmeyi kitap okumalarına hiç engel olarak görmediği, 38'inin (%31,1) kısmen, 9'unun (%7,4) genellikle, 4'ünün (% 3,3) her zaman engel olarak gördüğü görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 93'ünün (% 57,4) akıllı telefonu kitap okumalarına engel olarak görmediği, 35'inin (% 21,6) kısmen, 24'ünün (% 14,8) genellikle, 10'unun (% 6,2) her zaman akıllı telefonu kitap okumalarına engel olarak gördüğü; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 57'sinin (% 46,7) akıllı telefonu kitap okumalarına engel olarak görmediği, 39'unun (% 32) kısmen, 20'sinin (% 16,4) genellikle, 6'sının (% 4,9) her zaman akıllı telefonu kitap okumalarına engel olarak gördüğü görülmektedir.

Tablo 37: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Gazete, Dergi ve Çizgi Roman Okuma Durumlarına İlişkin Bulgular

	Yayın Türü	Okuma Sıklığı	Cinsiyet			
			Erkek		Kız	
			n	%	n	%
Kitaptan başka bir yayın okuyor musunuz?	Gazete	Hiç okumam	65	41,1	45	37,5
		Bazen okurum	66	41,8	57	47,5
		Genellikle okurum	18	11,4	15	12,5
		Her zaman okurum	9	5,7	3	2,5
	Dergi	Hiç okumam	37	23,1	16	13,2
		Bazen okurum	51	31,9	47	38,8
		Genellikle okurum	55	34,4	36	29,8
		Her zaman okurum	17	10,6	22	18,2
	Çizgi Roman	Hiç okumam	46	28,8	47	39,5
		Bazen okurum	48	30,0	43	36,1
		Genellikle okurum	36	22,5	16	13,4
		Her zaman okurum	30	18,8	13	10,9

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre gazete, dergi ve çizgi roman okuma durumlarına ilişkin veriler incelendiğinde; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 65'inin (% 41,1) hiç gazete okumadığı, 66'sının (% 41,8) bazen, 18'inin (% 11,4) genellikle, 9'unun (% 5,7) her zaman gazete okuduğu, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 45'inin (% 37,5) hiç gazete okumadığı, 57'sinin (% 47,5) bazen, 15'inin (% 12,5) genellikle, 9'unun (% 2,5) her zaman gazete okuduğu görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 37'sinin (% 23,1) hiç dergi okumadığı, 51'inin (% 31,9) bazen, 55'inin (% 34,4) genellikle, 17'sinin (% 10,6) her zaman dergi okuduğu, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 16'sinin (% 13,2) hiç dergi okumadığı, 47'sinin (% 38,8) bazen, 36'sının (% 29,8) genellikle, 22'sinin (% 18,2) her zaman dergi okuduğu görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 46'sının (% 28,8) hiç çizgi roman okumadığı, 48'inin (% 30) bazen, 36'sının (% 22,5) genellikle, 30'unun (% 18,8) her zaman çizgi roman okuduğu, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 47'sinin (% 39,5) hiç dergi okumadığı, 43'ünün (% 36,1)

bazen, 16'sının (% 13,4) genellikle, 13'ünün (% 10,9) her zaman çizgi roman okuduğu görülmektedir.

Tablo 38: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Okudukları Kitapları Nasıl Elde Ettiklerine İlişkin Bulgular

	Elde ediş biçimi	Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Okuduğunuz kitapları nasıl elde ediyorsunuz?	Harçlığım ile kendim satın alıyorum.	53	33,1	34	27,9
	Annem ya da babam alıyorlar.	95	59,4	66	54,1
	Annem ya da babamla gidiyoruz, ben seçiyorum.	134	83,8	117	95,9
	Arkadaşlarımdan ödünç alıyorum.	50	31,3	59	48,4
	Okul kütüphanesi ya da sınıf kitaplığından alıp okuyorum.	42	26,3	40	32,8
	Halk kütüphanesinden alıyorum.	12	7,5	16	13,1
	Hediye geliyor.	60	37,5	64	52,5

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okudukları kitapları nasıl elde ettiklerine ilişkin veriler incelendiğinde; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 53'ünün (% 33,1) harçlığı ile kendisinin satın aldığı, 95'inin (59,4) anne ya da babasının aldığı, 134'ünün (% 83,8) anne ya da babasıyla gidip kendisinin seçtiği, 50'sinin (%31,3) arkadaşlarından ödünç aldığı, 42'sinin (% 26,3) okul kütüphanesi ya da sınıf kitaplığından alıp okuduğu, 12'sinin (% 7,5) halk kütüphanesinden aldığı, 60'ına (% 37,5) hediye geldiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 34'ünün (% 27,9) harçlığı ile kendisinin satın aldığı, 66'sının (54,1) anne ya da babasının aldığı, 117'sinin (% 95,9) anne ya da babasıyla gidip kendisinin seçtiği, 59'unun (% 48,4) arkadaşlarından ödünç aldığı, 40'ının (% 32,8) okul kütüphanesi ya da sınıf kitaplığından alıp okuduğu, 16'sının (% 13,1) halk kütüphanesinden aldığı, 64'üne (% 52,5) hediye geldiği görülmektedir.

Tablo 39: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Okuma Davranışını Hangi Araçlarla Gerçekleştirdiklerine İlişkin Bulgular

	Kullanılan Araç	Kullanma Sıklığı	Cinsiyet			
			Erkek		Kız	
			n	%	n	%
Kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için aşağıdaki araçları ne sıklıkla kullanırsınız?	Akıllı Telefon	Hiç kullanmam	94	59,1	48	40,0
		Bazen kullanırım	40	25,2	41	34,2
		Genellikle kullanırım	19	11,9	12	10,0
		Her zaman kullanırım	6	3,8	19	15,8
	Basılı Kitap	Hiç kullanmam	7	4,4	0	0,0
		Bazen kullanırım	9	5,6	4	3,4
		Genellikle kullanırım	33	20,6	17	14,3
		Her zaman kullanırım	111	69,4	98	82,4
	Bilgisayar (Masaüstü/Di züstü)	Hiç kullanmam	84	53,2	75	64,1
		Bazen kullanırım	44	27,8	27	23,1
		Genellikle kullanırım	21	13,3	9	7,7
		Her zaman kullanırım	9	5,7	6	5,1
	Kindle (Elektronik Kitap Okuyucu)	Hiç kullanmam	140	89,2	101	84,9
		Bazen kullanırım	9	5,7	13	10,9
		Genellikle kullanırım	6	3,8	4	3,4
		Her zaman kullanırım	2	1,3	1	0,8
Tablet Bilgisayar	Hiç kullanmam	100	62,5	70	58,3	
	Bazen kullanırım	36	22,5	33	27,5	
	Genellikle kullanırım	17	10,6	12	10,0	
	Her zaman kullanırım	7	4,4	5	4,2	

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre kitap okuma davranışını hangi araçlarla gerçekleştirdiklerine ilişkin veriler incelendiğinde; erkek öğrencilerin 94'ünün (% 59,1) akıllı telefon ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediğini, 40'ının (% 25,2) bazen, 19'unun (% 11,9) genellikle, 6'sının (% 3,8) her zaman akıllı telefon ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği, kız öğrencilerin 48'inin (% 40) akıllı telefon ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediğini, 41'inin (% 34,2) bazen, 12'sinin (% 10) genellikle, 19'unun (% 15,8) her zaman akıllı telefon ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 7'sinin (% 4,4) basılı kitap ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediğini, 9'unun (% 5,6) bazen, 33'ünün (% 20,6) genellikle, 111'inin (% 69,4) her zaman basılı kitap ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 4'ünün (% 3,4) bazen, 17'sinin (% 14,3) genellikle, 98'inin (% 82,4) her zaman basılı kitap ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 84'ünün (% 53,2) Bilgisayar (masaüstü/dizüstü) ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediğini, 44'ünün (% 27,8) bazen, 21'inin (% 13,3) genellikle, 9'unun (% 5,7) her zaman Bilgisayar (masaüstü/dizüstü) ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 75'inin (% 64,1) bilgisayar (masaüstü/dizüstü) ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediği, 27'sinin (% 23,1) bazen, 9'unun (% 7,7) genellikle, 6'sının (% 5,1) her zaman Bilgisayar (masaüstü/dizüstü) ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 140'ının (% 89,2) kindle (elektronik kitap okuyucu) ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediği, 9'unun (% 5,7) bazen, 6'sının (% 3,8) genellikle, 2'sinin (% 1,3) her zaman kindle (elektronik kitap okuyucu) ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 101'inin (% 84,9) kindle (elektronik kitap okuyucu) ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediği, 13'ünün (% 10,9) bazen, 4'ünün (% 3,4) genellikle, 1'inin (% 0,8) her zaman kindle (elektronik kitap okuyucu) ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin 100'ünün (% 62,5) tablet bilgisayar ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediği, 36'sının (% 22,5) bazen, 17'sinin (% 10,6) genellikle, 7'sinin (% 4,4) her zaman tablet bilgisayar ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 70'inin (% 58,3) tablet bilgisayar ile kitap okuma davranışını hiç gerçekleştirmediği, 33'ünün (% 27,5) bazen, 12'sinin (% 10) genellikle, 5'inin (% 4,2) her zaman tablet bilgisayar ile kitap okuma davranışını gerçekleştirdiği görülmektedir.

Tablo 40: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ders Kitapları Dışında Kendilerine Ait Kitap Sayıları ve Son Bir Yılda Ders Kitabı Dışında Okudukları Kitap Sayısına İlişkin Bulgular

		Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Ders kitabınız dışında kendinize ait yaklaşık kaç kitabınız var?	10 ve daha az	5	3,1	0	0,0
	11-50	38	23,5	19	15,6
	51-100	51	31,5	47	38,5
	101 ve daha fazla	68	42,0	56	45,9
Son bir yılda ders kitabı dışında kaç kitap okudunuz?	Kitap okumuyorum	0	0,0	0	0,0
	1-5	14	8,6	6	4,9
	6-10	23	14,2	8	6,6
	11-20	37	22,8	23	18,9
	21-50	51	31,5	38	31,1
	51 ve daha fazla	37	22,8	47	38,5

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre ders kitapları dışında kendilerine ait kitap sayılarına ilişkin veriler incelendiğinde; erkek öğrencilerin 5'inin (% 3,1) 10 ve daha az, 38'inin (% 23,5) 11-50, 51'inin (% 31,5) 51-100, 68'inin (% 42) 101 ve daha fazla kitabı olduğu, kız öğrencilerin 19'unun (% 15,6) 11-50, 47'sinin (% 38,5) 51-100, 56'sının (% 45,9) 101 ve daha fazla kitabı olduğu görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre son bir yılda ders kitabı dışında okudukları kitap sayısına ilişkin veriler incelendiğinde; erkek öğrencilerin 14'ünün (% 8,6) 1-5, 23'ünün (% 14,2) 6-10, 37'sinin (% 22,8) 11-20, 51'inin (% 31,5) 21-50, 37'sinin (% 22,8) 51 ve daha fazla kitap okuduğu, kız öğrencilerin 6'sının (% 4,9) 1-5, 8'inin (% 6,6) 6-10, 23'ünün (% 18,9) 11-20, 38'inin (% 31,1) 21-50, 47'sinin (% 38,5) 51 ve daha fazla kitap okuduğu görülmektedir.

Tablo 41: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Seçerken Nelere Dikkat Ettikleri ve Yeni Çıkan Kitapları Ne Aracılığıyla Takip Ettiklerine İlişkin Bulgular

		Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Kitap seçerken nelere dikkat edersiniz?	Öğretmenlerimin önerisine	66	40,7	45	37,8
	Yazarına	59	36,4	75	63,0
	Resimli olmasına	20	12,3	4	3,4
	Arkadaşlarımın önerisine	76	46,9	71	59,7
	Fiyatına	31	19,1	27	22,7
	Konusuna	142	87,7	110	92,4
	Çok Satanlar Listesinde Olmasına	58	35,8	44	37,0
	Kalınlığına	53	32,7	36	30,3
	Kapağına	52	32,1	41	34,5
Yeni çıkan kitapları ne aracılığıyla takip edersiniz?	Kitap fuarları	48	33,3	49	42,2
	Dergiler	30	20,8	35	30,2
	Gazetelerin Kitap Ekleri	7	4,9	16	13,8
	Yazarlar	12	8,3	35	30,2
	Kitabevleri	60	41,7	75	64,7
	İnternet	103	71,5	82	70,7

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre kitap seçerken nelere dikkat ettiklerine ilişkin veriler değerlendirildiğinde; erkek öğrencilerin 66'sının (% 40,7) öğretmenlerinin önerisine, 59'unun (% 36,4) yazarına, 20'sinin (% 12,3) resimli olmasına, 76'sının (% 46,9) arkadaşlarının önerisine, 31'inin (% 19,1) fiyatına, 142'sinin (% 87,7) konusuna, 58'inin (% 35,8) çok satanlar listesinde olmasına, 53'ünün (% 32,7) kalınlığına, 52'sinin (% 32,1) kapağına; kız öğrencilerin 45'inin (% 37,8) öğretmenlerinin önerisine, 75'inin (% 63) yazarına, 4'ünün (% 3,4) resimli olmasına, 71'inin (% 59,7) arkadaşlarının önerisine, 27'sinin (% 22,7) fiyatına, 110'unun (% 92,4) konusuna, 44'ünün (% 37) çok satanlar listesinde olmasına, 36'sının (% 30,3) kalınlığına, 41'inin (% 34,5) kapağına dikkat ettiği görülmektedir.

Tablo 42: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Kitap Fuarına Gitme Durumuna İlişkin Bulgular

		Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Bulduğunuz ilde veya bir başka ilde bir kitap fuarına gittiniz mi?	Gitmedim	48	29,8	25	20,5
	1 kez gittim	35	21,7	23	18,9
	2 kez gittim	33	20,5	18	14,8
	3 kez gittim	16	9,9	18	14,8
	4 kez ve daha fazla gittim	29	18,0	38	31,1

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre kitap fuarına gitme durumuna ilişkin veriler incelendiğinde; erkek öğrencilerin 48'inin (% 29,8) kitap fuarına gitmediği, 35'inin (% 21,7) 1 kez, 33'ünün (% 20,5) 2 kez, 16'sının (% 9,9) 3 kez, 29'unun (% 18) 4 kez ve daha fazla kitap fuarına gittiği; kız öğrencilerin 25'inin (% 20,5) kitap fuarına gitmediği, 23'ünün (% 18,9) 1 kez, 18'inin (% 14,8) 2 kez, 18'inin (% 14,8) 3 kez, 38'inin (% 31,1) 4 kez ve daha fazla kitap fuarına gittiği görülmektedir.

Tablo 43: Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Çocuk Kütüphanesine / Halk Kütüphanesine Gitme ve Kütüphaneden Hangi Amaçla Yararlandıklarına İlişkin Bulgular

		Cinsiyet			
		Erkek		Kız	
		n	%	n	%
Çocuk kütüphanesine/Halk kütüphanesine gider misiniz?	Evet	45	27,8	57	47,1
	Hayır	117	72,2	64	52,9
Kütüphaneden ne amaçla yararlanıyorsunuz?	Ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakıyorum	10	22,2	10	17,5
	Roman, hikâye vs. almak için yararlanıyorum	28	62,2	39	68,4
	Her iki amaçla da yararlanıyorum.	5	11,1	8	14,0
	Diğer	2	4,4	0	0

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gitme ve kütüphaneden hangi amaçla yararlandıklarına ilişkin veriler incelendiğinde; erkek öğrencilerin 45'inin (% 27,8) çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gittiği 117'sinin (% 72,2) çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gitmediği; kütüphaneye gidenlerin 10'unun (% 22,2) "Ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakma" amacıyla, 28'inin (% 62,2), "Roman, hikâye vs. almak" amacıyla, 5'inin (% 11,1) her iki amaçla da kütüphaneden yararlandığı, 2'sinin (% 4,4) diğer seçeneğine sadece okumak amacıyla gittiğini yazdığı görülmektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin 57'sinin (% 47,1) çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gittiği, 64'ünün (% 52,9) çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gitmediği; kütüphaneye gidenlerin 10'unun (% 17,5) "Ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakma" amacıyla, 39'unun (% 68,4), "Roman, hikâye vs. almak" amacıyla, 8'inin (% 14) her iki amaçla da kütüphaneden yararlandığı görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının, eğilimlerinin ve okuma tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmada elde edilen verilere bağlı olarak aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerden Elde Edilen Okuma Tutumu ile İlgili Sonuçlar

1. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumunun davranış alt boyutu puanları ortalaması 4,10; biliş ve duyuş alt boyutu puanları ortalaması 4,39 ve okuma tutumu puanları ortalaması 4,22'dir. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumları oldukça yüksektir. Ogurlu'nun (2014), 6, 7 ve 8. Sınıflara devam eden 50 özel yetenekli öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin okuma tutumu puanları ortalaması 3,77'dir. McKenna, Kerr ve Ellsworth (1995), yaptıkları araştırmada tüm sınıf seviyesindeki özel yetenekli çocukların okumaya karşı yüksek tutuma sahip olduklarını tespit etmişlerdir (Aktaran: Ogurlu, 2014:15). Özel yetenekli öğrencilerin erken yaşlarda okumaya başlamaları, yeni bilgilere ulaşma arzuları okuma tutumlarının yüksek olmasında etken olabilir.
2. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin okuma tutumu puanları ortalaması 4.07, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin okuma tutumu puanları ortalaması 4.42'dir. Okuma tutumu cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ortalama puanlara göre kızların puanları erkeklerden daha yüksektir. Literatürde bu konu ile ilgili doğrudan karşılaştırma yapılabilecek bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak üstün zekâlı ve yetenekli olmayan öğrencilerle yapılan araştırmalarda araştırmamızla paralel sonuçlar bulunmuştur. Can vd., (2016), 5, 6 ve 7. sınıflardan toplam 388, Ünal (2012), 103 6. Sınıf öğrencisi, Balcı (2009) 390 8. Sınıf öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada kız öğrencilerin erkek

öğrencilerden daha üst düzeyde okuma tutumuna sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

3. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 5. sınıf öğrencilerinin okuma tutumu puanları ortalaması 4.44, 6. sınıf öğrencilerinin okuma tutumu puanları ortalaması 4.28, 7. sınıf öğrencilerinin okuma tutumu puanları ortalaması 4.15, 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumu puanları ortalaması 4.22'dir. Okuma tutumu sınıf seviyesine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Her sınıf düzeyinde okuma tutumu oldukça yüksektir. 5. sınıftaki Bilim ve Sanat Merkezleri öğrencilerinin okuma tutumunun diğer sınıflara göre yüksek olduğu, 7. sınıftaki Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin okuma tutumlarının diğer sınıf seviyelerine göre düşük olduğu görülmektedir. McKenna, Kerr ve Ellsworth (1995), öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça okuma tutumunun düştüğünü fakat üstün zekâli ve yetenekli öğrencilerde böyle bir durumun söz konusu olmadığını tüm sınıf seviyesindeki üstün zekâli ve yetenekli çocukların okumaya karşı yüksek tutuma sahip olduklarını ifade etmiştir (Aktaran: Ogurlu, 2014:15) Ancak bizim araştırmamızda farklı bir sonuç çıkmıştır. En yüksek tutum puanına sahip olan sınıflar sırasıyla, 5, 6, 8 ve 7. sınıflardır. Özel yetenekli olmayan öğrencilerde yapılan araştırmalarda; Arıcı (2005), 6. sınıftaki öğrencilerin okuma ilgileri 7 ve 8. Sınıf öğrencilerine göre yüksektir. Sünbül vd., (2010) yaptıkları araştırmada 5, 6, 7 ve 8. sınıflar arasında bir karşılaştırma yapıldığında sınıf düzeyi arttıkça okuma oranının azaldığını bulmuştur.
4. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumu çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gitme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Çocuk kütüphanesine / halk kütüphanesine gidenlerin puanları, diğer öğrencilere göre daha yüksektir. Durualp vd., (2013) tarafından 6, 7, ve 8. Sınıflar üzerinde yapılan araştırmada bizim araştırmamıza paralel sonuçlar bulunmuştur, kütüphaneden faydalanma sıklığı arttıkça okuma tutum puanlarının arttığı tespit edilmiştir.
5. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumu serbest zamanlarda kitap okumayı tercih etme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir Serbest zamanlarda her zaman kitap okumayı tercih edenlerin

puanları diğerlerine göre daha yüksektir. Durualp vd., (2013) tarafından 6, 7, ve 8. Sınıflar üzerinde yapılan araştırmada kitap okumaya zaman bulanların okuma tutumlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Balcı vd., (2012) 6. Sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında okumaya yönelik tutum ile kitap okumaya zaman ayırma arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Araştırma sonuçları ile literatürdeki çalışmalardan elde edilen sonuçlar paralellik göstermektedir.

6. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumu son bir yılda ders kitabı dışındaki okunan kitap sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Son 1 yılda 51 ve daha fazla kitap okuyan öğrencilerin okuma tutumları diğer gruptakilere göre daha yüksektir. Türkyılmaz (2012) 6, 7 ve 8. Sınıflar üzerinde yaptığı araştırmada bir yılda okunan kitap sayısının arttıkça öğrencilerin okuma tutum ortalamalarının da arttığını bulmuştur. Araştırmamızda 51 ve üstü kitap okuyanların okumaya yönelik tutumları diğer öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Bir yılda 51 ve üstü kitap okunuyor olması öğrencinin üst düzey okuma alışkanlığına sahip olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir.
7. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin okuma tutumu, bilgisayar ve internette geçirilen süreye göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bilgisayar ve internette zaman geçirmeyenlerin puanları, diğer gruptakilere göre daha yüksek iken bilgisayar ve internette günde 4 saat ve daha fazla vakit geçirenlerin puanları diğer gruptakilere göre daha düşüktür. Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007) 5. Sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada bilgisayar kullanma süresi ile okuma sıklığı arasında ters orantı bulmuştur. Türkyılmaz (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada evinde internet bağlantısı olmayan ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının evinde internet bağlantısı bulunanlara göre anlamlılık derecesinde daha iyi düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonuçları ile literatürdeki çalışmalardan elde edilen sonuçlar paralellik göstermektedir.

Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Alışkanlıkları ve Eğilimleri ile İlgili Sonuçlar

1. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin büyük çoğunluğu düzenli olarak kitap okumaktadır. %31,6'sı haftada 3-4 gün kitap okurken, % 52,3'ü düzenli olarak her gün kitap okumaktadır. Erdem (2015), Yasemin Karakaya ve Mamak Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 303 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada özel yetenekli öğrencilerin %36'sının sık sık, % 38'i her zaman kitap okuduğunu belirtmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin düzenli olarak kitap okudukları ve okumaya vakit ayırdıkları anlaşılmaktadır. Özel yetenekli olmayan öğrencilerle yapılan araştırmalarda; Sünbül vd., (2010) ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinden ders kitapları dışında düzenli olarak her gün kitap okuyanların oranını %25.84, İşcan vd., (2013), 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinden düzenli olarak her gün kitap okuyanların oranını 25.9 bulmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin düzenli olarak her gün kitap okuma oranları diğer öğrencilere göre çok daha yüksektir. Bu durum özel yetenekli öğrencilerin büyük çoğunluğunun okumayı kendi başına öğrenmesi, (Ataman, 2005), kitap okumaya düşkünlüğün üstün yeteneklilik göstergesi (Akarsu, 2001) olarak kabul edilmesiyle ilişkilendirilebilir.
2. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin serbest zamanlarında yaptıkları davranışlardan öne çıkanlar internete girme, kitap okuma ve ders çalışmadır. Araştırma grubumuzdaki öğrencilerin % 94,39'unun evinde internet bağlantısı vardır, % 23,51'i internette haftada 1-2 saat % 27,72'si internette günde 1 saat, % 25,61'i internette günde 2 saat, % 9,82'si internette günde 3 saat % 6,67'si internette günde 4 saat ve daha fazla vakit geçirmektedir. Köroğlu (2014), 401 özel yetenekli öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada özel yeteneklilerin %40'ı internet bağlantılı dizüstü bilgisayar, %29'u akıllı telefon, %23'ü tablet PC sahibi olduğunu, özel yeteneklilerin %48,6'sının 1-3 saat arasında, %38,4'ünün 1 saatten az, % 10,5'inin 4 saat ve üzerinde internette zaman geçirdiğini tespit etmiştir. Özel yetenekli öğrenciler hem yoğun olarak internet kullanılan teknolojik aletlere sahiptirler bununla bağlantılı olarak da internette vakit geçirmektedir. İşcan vd., (2013), 6, 7 ve 8.

Sınıf öğrencilerinin boş zamanlarında yapmaktan hoşlandıkları şey birinci sırada %75'lik oran ile TV izlemek iken %68'lik oran ile kitap okumaktır. Özel yetenekli öğrencilerin boş zamanlarda yapmaktan hoşlandıkları şey ikinci sırada kitap okumaktır. İşcan'ın araştırması ile bizim araştırmamızın sonuçları bu anlamda paralellik arz etmektedir. İşcan'ın yaptığı araştırmada TV izlemek birinci sırada iken bizim araştırmamızda internete girmek birinci sıradadır. Bu durum zamanla internetin TV kullanımının önüne geçtiği şeklinde yorumlanabilir.

3. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler sırasıyla roman (% 83,1), öykü (% 48,2), çizgi roman (% 46,5) ve anı (%21,5) türlerini okumaktan hoşlanmaktadır. Kurdaş (2012) 4-10. sınıflarda okuyan toplam 153 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada özel yeteneklilerin en fazla roman (%44, 4), öykü, hikâye (%28, 8) ve bilimsel araştırma inceleme kitaplarını (%20,3) okuduğunu bulmuştur. Ogurlu (2014) özel yetenekli öğrencilerin okuduklarını ifade ettikleri 101 kitabı türlerine göre incelenmiş %85.14'ünün roman ve hikâye türü kitaplar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin en çok roman ve hikâyeyi okumaktan hoşlanmaları, Kurdaş ve Ogurlu'nun çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Okur ve Özsoy'un (2017) 50 özel yetenekli öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin %64'ünün roman, %26'sının bilimsel kitaplar, %8'inin hikâye kitapları okuduğu bulunmuştur. Okur ve Özsoy'un araştırmasında öğrencilere tek tercih hakkı verilmiş ve ona göre bir değerlendirme yapılmıştır. Ancak bizim çalışmamızda öğrencilere birden fazla tercihte bulunabilecekleri belirtilmiştir. Hem roman hem hikâyeyi tercih edenlerin oranının %40 olduğu düşünöldüğünde iki çalışma arasındaki farklılığın bu durumdan kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir.
4. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler sırasıyla macera (% 91,5), bilim kurgu (%75,9), mizah/komedi (%58,5), bilim/icat (% 50,7) ve kahramanlık / tarih (% 46,8) konulu kitapları okumaktadır. Erdem (2015), özel yetenekli öğrencilerin okumayı sevdikleri kitap türlerini sırasıyla; aksiyon/macera (% 71,3), bilim kurgu (% 54,8), komedi (% 46,5), fantastik kitap türleri (% 35,6) olarak bulmuştur. Ogurlu (2014), özel yetenekli

öğrencilerin en çok tercih ettikleri kitap konularının sırasıyla; gizem ve esrarengiz, bilim kurgu, macera, mitler ve efsaneler, bilim ve icat olduğunu tespit etmiştir. Okur ve Özsoy (2017)'un araştırmasına göre özel yetenekli öğrenciler en çok bilim kurgu (% 12), mitler ve efsane kitapları (% 10) gizem ve esrarengiz (%8,66), gerilim (%8) konulu kitapları okumaktadırlar. Ünal vd., (2018) özel yetenekli öğrencilerin okumak için genellikle aksiyon-macera ve fantastik-bilim kurgu kitaplarını tercih ettiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçları ile yapılan diğer çalışmalar paralellik arz etmektedir. Kitap türlerinde seçenek farklarının çok olması bazı farklılıklara sebep olmakla birlikte Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler macera, bilim kurgu, mizah/komedi, bilim-icat konulu kitapları okumaktan hoşlanmaktadırlar.

5. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin kitap okumalarına engel olan hususlar sırasıyla; ödevlerinin çokluğu, bilgisayar/tablet, televizyon ile akıllı telefondur. Sünbül vd., (2010) ilköğretim öğrencilerinin kitap okuma davranışlarını olumsuz etkileyen faktörler sırasıyla; televizyon seyretmek (0,622), ödevlerin çokluğu (0,593), SBS'ye hazırlanma (0,567), arkadaş faktörü (0,476)'dır. Bir başka çalışmada, Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007) öğrencilerin kitap okumayı, bilgisayar kullanma ve televizyon izleme etkinliklerinden sonra tercih etmesinin, öğrencilerin okumaya ayıracak zamanlarını azalttığını boş zaman etkinliği olarak okumayı diğer etkinliklere göre çekici bulmadıklarını ve öğrencilerin bilgisayar kullanma ve televizyon izlemeye daha az zaman ayırsalar, daha çok kitap okuyabileceklerini bizzat kendilerinin belirttiğini ifade etmiştir. Teknolojinin ilerlemesi ve görsel-sosyal medyanın gelişmesi çocukları kitaptan uzaklaştırabilmektedir.
6. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler gazete, dergi ve çizgi roman okuma durumları incelendiğinde dergi daha çok okunmaktadır. Öğrencilerin % 55'i düzenli olarak dergi takip etmektedir. Dergi takip eden öğrencilerin % 59,5'u Bilim Çocuk, % 27,2'si Bilim ve Teknik, % 22,8'i National Geographic gibi bilimsel dergileri takip ettiklerini belirtmişlerdir. Ünal vd., (2018), özel yetenekli öğrencilerin yarıya yakınının bilimsel dergilere üye olduğunu bulmuştur. Okur ve Özsoy (2017) özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin %68'inin dergi aboneli olduğunu, birçoğunun Bilim

Teknik, Bilim Çocuk gibi bilimsel dergilere abone olduğunu tespit etmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin Bilim Teknik, Bilim Çocuk dergilerini takip etmeleri, bu öğrencilerin bilim kurgu (Erdem, 2015; Ogurlu, 2014; Okur ve Özsoy, 2017; Ünal vd., 2018), bilim icat (Ogurlu, 2014) konulu kitapları okumaktan hoşlanmaları ile yakın ilişkili olduğu söylenebilir. Araştırma sonuçları ile literatürdeki diğer araştırmaların sonuçları birbirine paralellik göstermektedir.

7. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin kitap okuma davranışını gerçekleştirirken en çok tercih ettikleri materyal sırasıyla; basılı kitap (% 97,5), akıllı telefon (% 49,9), masaüstü/dizüstü bilgisayar (% 42,2)'dir. Kindle (Elektronik Kitap Okuyucu) % 12'7 ile kitap okuma davranışını gerçekleştirirken en az kullanılan materyaldir.
8. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin % 34,5'inin ders kitabı dışında 51-100 kitabı olduğu, % 43,7'sinin 101 ve daha fazla kitabı olduğu tespit edilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin % 7'si son bir yılda 1-5 arası, % 32'si 6-20 arası, %31,3'ü 21-50 arası, %29,6'sı 51 ve daha fazla kitap okumaktadır. Sünbül vd., (2010), ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin % 10,56'sının son bir yılda 51'den fazla, % 48,15'inin 6-20 arasında, %18,94'ünün 21-50 arasında %18,04'ünün 1-5 arasında kitap okuduğunu bulmuştur. Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin son bir yılda okudukları kitap sayısının diğer akranlarına göre daha fazladır. Özel yetenekli öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren öğrenmeye merakı, okumayı erken yaşta öğrenmeleri onların diğer öğrencilere göre daha fazla kitap okumalarında etken olmuş olabilir.
9. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler kitap seçerken sırasıyla konusuna (% 89,7), arkadaş önerisine (% 52,3), yazarına (% 47,7), öğretmenlerinin önerisine (% 39,5) dikkat etmektedir. Ünal vd., (2018) özel yetenekli öğrenciler kitap seçiminde sırasıyla; konusuna, sayfa sayısına, kitap kapağına ve yazarına dikkat ettiğini bulmuştur. Arıcı (2005) yaptığı araştırmada ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin kitap seçerken öncelikle yazarına, konusuna ve fiyatına dikkat ettiğini bulmuştur. Bir başka araştırmada Sünbül vd., (2010) kitap seçiminde öğrencilerin sırasıyla konu, öğretmen

önerisi ve yazarına dikkat ettiğini tespit etmiştir. Araştırma sonuçları ile literatürdeki araştırma sonuçları kısmen paralellik göstermektedir.

10. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler yeni çıkan kitapları sırasıyla; internet (% 71,2), kitabeveleri (% 51,9), kitap fuarları (% 37,3) aracılığıyla takip etmektedir. Araştırmamızdaki Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin % 94.39'unun evinde internet bulunması % 67,72'sinin evinde kendisine ait bir bilgisayar % 77,54'ünün akıllı telefon, % 62,46'sının tablet bilgisayarı olması bu sonuç ile ilişkilendirilebilir. Aynı zamanda araştırma grubumuzdaki öğrencilerin %74.2'si en az bir kere, %35.7'si 3 ve daha fazla kez kitap fuarına gittiğini belirtmiştir, bu durum Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin yeni çıkan kitapları kitap fuarları aracılığıyla takip etmesi ile ilişkilendirilebilir.
11. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin beğenerek okuduklarını belirttikleri kitapların %75,1'i yabancı kitaptır. Beğenilerek okunan ilk on içerisinde yerli kitap yoktur. Daha çok popüler kültür ürünü seri yabancı kitaplar okunmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler yabancı yazarların (% 64,8) kitaplarını severek okumaktadır. Yabancı yazarlardan Jules Verne (16), J.K.Rowling (13), Rick Riordan (12) öne çıkarken yerli yazarlardan Gülten Dayıoğlu (8), Sevim Ak (7), Rıfat Ilgaz (5) öne çıkmaktadır. Ünal (2012) yaptığı araştırmada öğrencilerin okudukları kitaplar içerisinde en çok beğendiği kitapların çoğunluğunu yabancı eserlerin oluşturduğunu, Türk klasiklerinin Yabancı klasiklere göre daha az sevildiğini bulmuştur.
12. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin % 25,8'i hiç kitap fuarına gitmemiş, % 74,2'si en az bir kere, %23,7'si ise 4 veya daha fazla kere kitap fuarına gitmektedir. Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin büyük çoğunluğu kitap fuarına gitmektedir. Öğrencilerin okumayı seviyor olmalarının ve okuma tutumlarının yüksek olmasının bunda etkisi olabileceği değerlendirilmektedir.
13. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin % 36'sı çocuk kütüphanesine/halk kütüphanesine gitmekte, % 64'ü ise çocuk kütüphanesine/halk kütüphanesine gitmemektedir. Kütüphaneler daha çok (%)

65,7) roman, hikâye vs. almak için kullanılmaktadır. Ödev için kitaplara ansiklopedilere bakmak için gidenler (% 19,6)'dır. Alevli (2018) özel yetenekli öğrencilerin %36'sının hiç kütüphaneye gitmediğini %15'inin 2 ya da daha fazla ayda 1 kere kütüphaneye gittiğini, özel yetenekli öğrencilerin düzenli olarak kütüphaneye gitme alışkanlığının olmadığını bulmuştur. Bir başka araştırmada ise Okur ve Özsoy (2017) özel yetenekli öğrencilerin % 68'inin halk kütüphanelerinden faydalandığını bulmuştur.

Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarının ve Eğilimlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi ile İlgili Sonuçlar

1. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre serbest zamanlarında daha çok kitap okumaktadırlar. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin %67,2'si düzenli olarak her gün, %22,1'i haftada 3-4 gün kitap okumaktayken; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin %41,1'i düzenli olarak her gün, %38,7'si haftada 3-4 gün kitap okumaktadır. Kurtdaş (2012), üstün yetenekli kız öğrencilerin erkeklere oranla daha fazla kitap okuduğunu bulmuştur. Ayrıca ortaokul çağındaki öğrenciler üzerine yapılan araştırmalarda kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla kitap okumaktadır (Karakaş, 2013; Keleş, 2006; Güngör, 2009). Sünbül ve arkadaşları (2010), kız öğrencilerin düzenli kitap okuma alışkanlığının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Araştırma sonuçları ile alan yazındaki diğer çalışma sonuçları paralellik göstermektedir.
2. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler serbest zamanlarında sırasıyla daha çok kitap okumakta, ders çalışmakta ve internete girmektedirler. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler serbest zamanlarında sırasıyla daha çok internete girmekte, oyun oynamakta ve kitap okumaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha çok oyun oynamakta ve internete girmektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok kitap okumakta, ders çalışmakta ve sinema-tiyatroya gitmektedir. Kurtdaş

(2012), üstün yetenekli erkek öğrencilerin üstün yetenekli kız öğrencilere göre daha fazla oyun oynadığını, kızların ise erkeklere göre daha fazla kitap okuduğunu bulmuştur. Araştırma bulguları ile Kurtdaş'ın verileri birbirine yakın sonuçlar içermektedir.

3. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre roman, öykü, anı, gezi, şiir türünden daha çok hoşlanmaktadır. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre çizgi roman türünden daha çok hoşlanmaktadır. Ünal (2012), kız öğrencilerin şiir ve öyküleyici metin türünden, erkek öğrencilere göre daha çok hoşlandığını bulmuştur. Ayrıca Çiçek Çetinkaya (2004), kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre duygusal kitaplardan daha çok hoşlandıklarını tespit etmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin roman, hikâye ve şiir türünü erkeklere göre daha çok okumaları alan yazındaki diğer çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler kız öğrencilere göre çizgi roman türünden daha çok hoşlanmaktadır. Gönen vd., (2004), erkeklerin kızlara göre çizgi roman türünü daha fazla okuduklarını tespit etmişlerdir. Bu durum araştırma sonucunu destekler niteliktedir.
4. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin okudukları konular sırasıyla macera (% 90,7), bilim kurgu (% 77,8), bilim ve icat (% 59,9), mizah / komedi (% 58,6), kahramanlık ve tarih (% 54,3); Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin okudukları konular sırasıyla macera (% 92,5), bilim kurgu (% 73,3), duygusal (% 60), mizah / komedi (% 58,3), bilim ve icat (% 38,3)'tür. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre bilim ve icat, kahramanlık ve tarih kitaplarını daha çok okurken Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler de erkek öğrencilere göre duygusal konuları daha çok okumaktadır. Kız öğrenciler duygusal konulara erkek öğrenciler ise kahramanlık konularına ilgi duymaktadır (Balcı, 2009: 261) Ayrıca Balcı (2009), yaptığı araştırmada erkek öğrencilerin kahramanlık kitaplarını kız öğrencilere göre daha sık okuduğunu, kız öğrencilerin ise duygusal konuları erkek öğrencilere göre daha sık okuduğunu bulmuştur. Bununla beraber Çiçek Çetinkaya (2004), kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre duygusal kitaplardan daha çok hoşlandığını

erkeklerin ilk sırada macera türü kitaplar, ikinci sırada bilim-kurgu türündeki kitapları tercih ettiğini tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarımızla alan yazındaki diğer çalışmalar birbirine yakın sonuçlar ortaya koymuştur.

5. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin kitap okumasına engel olan durumlar sırasıyla; ödevlerinin çokluğu, bilgisayar / tablet ve televizyondur. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin kitap okumasına engel olan durumlar sırasıyla; ödevlerinin çokluğu, akıllı telefon ve bilgisayar/tablettir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız ve erkek öğrencilerin kitap okumalarına engel olan durumlarda ciddi bir farklılık görülmemektedir. Sünbül (2010) yaptığı çalışmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını olumsuz etkileyen unsurlar kız öğrencilerde televizyon seyretme, ödevlerin çokluğu ve SBS'ye hazırlanma olarak görülürken, erkek öğrencilerde kız öğrencilerde görülen bu faktörlere ek olarak bilgisayar kullanma ve arkadaşlarla görüşmenin de etkili olduğunu bulmuştur. Araştırmamızda Sünbül'ün araştırmasından farklı olarak erkek öğrencilerin kitap okumasını engelleyen faktörlere bilgisayar/tablet, kız öğrencilerin kitap okumasını engelleyen faktörlere bilgisayar / tablet ve akıllı telefon eklenmiştir. Bu durum teknolojinin ilerlemesiyle bilgisayar / tablet kullanımının yaygınlaşması ve televizyonun yerini yavaş yavaş diğer teknolojik aletlere bırakmasıyla ilişkilendirilebilir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız ve erkek öğrencilerin kitap okumasına engel olmayan durumlar sırasıyla; evde çalışma ortamının olmaması, ev işleri ve kitap fiyatlarının pahalı olmasıdır. Bu sonuç BİLSEM velilerinin sosyo-ekonomik durumlarının diğer öğrenci velilerine göre daha iyi olması ve bu ailelerin çocuklarının eğitimi ile daha ilgili olması ile ilişkilendirilebilir. Çünkü çocuğunun eğitimi ile ilgili olan veli ona iyi bir çalışma fırsatı sunma noktasında daha duyarlı davranacağından hem çocuğuna uygun çalışma ortamı hazırlayacağı hem de onun kitap okumasına, ders çalışmasına engel oluşturacak ev işlerinden uzak tutacağı düşünülebilir. Maddi durumlarının iyi olması da çocuğun kitap pahalılığından etkilenmesini engelleyeceği söylenebilir.
6. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre gazete, dergi ve çizgi roman okuma durumları incelendiğinde; Bilim ve

Sanat Merkezlerine devam eden kız ve erkek öğrencilerin gazete okuma oranlarının birbirine yakın olduğu; kız öğrencilerin %86,8'inin, erkek öğrencilerin % 76,9'unun dergi okuduğu görülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok dergi okumaktadır. Balcı (2009), kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda dergi okuduklarını bulmuştur. Bu sonuç araştırma sonucumuzu destekler niteliktedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerin % 71,2'si, kız öğrencilerin ise % 60,5'i çizgi roman okumaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha çok çizgi roman okumaktadır. Gönen vd., (2004), erkeklerin kızlara göre çizgi roman türünü daha fazla okuduklarını tespit etmişlerdir. Araştırma sonucumuzla Gönen vd., tarafından yapılan çalışmanın sonuçları paralellik arz etmektedir.

7. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda “Anne ya da babalarıyla gidip kendileri seçmektedir.”, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha yüksek oranda “Anne ya da babasıyla almaktadır.”, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilere erkek öğrencilere göre daha çok hediye gelmektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre kitap temin ederken daha çok arkadaşlarından ödünç almaktadırlar.
8. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler kitap okuma davranışını gerçekleştirirken sırasıyla basılı kitap, bilgisayar (masaüstü/dizüstü) ve akıllı telefonu kullanmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler kitap okuma davranışını gerçekleştirirken sırasıyla basılı kitap, akıllı telefon ve tablet bilgisayarı kullanmaktadır. Kitap okuma davranışını gerçekleştirirken Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok akıllı telefonu kullanmaktayken; Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler de kız öğrencilere göre daha fazla bilgisayar (masaüstü/dizüstü) kullanmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının yüksek olması, okumaya daha fazla vakit

ayırmaları ve serbest zamanlarda okumayı daha çok tercih etmeleri okuma davranışını gerçekleştirirken farklı araçları etkin kullanmayı beraberinde getirebileceği değerlendirilmektedir. Akıllı telefonlar hayatımıza girmiş ve hayatımızın önemli bir parçası haline gelmişlerdir. Her zaman yanımızda kitap buldurmamız zor iken akıllı telefon her daim yanı başımızdadır. Bu sebeple Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okurken daha çok akıllı telefonu kullanabilecekleri değerlendirilmektedir.

9. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin %45,9'u, erkek öğrencilerin %42'si ders kitabı dışında 101 ve daha fazla kitaba sahiptir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin %38,5'u, erkek öğrencilerin %31,5'u ders kitabı dışında 51-100 kitaba sahiptir. 11-50 kitabı olanların oranı Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrencilerde % 23,5, kız öğrencilerde %15,6, 10 ve daha az kitabı olan erkeklerde % 3,1 iken kızlarda % 0'dır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ders kitabı dışında daha fazla kitapları vardır. Gönen (2004), kız çocuklarının daha fazla kendilerine ait kitaplarının olduğunu bulmuştur. Araştırma sonucumuzla Gönen'in sonuçları paralellik arz etmektedir.
10. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre son bir yılda ders kitabı dışında daha fazla kitap okumaktadır. Keleş (2006) ve Güngör (2009) kız öğrencilerin erkek öğrenciler göre daha fazla okuduğunu tespit etmiştir. Bu durum araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.
11. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre yazarına ve arkadaş önerisine daha çok dikkat etmekteyken Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler kız öğrencilere göre kitapların resimli olmasına daha çok dikkat etmektedirler. Kitap tercih ederken kitabın yazarına dikkat etmek bilinçli okurların yapacağı davranıştır. Erkek öğrencilere göre okuma tutumları yüksek olan okumaya daha fazla vakit ayıran ve daha fazla kitap okuyan özel yetenekli kız öğrencilerin kitap tercih ederken yazarına daha çok dikkate etmesi daha bilinçli tercihlerde bulduklarının göstergesi sayılabilir. Balcı (2009), okuma alışkanlıklarında kız öğrencilerin

arkadaşlarıyla daha çok etkileşim içerisinde olduklarını bulmuştur. BİLSEM'deki kız öğrencilerin arkadaş önerisine BİLSEM'deki erkek öğrencilere göre daha çok dikkat etmesi bu durum ile açıklanabilir. Gönen vd., (2004), erkeklerin kızlara göre çizgi roman türünü daha fazla okuduklarını tespit etmişlerdir. Bununla beraber araştırmamızda BİLSEM'deki erkek öğrencilerin BİLSEM'deki kız öğrencilere göre daha fazla çizgi roman okudukları tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kitapların resimli olmasına daha çok dikkat etmesinin bu durum ile ilişkili olabileceği düşünülebilir.

12. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler yeni çıkan kitapları sırasıyla en çok internet (%71,5), kitabeveleri (% 41,7), kitap fuarları (%33,3) aracılığıyla, Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler de sırasıyla en çok internet (%70,7), kitabeveleri (% 64,7), kitap fuarları (%42,2) aracılığıyla takip etmektedir. Yeni çıkan kitapların ne aracılığı ile takip edildiğinin ilk üç sıralaması cinsiyete göre farklılık göstermemektedir. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre yeni çıkan kitapları daha çok yazarı, gazetelerin kitap ekleri, kitabeveleri, dergiler ve kitap fuarları aracılığıyla takip etmektedir. Yeni çıkan kitapların takip edilmesinde dikkat edilen hususlar aynı zamanda okuyucuların okuma alışkanlığına verdiği değer ve okumaya gösterdikleri özen ile ilişkilendirilebilir. Buradan hareketle kız öğrencilerin kitapları takip ettikleri mecralarda erkeklere göre daha bilinçli ve özenli davrandıkları ifade edilebilir.
13. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla kitap fuarlarına gitmektedirler. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrencilerin kitap fuarlarına daha fazla gitmeleri, onların okuma tutumları karşı cinslerine göre yüksek olması, okumaya daha fazla vakit ayırmaları ve daha çok kitap okumaları ile ilişkili olabileceği değerlendirilmektedir.
14. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden kız öğrenciler (% 47,1) erkek öğrencilere (% 27,8) göre daha çok kütüphaneye gitmektedirler. Balcı (2009), halk kütüphanelerini kullanmada erkeklerin az bir farkla kız öğrencilere göre önde olduğunu tespit etmiştir. Çetinkaya (2004), öğrencilerin kütüphanelerden

yararlanma alışkanlıklarında cinsiyet faktörünün etkili olmadığını tespit etmesine rağmen araştırmamızda BİLSEM'deki kız öğrencilerin BİLSEM'deki erkek öğrencilere göre daha çok kütüphaneye gittiği sonucuna ulaşılmıştır. BİLSEM'deki kız öğrencilerin kız öğrencilerin okuma tutumlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olması, okumaya daha fazla vakit ayırmaları ve daha çok kitap okumaları kütüphaneye erkek öğrencilere göre daha fazla gitmelerinde etki etmiş olabilir.

BİLSEM'e devam eden kız öğrenciler (% 68,4) erkek öğrencilere (% 62,2) göre daha çok roman ve hikaye almak için kütüphanelerden faydalanmaktayken Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden erkek öğrenciler (% 22,2) kız öğrencilere (% 17,5) göre daha çok ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakma amacıyla gitmektedirler. Arıcı (2005), yaptığı araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakmak amacıyla gittiğini erkeklerin ise daha çok boş vakitlerinde kitap okumak için gittiklerini tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarımızla farklılık arz eden bu durumun; teknolojinin gelişmesi ile birlikte öğrencilerin ansiklopedi ya da kitaplara bakma amaçlı kütüphane kullanımlarını azaltacağı düşünülmektedir. BİLSEM'deki erkek öğrencilere göre daha çok kütüphaneye gitme davranışı gösteren BİLSEM'deki kız öğrencilerin roman ve hikâye almak için kütüphanelere gidebileceği değerlendirilmektedir.

Öneriler

1. BİLSEM'ler başta olmak üzere özel yetenekli öğrencilere eğitim veren kurumlarda faydalanılmak üzere; Millî Eğitim Bakanlığınca oluşturulacak özel yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenler, bu alanda araştırma yapan uzmanlar, pedagoğlardan oluşturulacak bir heyet tarafından yerli ve yabancı eserlerden oluşan tavsiye niteliğinde en az 100 eserden oluşan Özel Yetenekli Çocuklar İçin Temel Eserler Listesi hazırlanmalıdır. Hazırlanacak olan Özel Yetenekli Çocuklar İçin Temel Eserler Listesi güncellemeye açık olmalı, yeni eserler listeye eklenebilmeli, listedeki kitapların okunurluk oranları bilimsel yöntemlerle tespit edilerek özel yetenekli öğrencilerin kitaplarla ilgili görüşleri

alınmalı ve Özel Yetenekli Çocuklar İçin Temel Eserler Listesinde değişikliğe gidilmelidir.

2. Kitap okuma alışkanlığının kazanılması ve sürdürülebilmesi için BİLSEM’lerde, özel yetenekli öğrencileri cezbedecek; estetik ve ergonomik tasarımıyla öğrencilerin okullarda bilgiyi sevme, öğrenme ve dinlenme etkinliklerine imkân sağlayan sosyal etkinlik alanı olan Z-Kütüphaneler oluşturulmalıdır.
3. BİLSEM öğrencilerine yönelik ülke genelinde kitap okuma kampanyaları düzenlenmelidir. Kitap okuma yarışmaları yapılmalı, dereceye giren öğrencilere ödül verilmelidir. Ayrıca BİLSEM’lere yazar ve şairler davet edilerek okur-yazar buluşmaları gerçekleştirilmelidir.
4. Özel yetenekli öğrencilerin dikkatini çekecek ve gelişimlerine katkı sağlayacak kitaplar tespit edilerek BİLSEM’deki derslerde kitap tanıtımları yapılmalı, bazı derslerde bu kitaplardan okuma çalışması yapılmalıdır.
5. BİLSEM’lerde ve özel yetenekli öğrencilere eğitim veren diğer kurumlarda “Okuma Zevki” ile ilgili ders verilmelidir.
6. Özel yetenekli öğrenciler teknoloji bağımlılığı konusunda bilinçlendirilmeli, teknolojiyi yerinde, zamanında ve ölçüsünde kullanmaları noktasında eğitimler düzenlenmelidir.
7. Yayınevleri özel yetenekli öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları macera, bilim kurgu, mizah/komedi, bilim/icat ve kahramanlık / tarih konulu kitapların basımına önem ve öncelik vermelidir.
8. Çocuk edebiyatı yazarları kitap yazarken özel yetenekli öğrencilerin macera, bilim kurgu, mizah/komedi, bilim/icat ve kahramanlık / tarih konulu kitapları okumaktan hoşlandıklarını göz önünde bulundurarak eserler vermelidir.
9. Özel yetenekli öğrencileri genellikle popüler kültür ürünü olan yabancı seri kitapları okuduğu düşünüldüğünde öğrencilerin daha kaliteli eserlere ulaşabilmesi için internette kaliteli eserlerin tanıtım yazılarının yayınlanmasına önem verilmelidir. Ayrıca yayınevleri Türk ve yabancı klasiklerini raflarda görünen yerlerde buldurmalı, internet satışı yapan mağazalar klasik eserleri ön plana çıkarmalıdır. Aynı şekilde kitap fuarlarında da iyi eserler ön plana çıkarılmalıdır.

10. Türkiye genelini kapsayacak şekilde BİLSEM okuma tutumları belirlenmelidir. Aynı zamanda öğrencilerin okuma alışkanlık ve eğilimleri ile ilgili kapsamlı raporlar hazırlanmalıdır.

6.KAYNAKÇA

- Aksaçlıoğlu, A. G. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 1 (21), 3-28.
- Adalı, O. (2004). *Anlamak ve anlatmak* (2. Baskı). İstanbul: Pan yayıncılık.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2005). *Yazılı ve sözlü anlatım* (6. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alevli, O. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığında ailelerinin duyarlılığı, *Millî Eğitim, Özel Sayı* (1), 129-141.
- Arcı, A. F. (2005). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma durumları (beceri- ilgi-alışkanlık-eğilim). Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ataman, A. (2005). *Üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocuklar*. (Editör: Ayşegül Ataman). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 173-195.
- Demirel Gürbüz, Ş, Ayas, M. B. (2013), *Üstün zekâlılar ve eğitimleri*.(Editör Sezgin Vuran). Özel Eğitim. Ankara: Maya Akademi Yayıncılık, 363-398.
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 265-300.
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A., Uyar, Y. ve Büyükikiz, K. K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi, *Turkish Studies*, 7(4), 965-985.
- Başaran, M. ve Ateş, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 73-92.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Can, A., Deniz, E. ve Çeçen, M.A. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları, *Turkish Studies*, 11(3), 645-660.

- Cutts, E. N. ve Moseley, N. (2001). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi, (Çeviren: İsmail Ersevîm). İstanbul: Özgür Yayınları.
- Çağlar, D. (2004). Üstün zekâlı çocukların özellikleri. (Hazırlayanlar: Şirin, Mustafa Ruhi, Kulaksızoğlu, Adnan, Bilgili, Ahmet Emre). Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 111-126.
- Çağlar, D. (2004). 1953-1993 yılları arasında üstün zekâlı çocuklar konusunda alınan kararlar, çalışmalar ve uygulamalar. Üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. 23-25 Eylül. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 61-68.
- Çömlekçi, N. (2001). (1. Baskı). Ankara: Bilim ve Teknik Yayınevi.
- Çiçek Çetinkaya, S. (2004). Afyon merkezindeki ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Darıcan, A. M. (2014). İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Davaslıgil, Ü. (2004). Üstün zekâlı çocukların eğitimi (Hazırlayanlar: Şirin, Mustafa Ruhi, Kulaksızoğlu, Adnan, Bilgili, Ahmet Emre). Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 233-242.
- Davaslıgil, Ü. ve Zeana, M. (2004). Üstün zekâlıların eğitimi projesi. Üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. 23-25 Eylül. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 85-100.
- Davaslıgil, Ü. (2004) Üstün olma niteliği kazanma (Hazırlayanlar: Şirin, Mustafa Ruhi, Kulaksızoğlu, Adnan, Bilgili, Ahmet Emre). Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 283-288.
- Dökmen, Ü. (1994). Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma (1. Baskı). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Dönmez, N. B. (2004). Bilim sanat merkezlerinin kuruluşu ve işleyişinde yapılması gereken düzenlemeler. Üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. 23-25 Eylül. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 69-74.
- Durualp, E, Durualp, E, Çiçekoğlu, P, (2013). 6-8. sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4(1), 159-174.

- Ekinci, E. (2007). Eğitimin ekonomik temelleri. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Yay. haz.). Eğitim bilimine giriş. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 161-198.
- Enç, M. (2005). Üstün beyin gücü (2.Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Erdem, S. (2015). Çocukların eğitim süreçlerinde kültürel ve sosyal sermaye: Ankara BİLSEM örneği, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erkuş, A. (2003). Psikometri üzerine yazılar. Ankara, Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2004). Üstün zekâlı ve üstün yetenekliler (Hazırlayanlar: Şirin, Mustafa Ruhi, Kulaksızoğlu, Adnan, Bilgili, Ahmet Emre). Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 195-210.
- Gardner, H. (1993). Frames of mind: the theory of multiple intelligences. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1999). Çoklu zekâ görüşmeler ve makaleler. (1. Baskı). (Editör: Dr. Clinton J. Vickers). (Çeviren: Meral Tüzel). İstanbul: Enka Okulları.
- Gardner, H. (2004). Zihniyetleri değiştirmek (1. Baskı), Ankara: Mess Yayıncılık.
- Gönen, M, Çelebi Ö, Elif ve Işıtan, S (2004). İlköğretim 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, Sayı 164.
- Güngör, E (2009). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hanedar, R.T. (2011). 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okuduğunu anlama becerileri üzerine bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Hoşgörür, V. (2007). Eğitimin toplumsal temelleri. (Editör: Özcan Demirel-Zeki Kaya). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 129-160.
- Hökelekli H, Gündüz T. (2004). 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları (131-144).
- Hoşgörür, V, ve Taştan, N. (2007). Eğitimin İşlevleri. (Editör: Özcan Demirel-Zeki Kaya). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 282-305.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum Algı İletişim (5. Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.

- İşcan, A, Arıkan, İ, Baha, K, Menşure A, (2013). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya ilişkin tutumları, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 4(11), 1-16.
- Karakaş, Ö. (2013). 8.sınıf öğrencilerinin okuma tutumları üzerine bir araştırma (Meb tarafından ortaokul öğrencilerine önerilen 100 temel eser örneğinde), Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Karasar, Niyazi (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi (23. Baskı) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kasımoğlu, M. (2014). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Köroğlu, İ.Ş. (2014) Üstün Yetenekli Çocukların Sosyal Medya Kullanımı Motivasyonları(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Keleş, Ö. (2006). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurtdaş, M.Ç. (2012). Üstün yetenekliler ve üstün yeteneklilerin eğitiminde bilim ve sanat merkezleri (Malatya Bilim ve Sanat Merkezi Örneği), Hikmet Yurdu Düşünce – Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 5 (10), 151-181.
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2016). Eğitimde Bireysel Farklılıklar (4. Baskı), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mete, Gülşah (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma (Malatya İli örneği), Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 1 (1), 43-66.
- Okur, A. ve Özsoy, Y. (2017). Üstün zekalı ve üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin okuma ilgisi ve okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi, 4 (3), 73-79
- Oğurlu, Ü. (2014). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okuma ilgisi, tutumu ve eleştirel okuma becerileri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 15 (2), 29-41.

- Robinson, A, Shore, B, ve Enersen, D, (2014). Üstün Zekâlılar Eğitiminde İyi Uygulamalar. (Çeviri Editörleri: Üzeyir Ogurlu, Fatih Kaya). Ankara. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Saban, A. (2005). Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitim (5.Baskı), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sak, U, (2003). Üstün Zekâlılar (3. Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sak, U, (2011). Üstün Zekâlı Öğrenciler. (Editör: İbrahim H. Diken). Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim. Ankara: Pegem Akademi, 497-534.
- Sancı, D, (2002). İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin toplumsal, ekonomik ve kültürel durumlarının okuma motivasyonlarına etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Sarı, H. (2008). Üstün Zekâlılık ve Üstün Yeteneklilik (Kavram ve tanım Açısından). (Editör: Doç. Dr. Ali Murat Sünbül). Eğitime Yeni Bakışlar 2, Konya: Eğitim Akademi Yayınları, 45-62.
- Sever, S. (2004). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme (4. Baskı). Ankara: Anı Yayınları.
- Sucuoğlu B, (2009) Zihin Engelliler ve Eğitimleri. Ankara, Kök Yayıncılık, 51.
- Sünbül, A. M, Yılmaz, E, Demirer, V, Ceran, D, Işık, A, Çintaş, D, Çalışkan, M, Alan, S. (2010). İlköğretim öğrencileri kitap okuma alışkanlıkları: Konya ili araştırma raporu (5-6-7-8. Sınıflar), Konya: Selçuk Üniversitesi Matbaası.
- Tavşancıl, E. (2006). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS Veri Analizi (3. Baskı) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Tosunoğlu, M. (2002). Türkçe öğretiminde okuma alışkanlığı ve çocukların okuma eğilimleri, Türk Dili, Sayı: 609, 546-563.
- Tuna, C, (2010). Raven'in ilerleyen matrisler plus testinin 14-15 yaş çocukları üzerinde geçerlik, güvenilirlik ve ön norm çalışmalarına göre üstün olan ve üstün olmayan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkçe Sözlük (2011). (11. Baskı) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türkyılmaz, M, (2012). Bilgi iletişim teknolojilerinin okumaya yönelik tutuma etkisi, Bilgi Dünyası, 13 (2), 477-493.
- Ünal, İ. (2005). Kitap Tiryakiliği (8. Baskı). İstanbul: Nesil Yayınları

- Ünal, M. (2012). 6. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının Okuduğunu Anlamaya Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Witty, P. (1963). Üstün Zekalı Çocuklara Nasıl Yardımcı Olabilirsiniz? (Çeviren: İbrahim Özgentaş). Ankara: MEB.
- Yavuzer, H. (2010). Çocuk Psikolojisi (32. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Elektronik Kaynakça

- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2018). Millî Eğitim İstatistikleri 2017-2018, http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2017_2018.pdf, Erişim Tarihi: 08.03.2019.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2018). MEB Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu 2018-2019. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/09171525_20182019_BYLSEM_YYRENCY_TANILAMA_VE_YERLEYTYRME_KILAVUZU.pdf, Erişim Tarihi: 01.02.2019.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2016). Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf, Erişim Tarihi: 01.02.2019.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2013). Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireyleri_neitimstratejiveuygulamaklavuzu.pdf, Erişim Tarihi: 15.03.2019.

EKLER**EK-1**

BİLİM VE SANAT MERKEZİ ÖĞRENCİLERİNİN KİTAP OKUMA PROFİL VE EĞİLİMLERİNİ BELİRLEME ANKETİ	
<p>Sevgili Öğrenciler, Kitap okumaya yönelik düşünce ve alışkanlıklarınızı belirlemeyi amaçlayan bu anket 35 sorudan oluşmaktadır. Anketteki sorulara sizi yansıtan cevapları vermeniz önemlidir. Katkılarınız bizim için değerlidir, teşekkür ederiz.</p>	
<i>KİŞİSEL BİLGİLER ANKETİ</i>	
<p>1. Cinsiyetiniz? ☐ Erkek ☐ Kız</p>	
<p>2. Okulunuzun türünü seçiniz? ☐ İmam-Hatip Ortaokulu ☐ Normal Ortaokul ☐ Özel Ortaokul</p>	
<p>3. Kaçınıcı sınıftasınız? ☐ 5. Sınıf ☐ 6. Sınıf ☐ 7. Sınıf ☐ 8. Sınıf</p>	
<p>4. Bilsem'deki kaçınıcı yılınız? ☐ 1. Yılım ☐ 2. Yılım ☐ 3. Yılım ☐ 4. Yılım ☐ Diğer (Lütfen yazınız) Yılım</p>	
<p>5. ÖYG'de (Özel Yeteneklerin Geliştirilmesi) hangi dersleri alıyorsunuz? <i>(Lütfen yazınız.)</i> 1. 2. 3.</p>	
<p>6. Annenizin Eğitim Durumu nedir? ☐ Okuma - yazması yok ☐ Okur - yazar ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Üniversite mezunu ☐ Yüksek lisans-Doktora</p>	

<p>7. Babanızın Eğitim Durumu Nedir?</p> <p>() Okuma - yazması yok () Okur - yazar () İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite mezunu () Yüksek lisans-Doktora</p>
<p>8. Anneniz ne sıklıkla kitap okuyor?</p> <p>() Hiç () Ara sıra () Genellikle () Her zaman</p>
<p>9. Babanız ne sıklıkla kitap okuyor?</p> <p>() Hiç () Ara sıra () Genellikle () Her zaman</p>
<p>10. Evinizde sadece kitap koymak için satın alınmış bir kitaplık var mı?</p> <p>() Evet () Hayır</p>
<p>11. On birinci soruya cevabınız evet ise aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz. (Eğilimle alakalı bir soru aynı zamanda)</p> <p>() Sadece kendime ait bir kitaplığım var. () Ailemle birlikte kullandığımız <u>bir adet</u> kitaplığımız var. () Ailemle birlikte kullandığımız <u>birden fazla</u> kitaplığımız var. () Evimizin bir odasını tamamen kütüphane olarak kullanırız.</p>
<p>12. Evinizde size ait bir bilgisayar var mı?</p> <p>() Evet () Hayır</p>
<p>13. Kendinize ait akıllı telefonunuz var mı?</p> <p>() Evet () Hayır</p>
<p>14. Kendinize ait tablet bilgisayarınız var mı?</p> <p>() Evet () Hayır</p>

<p>15. Evinizde internet bağlantısı var mı? ☐ Evet ☐ Hayır</p>		
<p>16. Bilgisayar veya İnternette ne kadar zaman geçiriyorsunuz? ☐ Zaman geçirmiyorum. ☐ Günde 1 saat ☐ Günde 2 saat ☐ Günde 3 saat ☐ Günde 4 saat ve daha fazla. ☐ Haftada 1-2 saat</p>		
<p>17. Okul ve Bilsem dışında aşağıda belirtilen faaliyetlerden herhangi birini yapıyor musunuz?</p>	Evet	Hayır
Spor kursuna gidiyorum.		
Müzik kursuna gidiyorum.		
Dersaneye/Etüt merkezine/Eğitim Danışmanlık merkezine gidiyorum.		
Özel ders alıyorum.		

KİTAP OKUMA PROFİL VE EĞİLİMLERİ BELİRLEME ANKETİ

1. Ders kitapları dışında kitap okuma sıklığınız nedir?

- () Düzenli olarak her gün okurum.
 () Haftada 3-4 gün okurum.
 () Hafta Sonları okurum.
 () Ayda 1 veya birkaç gün okurum.
 () Sadece Şubat ve yaz tatillerinde okurum.
 () Hiç kitap okumam.

2. Serbest zamanlarınızda daha çok ne yaparsınız?	Hiç Yapmam.	Bazen Yaparım.	Genellikle Yaparım.	Her Zaman Yaparım.
Televizyon seyretmek				
Oyun oynamak				
Kitap okumak				
Ders çalışmak				
Spor yapmak				
İnternete girmek				
Sinema ve tiyatroya gitmek				
Diğer(Lütfen Yazınız):.....				

3. Aşağıda belirtilen kitap türlerinden hangisi ya da hangilerini okumaktan hoşlanırsınız? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)

() Anı () Biyografi () Çizgi Roman () Gezi

() Öykü () Roman () Şiir

4. Hangi konuyu içeren kitapları okursunuz? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)

() Duygusal () Macera () Mizah/Komedi
 () Bilim Kurgu () Kahramanlık ve Tarih () Bilim ve İcat
 () Dinî () Hayvanlar âlemi () Sağlık
 () Doğa-Tabiat

5. Sizce aşağıdaki durumlar kitap okumanıza ne derece engel olmaktadır?	Hiç Engel Olmuyor.	Kısmen Engel oluyor.	Genellikle Engel Oluyor.	Her Zaman Engel Oluyor.
Ev işleri				
Kitap fiyatlarının pahalı olması				
Ödevlerimin çokluğu				
TEOG'a hazırlanmam.				
Televizyon				
Bilgisayar/Tablet				
Evde çalışma ortamımın olmaması				
Arkadaşlarla görüşmek				

Ev işleri				
Akıllı Telefon				
6. Kitaptan başka bir yayın okuyor musunuz?	Hiç Okumam.	Bazen Okurum.	Genellikle Okurum.	Her Zaman Okurum.
Gazete				
Dergi				
Çizgi Roman				
<p><u>Düzenli olarak dergi takip ediyorsanız aşağıdaki soruyu cevaplayınız.</u></p> <p>7. Takip ettiğiniz dergilerin ismini belirtiniz?</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p>				
<p>8. Okuduğunuz kitapları nasıl elde ediyorsunuz? (<u>Birden fazla işaretleyebilirsiniz.</u>)</p> <p>() Harçlığımla kendim satın alıyorum.</p> <p>() Annem ya da babam alıyorlar.</p> <p>() Annem ya da babamla gidiyoruz, ben seçiyorum.</p> <p>() Arkadaşlarımdan ödünç alıyorum.</p> <p>() Okul kütüphanesi ya da sınıf kitaplığından alıp okuyorum.</p> <p>() Halk kütüphanesinden alıyorum.</p> <p>() Hediye geliyor.</p> <p>Diğer (Lütfen yazınız)</p>				
9. Kitap okuma davranışını gerçekleştirmek için aşağıdaki araçları ne sıklıkla kullanırsınız?	Hiç Kullanmam.	Bazen Kullanırım.	Genellikle kullanırım.	Her Zaman Kullanırım.
Akıllı Telefon				
Basılı Kitap				
Bilgisayar (Masaüstü/Dizüstü)				
Kindle (Elektronik Kitap Okuyucu)				
Tablet Bilgisayar				
<p>10. Ders kitabınız dışında kendinize ait yaklaşık kaç kitabınız var?</p> <p>() 10 ve daha az</p> <p>() 11-50</p> <p>() 51-100</p> <p>() 101 ve daha fazla</p>				
<p>11. Son bir yılda ders kitabı dışında kaç kitap okudunuz? (Roman, hikaye, bilim kurgu, anı, hatıra, biyografi vb.)</p>				

☐ Kitap okumuyorum	☐ 1-5	☐ 6-10	☐ 11-20
☐ 21-50	☐ 51 ve daha fazla		
12. Kitap seçerken nelere dikkat edersiniz? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)			
☐ Öğretmenlerimin önerisine	☐ Yazarına	☐ Resimli olmasına	
☐ Arkadaşlarımın önerisine	☐ Fiyatına	☐ Konusuna	
☐ Çok Satanlar Listesinde Olmasına	☐ Kalınlığına	☐ Kapağına	
☐ Diğer (Lütfen Yazınız)			
<i>On ikinci soruya evet dediyseniz cevaplayınız.</i>			
13. Yeni çıkan kitapları ne aracılığıyla takip edersiniz? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)			
☐ Kitap fuarları	☐ Dergiler	☐ Gazetelerin Kitap Ekleri	
☐ Yazarlar	☐ Kitabevleri	☐ İnternet	
14. Beğenerek okuduğunuz üç kitabın isimlerini yazınız?			
1.			
2.			
3.			
15. Kitaplarını severek okuduğunuz yazarın adı nedir?			
.....			
16. Bulduğunuz ilde veya bir başka ilde bir kitap fuarına gittiniz mi?			
☐ Gitmedim	☐ 1 kez gittim	☐ 2 kez gittim	
☐ 3 kez gittim	☐ 4 kez ve daha fazla gittim.		
17. Çocuk kütüphanesine/Halk kütüphanesine gider misiniz?			
☐ Evet		☐ Hayır	
18. Kütüphaneden ne amaçla yararlanıyorsunuz?			
☐ Ödev için kitaplara ve ansiklopedilere bakıyorum.			
☐ Roman, hikâye vs. almak için yararlanıyorum.			
☐ Diğer (Lütfen Yazınız)			

İZİN BELGESİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Ana Bilim Dalı Öğrencisi Fatih KARADAYI'nın "Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden 5,6,7,8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının ve Okuma Alışkanlıklarının Belirlenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde tarafımdan geliştirilen okuma tutum ölçeğini kullanması tarafımda uygun bulunmuştur.

14.01.2016

Hüseyin TAŞ